

T.C
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

İDARİ YARGIDA
DAVADAN FERAGAT ve DAVAYI KABUL

ADEM KÜTÜK

ANKARA - 2015

Tez Başlığı: İdare Yargıda Davadan Feragat ve Davayı Kabul

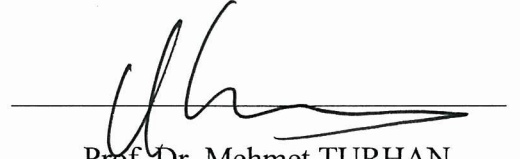
Tezi Hazırlayan: Adem KÜTÜK

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

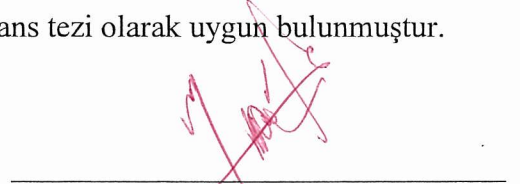
Prof. Dr. Mehmet YAZICI
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TURHAN
Kamu Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Yahya Kazım ZABUNOĞLU
Tez Danışmanı

Tez Juri Tarihi: 08 / 05/2015

Tez Juri Üyeleri:

Prof. Dr. Yahya ZABUNOĞLU

(Çankaya Üniv.)

Yrd. Doç. Dr. İlker KILIÇ

(Çankaya Üniv.)

Yrd. Doç. Dr. Eser US

(Çankaya Üniv.)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı: Adem KÜTÜK

İmza:

Tarih: 08.05.2015

ÖZET
İDARİ YARGIDA
DAVADAN FERAGAT VE DAVAYI KABUL

KÜTÜK, Adem
Yükseklisans Tezi

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı

Tez Yöneticisi : Prof. Dr. Yahya Kazım ZABUNOĞLU

Mayıs 2015. 105 sayfa

İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK), “davaya son veren taraf işlemlerinde” özel bir düzenleme yapmamış ve konuyu 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa (HUMK) atıfla ve gelişmiş idari yargı içtihatları ile çözüme kavuşturmayı uygun bulmuştur. Daha sonra kanun kuyucu HUMK’A yapılan atıfları 01 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 12 Ocak 2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa (HMK) yönlendirmiştir.

Bu çalışmamızda “davaya son veren taraf işlemlerinden” davadan feragat ve davayı kabul işlemleri üzerinde duracağız. Ayrıca feragat ve kabul işlemleri ile benzer kavramlar olan davadan vazgeçme, davayı geri alma, ikrar, sulh ve davı atıye bırakma/terk gibi kavramlarla karşılaştırmalarını ele alacağız.

HMK m.307-312’de davadan feragat, davayı kabul, feragat ve kabulün şekli, feragat ve kabulün zamanı, feragat ve kabulün sonuçları, feragat ve kabul halinde yargılama giderleri üzerinde durulan bir çalışmadır.

İdari yargıda davalı idare olacağından kesin hüküm belirten feragatin kabul edilmediği kamu yararı ilkesinin işletildiği içtihatlarla da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İdari Yargılama Hukuku, İdari Yargılama Usulü, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Davdan Feragat, Davayı Kabul, Davadan Vazgeçme, Davayı Geri Alma, İkrar, Davayı Atıye Bırakma

ABSTRACT

WAIVER FROM AND ACCEPTANCE OF THE CASE IN ADMINISTRATIVE LAW

KÜTÜK, Adem

Master's Thesis

The Institute of Social Sciences
Faculty of Law, Department of Public Law

Thesis Advisor : Prof. Dr. Yahya Kazım ZABUNOĞLU

May 2015. 105 pages

The Procedure of Administrative Justice Act (İYUK) does not have any particular provision about “ the party transactions which ends a case”. Instead, it refers to the Civil Code of Procedure (Law No 1086) and prefers to resolve with judicial opinions of the Administrative Jurisdiction. The legislator abolished the Law No 1086 and put the new Civil Code of Procedure into force on 1st October 2011. Besides, all the references to the abolished law has been transferred to the new one.

This study will focus on the withdrawal of lawsuit and admission of a case from party transactions which are ending a case. In addition, we will discuss the comparisons with similar concepts such as waive from legal action, withdrawal of suit, judicial admission (cognovit), settlement and abandonment of case.

It is a study that dwells on the withdrawal of lawsuit, admission, and the procedural forms, timings, and results of these two subjects and court costs taking place in the articles between 307-312 of the Civil Code Procedure (Law No 6100).

It also touches upon some judicial opinions that overruled the petition of withdrawal from the case due to public interest, despite it has a definitive judgment.

Key Words: Administrative Procedure Law, The Procedure of Administrative Justice Act, The Civil Code of Procedure, Withdrawal of lawsuit, Admission of a Case, Abandonment of Case, Confession (cognovit)

TEŞEKKÜR

Tez çalıŐmalarım süresince değerli yardım ve katkılarıyla beni bilgilendiren ve yönlendiren tez danışmanım Prof. Dr. Yahya Kazım ZABUNOğLU'NA, yine kıymetli deneyim ve bilgi birikimiyle bana yol gösteren Doç. Dr. Ayhan TEKİNSOY, Yrd. Doç. Dr. Eser US, Prof. Dr. Mehmet YAZICI'YA ve çalıŐmalarım esnasında benden yardım ve desteklerini esirgemeyen Dr. Eda AęAŐCIOęLU'NA teŐekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	III
İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
TEŞEKKÜR.....	VIII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR	XII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
İDARİ DAVADA DAVADAN FERAGAT.....	3
1. GENEL YARGILAMA USULÜNDE DAVADAN FERAGAT.....	3
1.1 Feragatin Tanımı	3
1.2 Davadan Feragatin Benzer Kavramlarla Karşılaştırılması	7
1.2.1 Davadan Feragat ve Davayı Kabul Kavramlarının Karşılaştırılması...7	
1.2.2 Davadan Feragat ve Davayı Geri Alma-Davdan Vazgeçme Kavramlarının Karşılaştırılması.....	9
1.2.3 Davadan Feragat ile Sulh Kavramının Karşılaştırılması.....	11
1.2.4 Davadan Feragat ve Kanun Yollarından Feragat Kavramlarının Karşılaştırılması.....	14
1.3 Feragatin Şekli.....	15
1.4 Feragatin Şartları	19
1.4.1 Açılmış Bir Dava Olmalı	19
1.4.2 Feragat Şekil Kurallarına Uygun Yapılmalı	20
1.4.2.1 Feragat Beyanı Yazılı veya Sözlü Yapılabilir.....	20
1.4.2.2 Feragat Beyanı Açık ve Anlaşılır Olmalı.....	20
1.4.2.3 Zımni feragat Geçerli Değildir.....	22
1.4.2.4 Feragat Beyanı Uyuşmazlığa Bakan Mahkemeye Yapılır.....	23
1.4.2.5 Feragatin Zamanı.....	25
1.4.2.5.1 Hüküm Verilmeden Önce Davadan Feragat.....	25
1.4.2.5.2 Hüküm Verilmesinden Sonra Davadan Feragat.....	28
1.4.2.5.3 Kanun Yoluna Başvurulmasından Sonra Davadan Feragat.....	28
1.4.2.5.4 Hükümün Bozulmasından Sonra Davadan Feragat.....	30

1.4.2.5.5 Karar Düzeltme Aşamasında Sonra Davadan Feragat.....	31
1.4.2.5.6 Hüküm Kesinleştikten Sonra Davadan Feragat.....	32
1.4.2.5.7 Yargılamanın Yenilenmesi Halinde Davadan Feragat.....	33
1.4.2.6 Şartlı Feragat Mümkün Değildir.....	33
1.4.2.7 Feragat Karşı Tarafın Tutumuna Bağlı Değildir.....	34
1.4.2.8 Kısmen Feragat Mümkündür.....	35
1.4.2.9 Feragatten Rücu Edilemez.....	36
1.4.3 Davadan Feragat Yetkili Tarafından Yapılmalıdır	37
1.4.3.1 Vekilin Davadan Feragati.....	37
1.4.3.2 Yasal Temsilcinin Davadan Feragati.....	38
1.4.3.3 Müdahilin Davadan Feragati	39
1.4.3.4 İdare Adına Davadan Feragat.....	39
1.4.3.5 Mirasçılarının Davadan Feragati.....	41
1.5 Feragatin Kabul Edilmediği Dava Örnekleri.....	42
2. İDARİ DAVALARDAN FERAGAT.....	46
2.1 İptal Davalarından Feragat	46
2.2 Tam Yargı Davalarında Feragat	51
2.3 Düzenleyici İşlemlere Karşı Açılan Davalar.....	53
2.4 İdari Yargıda Feragat Edilebilecek Davalar.....	57
2.4.1 İptal Davaları.....	57
2.4.1.1 Konusu Parayla Ölçülebilen Davalar.....	57
2.4.1.2 Bireysel İşlemin İptali İstemiyle Açılmış Davalar.....	58
2.4.2 Tam Yargı Davaları.....	59
2.4.3 Vergi Davaları.....	59
3. DAVADAN FERAGATIN SONUÇLARI.....	61
3.1 Feragat Kesin Hükümün Sonuçlarını Doğurur.....	61
3.2 Feragat Eden Davacı Yargılama Giderlerine Mahkûm Olur.....	63
3.3 Davadan Feragat Beyanı Üzerine Verilen Mahkeme Kararına Karşı Kanun Yollarına Başvurulabilir	64
İKİNCİ BÖLÜM.....	67
İDARİ DAVADA DAVAYI KABUL.....	67
4. GENEL YARGILAMA USULÜNDE DAVAYI KABUL.....	67

4.1	Kabulün Tanımı.....	67
4.2	Kabulün Benzer Kavramlarla Karşılaştırılması	70
4.2.1	Davayı Kabul ile İkrar Kavramlarının Karşılaştırılması.....	70
4.2.2	Davayı Kabul ile İbra Kavramlarının Karşılaştırılması.....	72
4.2.3	Davayı Kabul ile Davanın Kabulü Kavramlarının Karşılaştırılması..	73
4.2.3	Davayı Kabulün Davadan Feragat ile Karşılaştırılması.....	73
4.3	Kabulün Şekli	74
4.4	Kabulün Şartları	75
4.4.1	Açılmış Bir Dava Olmalıdır	75
4.4.2	Kabul Şekil Kurallarına Uygun Yapılmalıdır	76
4.4.2.1	Kabul Beyanı Yazılı veya Sözlü Yapılabilir.....	76
4.4.2.2	Kabul Beyanı Açık ve Anlaşılır Olmalı.....	77
4.4.2.3	Zımnî Kabul Geçerli Değildir.....	78
4.4.2.4	Kabul Beyanı Uyuşmazlığa Bakan Mahkemeye Yapılır.....	79
4.4.2.5	Kabulün Zamanı.....	80
4.4.2.6	Şartlı Kabul Mümkün Değildir.....	81
4.4.2.7	Davayı Kabul Şartı Davacının Kabulüne Bağlı Değildir.....	82
4.4.2.8	Kısmen Kabul Mümkündür.....	82
4.4.2.9	Kabulden Rücu Edilmez.....	83
4.4.3	Davayı Kabul Yetkili Tarafından Yapılır	84
4.4.3.1	Davalı İdarenin Davayı Kabulü.....	84
4.4.3.2	Vekilin Davayı Kabulü.....	85
4.4.3.3	İdarenin Vekil Dışındaki Temsilcilerinin Davayı Kabulü....	86
4.4.3.4	Müdahilin Davayı kabulü.....	86
5.	İDARİ DAVALARDA DAVAYI KABUL	88
5.1	İptal Davalarında Davayı Kabul.....	88
5.2	Tam Yargı Davalarında Davayı Kabul.....	90
5.3	Düzenleyici İşlemlere Karşı Açılan Davalarda Davayı Kabul.....	91
5.4	İdari İşlemin Geri Alınması ve Kaldırılması.....	91
6.	DAVAYI KABULÜN SONUÇLARI	94
6.1	Kabul Kesin Hükmün Sonuçlarını Doğurur	94
6.2	Davayı Kabul Eden İdare Yargılama Giderlerine Mahkûm Olur	95

6.3 Davayı Kabulden Sonra Mahkeme Kararına Karşı Kanun Yollarına Başvurma.....	96
SONUÇ	98
KAYNAKÇA.....	101

KISALTMALAR

ABD. : Ankara Barosu Dergisi

Any. : Anayasa

AŞ. : Anonim Şirket

AAÜT : Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi

AÜHF : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

AÜEHFD : Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi

AYM. : Anayasa Mahkemesi

AYMKD : Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi

AYİM : Askeri Yüksek İdare Mahkemesi

AYİMD : Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Dergisi

AYİMDK : Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Daireler Kurulu

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

D : Dergisi

DBB : Danıştay Bilgi Bankası

DD. : Danıştay Dergisi

DİBK. : Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu

DİDDGK. : Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu

DİDDK. : Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu

DKD. : Danıştay Kararlar Dergisi

E. : Esas

İİK. : İcra ve İflas Kanunu

İYUK. : İdari Yargılama Usulü Kanunu

K. : Karar

KHK. : Kanun Hükümünde Kararname

KT : Karar Tarihi

m. : Madde

MK. : Medeni Kanun

s. : Sayfa

S. : Sayı

TC : Türkiye Cumhuriyeti

TCK : Türk Ceza Kanunu

Ü : Üniversitesi

vb. : Ve benzerleri

vd. : Ve devamı

VUK : Vergi Usul Kanunu

YD : Yargıtay Dergisi

YİBBGKK : Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurul Kararı

YKD : Yargıtay Kararlar Dergisi

GİRİŞ

Hak, bireyin, diğer insanların kendi hayatlarını yaşama şekline müdahale etmeden, kendi yaşamına yön verme özgürlüğüdür. Hak kavramı, hukuki düşünüşün başlangıcını oluşturur. Hak hukuki ilişkinin birinci ögesidir ve bir kişiye izafe edilen bir davranış imkânını, bir yetkiyi ifade etmektedir¹. Bireyin sahip olduğu bir hakkının verilmesini talep etmesi ya da başkalarının kendisinin hakkına/haklarına saygı göstermesini istemesi anayasal bir haktır², bu hakkına başkaları tarafından saygı gösterilmesini istemesi durumuna talep hakkı denir. Birey talep hakkını kullanır ama bazen hakkına kavuşamaz bazen de hakları başkaları tarafından ihlal edilmiş olabilir. Birey anayasal bir güvence altına alınmış hakkının/haklarının korunmasını yargı yerlerinden talep³ edebilir. Kişinin haklarının korunmasını yargı yerlerinden istemesine dava hakkı denir.

Yargı organlarına intikal etmiş bir davada bir davacı ve bir de davalı bulunmaktadır. Tarafların dava üzerinde tasarrufta bulunarak davacı davasından vazgeçebileceği gibi, davalı da davayı kabul edebilir. Bir hakkının korunması istemiyle dava açan davacının, mahkemenin herhangi bir aşamasında talebinden vazgeçmesi davadan feragat demektir. Yargılama usulüne uygun bir şekilde yapılan davadan feragat istemi sonucunda, davaya devam edilmeyeceğinden dolayı bu hukuktaki tasarruf ilkesine uygun bir şekilde; zaman, gider ve emek tasarrufu sağlayacaktır.

İdari yargılama usulünde davadan feragat konusunda bazı aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu aksaklıklar Hukuk Muhakemeleri Kanununda (HMK m.307-312) yer alan davadan feragat tanımında değil, idari yargılamada HMK'YA yapılan

---

¹ BİGE, Necip, "Hukuk Başlangıcı", Ankara, 1983, s.184

² Any m.12 – Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

³ Any m.36- (Değişik: 3/10/2001-4709/14 md.) Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.

atıflardan kaynaklanmaktadır. Oysaki adli yargı, anayasa yargısı ve idari yargı mahiyetleri itibariyle farklılıklar içermektedir. Mahiyetleri ve farklılıklarından dolayı her yargı kolu kendine ait usul kuralları geliştirmiştir. İdari yargıda da kendine özgü niteliklerinden⁴ ve mahiyetinden dolayı diğer yargılama usullerinden⁵ farklı usul kuralları geliştirilmiştir. İdari yargılama usulünün uygulandığı uyuşmazlıklarda yargı yeri kamu yararı ölçütünü esas alınırken özel hukuk davalarının çözümünde ise yargılama usulü olarak kamu yararı ilkesi değil bireyin hakkı göz önüne alınır. Doktrinde de, idari yargının özellikleri dikkate alınmadan yapılan uygulamaların doğuracağı sorunlara dikkat çekilmektedir.

Bu çalışmamızda (İYUK m.31⁶) atıfları ile HMK'DA ele alınan yargılamayı sona erdiren taraf işlemlerinden feragat ve kabul incelenecektir.

---

⁴ Sıddık Sami ONAR, İdari Hukukunun Umumi Esasları, 3. B., 1966, c.3, s. 1939

⁵ Sabri COŞKUN, Müjgân KARYAĞDI, İdari Yargılama Usulü, seçkin Yayınları, Ankara, 2001, s. 30

⁶ Bkz. Zehrettin ASLAN, Berk KAHRAMAN, İdare Hukuku ve İdari Yargıya İlişkin Temel Kanunlar, İstanbul 2006, s. 323-324, DİBK. 08.03.1979 tarihli E. 1971/1, k. 1979/1, “..taraf ve dav ehliyeti için HUMK’a gönderme yapılmakla yetinilmiştir. Ancak bu gönderme, ehliyet yönünden İdare Hukukumuzun özellikleri ve gereksinimleri olmadığı ve uygulamada bunun gözetilemeyeceği anlamına gelmektedir...”

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARİ DAVADA DAVADAN FERAGAT

1. GENEL YARGILAMA USULÜNDE DAVADAN FERAGAT

1.1 Feragatin Tanımı

Feragat⁷; Arapça bir kelimedir. Sözlük anlamı ‘Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme⁸’dir. Davadan feragat, davacının açmış olduğu davadaki talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir (HMK.m.307). HUMK m. 91’de ise davadan feragat, iki taraftan birinin netice-i talebinden vazgeçme olarak tanımlanmıştı. Feragat idari yargıda davacı tarafından yapılacağı ve davalı idare olacağından dolayı iki taraftan biri ibaresinin değiştiğini davacının açmış olduğu davadaki talep sonucundan vazgeçmesi olarak HMK’DA değiştiğini görmekteyiz.

Davadan feragat eden davacı, bununla dava dilekçesinin sonucu bölümünde istemiş olduğu haktan tamamen veya kısmen feragat eder⁹. Feragat genelde davacı tarafından yapılmakla birlikte, davalı karşı dava açmışsa; bu davasından feragat yoluna başvurabilir¹⁰. Davadan feragat, davacının yargı merciine taleplerinin kısmen veya tamamen doğru olmadığını açıklamasıdır¹¹. Çünkü feragat kesin hüküm doğurduğu için davacı taleplerinde kısmen veya tamamen vazgeçmiş sayılacaktır.

Feragat ve kabul, dilekçeyle veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır (HMK.m.309/1). Feragat ve kabulün hüküm ifade etmesi, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir (HMK.m309/2). Kısmen feragat veya kabulde, feragat edilen veya kabul edilen kısmın, dilekçede yahut tutanakta açıkça

⁷ İlhan AYVERDİ, Ahmet TOPALOĞLU, Kubbealtı Lügati, Türkçe Sözlük, İstanbul, 2007, s. 351

⁸ Esat ŞENER, Hukuk Sözlüğü, Ankara, 2001, s. 220

⁹ Baki KURU, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara, 2011, s.526, Baki KURU, Ramazan Aslan, Ejder YILMAZ, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Genişletilmiş 12. B., Ankara 200, s. 618

¹⁰ Necip BİLGE, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 2. bs., Ankara, 1967, s. 309

¹¹ Hakan PEKCANİTEZ, Oğuz ATALAY, ÖZEKES Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 7. B., Ankara, 2008, s.499

gösterilmesi gerekir (HMK.m.309/3). Feragat ve kabul, kayıtsız ve şartsız olmalıdır (HMK.m.309/4).

HMK m. 307-312 maddelere bakarak davadan feragati, davacının talep sonucundan davalının ve mahkemenin kabulüne bağlı olmaksızın, herhangi bir şarta bağlı kalmadan kısmen veya tamamen vazgeçtiğini ya dilekçe ile ya da yargılama esnasında sözlü olarak mahkemeye yönelttiği tek taraflı irade beyanı ile açıklamasıdır. Yapılan bu tek taraflı irade beyanı kesin hüküm gibi hukuki sonuçlar doğuran karma karakterli bir işlemdir.

Uygulamalara baktığımızda davadan feragat kelimesi yerinde davadan vazgeçme de sıklıkla kullanılmaktadır. Davacı, hüküm kesinleşinceye kadar, ancak davalının açık rızası ile davasını geri alabilir (HMK.m.123)denilmektedir. Burada davayı geri alma davadan vazgeçme anlamında kullanılmıştır. Karışıklığa sebep vermemek için alabilir (HMK.m.307) deki davadan feragat terimi, daima aynı anlamda kullanılması ve kolay anlaşılır olması bakımından zorunludur¹².

Feragat, davacının irade beyanı ve taraf işlemidir¹³. Böylece, feragatin en önemli iki usul kuralı ortaya konulmuş oluyor. Davalı ve davacı¹⁴ idari yargıda davanın asli taraflarıdır, bunlardan davacı, dava ikame eden ve feragat ancak davacıya özgü bir usul işlemidir¹⁵, buna karşın kabul de davalıya özgülenmiş bir usul işlemidir¹⁶.

“Davadan feragat geniş kapsamlı olup, feragat eden taraf sadece davasından feragat etmiş olmaz, aynı zamanda o dava ile istemiş olduğu haktan da tamamen vazgeçmiş sayılır¹⁷”.

---

¹² KURU, s. 526

¹³ Yahya Kazım ZABUNOĞLU, İdare Hukuku II, Ankara, 2012, s. 631

Taraf İşlemleri; Taraflardan birini davanın ikamesinden itibaren davanın devamı için yaptıkları bilgi ve irade beyanlarıdır. Bu beyanların taraf işlemi olabilmeleri için davaya etkileri olmalıdır. Bkz, Ejder YILMAZ, Medeni Yargılama Hukukunda İslah, Ankara, 2010, s. 123

¹⁴ Davacı veya davalı olarak adil yargılanma hakkına herkes sahiptir (Any m.36/1) bunun sonucu aynı zamanda şudur, bir kimse davasından feragat edebilir. Bkz., YAYLA, Yıldızhan, İdare Hukuku, s. 484

¹⁵ Usul işlemleri; Davanın açılışı ile başlayıp ve yargılamanın sonuna kadar taraflar ve mahkeme tarafından yapılan işlemlere denir. Usul işlemleri doktrinde taraf işlemleri, ve mahkeme işlemleri olarak iki kısma ayrılır. TAŞPINAR, İspat Sözleşmeleri, s. 66

¹⁶ ZABUNOĞLU, C. II, s. 631

¹⁷ H. Fevzi KARAGÖZOĞLU, Danıştay Yargılama Usulünde Feragat ve Kabul, Ankara, 1975, s. 18

Davadan feragatin, varlık ve geçerlilik kazanması için, “vusulü muktazi iradi bayanlarındandır” (tek taraflı ve varması gereken bir irade beyanı)¹⁸.

İdari davalarda davalı idare olmaktadır. Karşılıklı davalarda her iki tarafında hem davacı hem de davalı olmasından dolayı davalılardan birisi davadan vazgeçmesi durumunda davadan feragatin davayı sona erdiremeyeceği¹⁹ de masaya yatırılmış konulardandır. Genel yargıda feragatin taraflardan birinin isteminden vazgeçmesi olarak tanımlanmasına mukabil, idari yargıda ancak davacı isteminden feragat edebilir. İdari yargıda karşılıklı davalarda davalı için karşılık davadan vazgeçme ile sınırlıdır²⁰. Bazı yazarlara göre karşılık davalar idari yargı karakteri ile uyuşmamaktadır. Çünkü idari davalarda davalı idaredir ve idarenin davacı aleyhine karşılık dava açması uygun görülmemektedir²¹ görüşü yaygındır.

Re’sen tahkik ilkesi²² idari yargılama usulünün özelliklerindedir²³. 2577 sayılı (İYUK m.20.) de²⁴ idari davalar için ceza davalarında uygulanan Re’sen tahkik ilkesi uygun bulunmuştur. Bu ilke gereği mahkeme uyuşmazlığın çözümü için davaya ait her türlü incelemeyi yapabilir²⁵. Buna karşılık re’sen takip sistemi kabul edilmemiştir. Davaya devam edilebilmesi davacının istemine bağlıdır. İdari yargı

---

¹⁸ ZABUNOĞLU, C. II, s. 632

¹⁹ Yavuz ALAONGAYA, Kamil YILDIRIM, Nevhis YILDIRIM, Medeni Usul Hukuk Esasları, Alkım Yayınları, 4.B., İstanbul, 2004, s. 464

²⁰ Sabri Coşkun, Müjgan KARYAĞDI, İdari Yargılama Usulü, Ankara, 2001, s.350

²¹ Turgut CANDAN, Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu, Ankara, 2006, s. 761

²² İdari yargıda yargıcın, davanın açılmasından nihai karar aşamasına kadar;

1. davanın sevk ve idaresi
2. maddi olayın olup olmadığının araştırılması
3. delillerin elde edilmesi
4. maddi olayın hukuki vasıfları
5. olaya hangi hukuk usulünün uygulanacağı
6. iddia ve savunma makamının ortaya koyduğu delil ve bulguların gerçeğe aykırılıklarının olup olmadığının araştırılması
7. davanın süresinde açılıp açılmadığı
8. delillerin taktiri
9. idarenin sorumluluk esasının ortaya konması gibi hususların tarafların talebine bağlı olmaksızın yapılan araştırmaların genel adıdır.

²³ A. Şeref GÖZÜBÜYÜK, Yönetmelik Yargı, Güncelleştirilmiş 25. B., Turhan Kitabevi., Ankara 2006, s. 342

²⁴ Madde 20 – 1. (Değişik birinci cümle: 18/6/2014-6545/17 m.) Danıştay, bölge idare mahkemeleri ile idare ve vergi mahkemeleri, bakmakta oldukları davalara ait her türlü incelemeyi kendiliğinden yapar.

²⁵ D4D: 04.06.1984, E:84/1458, K:84/2373, DBB, İlhan ÖZAY, Günışığında Yönetim II Yargısal Korunma, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2004, s. 258

yerleri davacının ramına re'sen bir dava yürütemeyeceğinden dolayı idari davalarda davadan feragat mümkündür²⁶.

Özel hukukta uyuşmazlıkların giderilmesi için açılan davalarda, medeni yargılama hukukunda yargıçlara karşı açılan tazminat davalarından, şüyuun giderilmesi davasından feragat edilemez²⁷. İdari yargıda feragatin mümkün olup olmadığı konusunda yazarlar arasında bir fikir birliği bulunmamaktadır²⁸. Bu istisnalar bir tarafa bırakılacak olursa hiç kimse hakkını aramak için dava açmaktan vazgeçirilmek için zorlanamayacağı gibi açtığı davadan feragat etmesi de engellenemez²⁹. Tarafların feragat, kabul ya da davanın geri alınması için dava üzerinde tasarruf edebilmeleri, taraflara davada yer vererek görüşlerini açıklama şansı verilirse hukuki dinlenilme hakkı verilmiş olacaktır³⁰. Dolayısıyla davacı davasından feragat edebileceği gibi davalıda davayı kısmen veya tamamen kabul edebilecektir. Usul ekonomisi açısından olaya yaklaştığımızda davacının açmış olduğu davayı sonuna kadar takip etmeyip vazgeçmesi tasarruf sağlayacaktır. Çünkü dava feragatle son bulacağından hem emekten hem zamandan hem de yapılması muhtemel giderlerden tasarruf edilmiş olunacaktır³¹.

---

²⁶ Kenan ARAL, Danıştay Mahkeme Usulü, Ankara, 2006, s. 761

²⁷ Baki KURU, Hukuk Muhakemeleri Usulü, c.3, 6. B ., Demir Yayınları, s. 3650

²⁸ Melikşah YASİN, İdare Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Davanın Kabulü, AÜEHFD, C.II, S.3-4, s.169

²⁹ Kuru, C. IV., s. 3545

³⁰ Muhammet ÖZEKES, Medeni Usul hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara, 2003, s. 69-70

³¹ Leyla AKYOLASLAN, Medeni Usul Hukukunda Davdan Feragat, Ankara, 2011, s. 68-69

1.2 Davadan Feragatin Benzer Kavramlarla Karşılaştırılması

1.2.1 Davadan Feragat ve Davayı Kabul Kavramlarının Karşılaştırılması

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu kısaltılmış olarak HMK şeklinde adlandırılacaktır. HMK’da getirilmiş yenilikler çerçevesinde “Davaya Son Veren Taraf İşlemleri” başlığı ile Davadan Feragat, Davayı Kabul, Feragat ve Kabulün Şekli, Feragat ve Kabulün Zamanı, Feragat ve Kabulün Sonuçları, Feragat ve Kabul Halinde Yargılama Giderleri ele alınmıştır ve Kanun koyucu, HMK 307-3012 maddeleri arasında “Davaya Son Veren Taraf İşlemleri” adı altında feragat ve kabulü birlikte düzenlemiştir. Bu düzenlemenin birlikte olmasının sebebi bazı istisnalar dışında gösterdikleri benzerlikten kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı iddiasından feragat eden kişi, diğer tarafın karşılık iddiasını kabul etmiş sayılacağından mahiyetleri aynı demek mümkündür³².

Feragat aslında bir usul işlemidir. Maddi hukuka ilişkin bir açıklama değildir. Bununla birlikte feragat hem maddi hukuka hem de usul hukukuna ait özellikleri bünyesinde barındırdığı için karma karakterli³³ hukuki işlemdir denilmiştir.

Yapılış şekliye baktığımızda usul hukukundaki feragat ile maddi hukuktaki feragat birbirinden ayrılır. Çünkü maddi hukukta bir sözleşmedir ve iki taraflıdır. Usul hukukunda feragat tek taraflıdır ve feragatin yapılması için karşı tarafın ve mahkemenin iznine gerek yoktur (HMK m. 309/2). Kısmen feragat ve kabulde, feragat edilen veya kabul edilen kısmın, dilekçede yahut tutanakta açıkça gösterilmesi gerekir (HMK m. 309/3).

Feragat ve kabul arasında yargılama giderleri arasında fark vardır. (HMK m. 312/1-2) göre feragat veya kabul beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir. Feragat ve kabul, talep sonucunun sadece bir kısmına ilişkin ise yargılama giderleri ona göre belirlenir. Davalı davanın açılmasına kendi hal ve davranışıyla sebebiyet vermemiş ve

---

³² Ergün ÖNEN, Medeni Yargılama Hukuku, Ankara, 1999, s. 278

³³ KURU, C. IV, s. 3546-3547, Nami BERKİN, Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi, İstanbul, s. 713

yargılamanın ilk duruşmasında da davacının talep sonucunu kabul etmişse yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilmez. Bu şartları sağlayan feragatte, davacı yargılama giderlerine katlanmak zorundadır³⁴.

HMK'NİN ilgili maddelerine bakarak feragat ve kabulün benzer özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- a. Davadaki talep sonucuna ilişkindir.
- b. Hem maddi hukuka hem de usul hukukuna ait özellikleri bünyesinde bulundurdukları için karma karakterli bir hukuk işlemidir.
- c. Her ikisi de tek taraflı irade beyanı ve bir usul işlemidir.
- d. Feragat ve kabul sonuç doğuran bir işlem olduğu için karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir.
- e. Feragat ve kabul kesin hüküm şekli anlamda verilmeye kadar yapılabilir.
- f. Her ikisi de derdest bir davada yazılı ya da yargılama esnasında sözlü olarak yapılabilir.
- g. Davacı ve davalı feragat ve kabulü kısmen ya da tamamen yapabilir.
- h. Feragat ve kabul açık, anlaşılır ve hiçbir şarta bağlı olmaksızın yapılmalıdır.
- i. Feragat ve kabulden rücu caiz değildir.
- j. Zımnî feragat ve kabul geçerli değildir.
- k. Feragat ve kabul uyuşmazlığa bakan mahkemeye yapılır.
- l. Feragat ve kabul vekil ile yapılacaksa vekalette açık ve anlaşılır yetkinin verilmiş olması gerekmektedir.

Davadan feragat ve davayı kabul arasındaki farkları şu şekilde sıralayabiliriz.

- a. Feragat davacıya özgü bir usul işlemi, kabul ise davalı idareye özgülenmiş bir usul işlemidir.
- b. Davalı hal ve vaziyeti ile aleyhine dava açılmasına sebebiyet vermemiş ve ilk oturumda davacının iddiasını kabul etmiş ise yargılanma giderlerinde sorumlu tutulamaz (HMK m.312/2). Feragatte böyle bir istisna getirilmemiştir.

---

³⁴ Kuru C. IV., s. 3706

1.2.2 Davadan Feragat ve Davayı Geri Alma-Davdan Vazgeçme Kavramlarının Karşılaştırılması

Davadan feragat ile davayı geri alınması uygulamada karıştırılan kavramlardandır³⁵. Bundan dolayı bu kavramların yerinde kullanılması uygulamadaki hataları ortadan kaldırması açısından önem kazanmaktadır. Davayı geri alma HMK m. 123’de düzenlenmiştir. Bu nedenle usul hukukunda feragat teknik bir kelime olup davadan vazgeçme³⁶ve davayı geri almadan farklı düzenlemelerdir. Burada davadan vazgeçme HMK m. 123’deki davayı geri alma yerinde kullanılmıştır. Davacı, hüküm kesinleşinceye kadar, ancak davalının açık rızası ile davasını geri alabilir (HMK m. 123).

Davadan feragat eden davacı ileriki bir tarihte, tarafları ve konusu aynı olan bir davayı açamaz. Çünkü davadan feragat kesin hüküm sonuçları doğurur. Davanın geri alınması davanın hiç açılmamış olması gibidir. Bundan dolayı davasını geri alan davacı, zaman aşımı süresini geçirmemek şartıyla davasını tekrar açabilir³⁷.

Davadan vazgeçme, davanın takibinden sarfınazar etmek, davayı geri almak demektir. Burada dava konusu haktan vazgeçme yoktur. Sadece açılan davadan geri çekilme vardır. Kişi bu durumda davasını tekrar açabilir Davadan vazgeçmede karşı tarafın da rızası aranmalıdır³⁸. Davanın geri alınması, davacının dava dilekçesiyle ileri sürdüğü hakkının korunması talebinin geri çekilmesine izin vermesi anlamına gelmektedir³⁹. Davacı davayı geri almakla esas haktan vazgeçmediği için davayı tekrar açabilecektir. Bu açıkça davalını aleyhine bir durumdur. Bundan dolayı davalı konusu ve tarafları aynı olan bir dava ile karşı karşıya tekrar gelebilir⁴⁰. Yukardaki açıklamalardan, davacı ancak davalının açık rızası ile davasını geri alabilir. Bu fark feragatle davayı geri alma arasındaki en önemli farktır. Zira feragatte davalının rızası gerekmemektedir. Davanın geri alınmasında davalı açık rıza göstermezse davacı

---

³⁵ CANDAN, s. 171

³⁶ Ramazan ÇAĞLAYAN, İdari Yargılama Usulü, Ankara, 2011, s. 221

³⁷ KURU, C. II. s. 1687

³⁸ KURU, Aslan, YILMAZ, s. 612, Yavuz Alangoaya, İdari Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Davayı Kabul, AÜEHFD, C.21., S. 3-4, s. 150

³⁹ KURU, C. II. s. 1683, PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 309

⁴⁰ PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 307

davayı geri alamaz. Buna davanın geri alma yasağı denilmiştir⁴¹. Burada asıl olan ortada derdest bir dava dururken ve hukuki uyumsuzluk bu davada çözüme kavuşturulması mümkün iken, davacıya davalının rızası gözetilmeksizin davayı geriye alma hakkı vermek davalıyı mağdur edeceği gibi, davacının davayı tekrar tekrar açarak bu hakkı kötüye kullanmasına zemin hazırlanmış olacaktır. Bu mahkemenin uzun süre meşgul edilmesi yanında tasarruf ilkesi ve usul ekonomisi ile de çakışacaktır⁴². Davanın geri alınması halinde, davacının derdestliği ve sonuçları geçmişe etkili olarak sonlanır⁴³. Davanın geri alınmasıyla davacı esas haktan vazgeçmeyip, davayı sürdürme iradesinden vazgeçmektedir. Bu durumda davasını sonradan tekrar açma hakkını saklı tutmaktadır⁴⁴.

HMK’NİN ilgili maddelerine ve doktrine bakarak feragat ve davayı geri almanın özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- a. Davadan feragat ve davayı geri alma davacıya özgü birer taraf işlemidir
- b. Davadan feragat ve davayı geri almadan bahsedebilmek için derdest bir dava olmalıdır.
- c. Her ikisi de yazılı ya da yargılama esnasında sözlü olarak yapılabilir.
- d. Her ikisi de kısmen ya da tamamen yapılabilir.
- e. Davadan feragat te davayı geri alma da derdestliği sona erdirir.
- f. Davadan feragat eden davacı da davayı geri alan davacı da yargılama giderlerine mahkûm olur.
- g. Davadan feragat ve davayı geri alma hükmün şekli anlamda kesinleşmesine kadar yapılabilir.
- h. Her ikisi de açık anlaşılır olmalıdır.
- i. Her ikisi de taraf işlemi olarak davayı sona erdirir.

---

⁴¹ AKYOLSAN, s. 71, “...HUMK m. 185’ye göre davacı davalının rızası olmaksızın davacı davasından sarfınazar edemez. Somut olayda, davalının vekili, hakkındaki davadan davacının vazgeçmesini açıkça kabul etmediğini ve davayı takip ettiğini bildirdiğine göre bu davalı yönünden de davaya bakıp, toplanan kanıtlarla oluşacak sonuç doğrultusunda hüküm kurulması gerekirken, HUMK m.185/1 hükmü göz ardı edilerek davanın atıye bırakıldığı gerekçesiyle işin esası hakkında hüküm kurulması yerine, bir karar verilmesine yer olmadığına hükmedilmesi doğru görülmemiştir.” 18HD., 28.05.2007, 4901/4881:YKD 2008/5 s. 928-929

⁴² Kudret Aslan, Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999, s. 62

⁴³ TANRIVER, s.12-13, PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 310

⁴⁴ KURU, C.II s. 1680, PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 309

HMK’NIN ilgili maddelerine ve doktrine bakarak feragat ve davayı geri almanın farklılıklarını aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- a. Davadan feragatte davalının rızası aranmazken, davayı geri alacak davacı davalını açık rızasını almak zorundadır.
- b. Davadan feragatte davacı esas haktan vazgeçmekte iken davayı geri almada davacı esas haktan vazgeçmez, davanın o zaman diliminde sürdürülmesinden vazgeçmektedir.
- c. Davadan feragat eden davacı konusu ve tarafları aynı olan başka bir dava açamazken davayı geri alan davacı davasını tekrar açabilir. Çünkü davayı geri almada esas haktan vazgeçme yoktur.
- d. Davadan feragatte vekile vekaletnamede özel yetki verilmesi gerekirken davayı geri almada vekile davayı geri alması için özel bir yetki vermeye gerek görülmemiştir.
- e. Feragat karma karakterli bir hukuk işlemi iken davayı geri alma salt bir usul işlemidir. Bundan dolayı feragatte maddi hukuktaki irade sakatlığı hallerinden birine dayanarak iptali mümkünken davayı geriye almada irade bozukluğuna dayanarak iptali istenilmez.
- f. Feragat kesin hüküm sonuçlarını doğurur, davayı geriye almada bu söz konusu değildir.

1.2.3 Davadan Feragat ile Sulh Kavramının Karşılaştırılması

Sulh müessesesi HMK’da davaya son veren taraf işlemlerinde HMK m.313-315 arasında düzenlenmiştir. Sulh, görülmekte olan bir davada, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek amacıyla, mahkeme huzurunda⁴⁵ yapmış oldukları bir sözleşmedir (HMK m.313-1). Sulh, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıkları konu alan davalarda yapılabilir (HMK m.313-2). Dava konusunun dışında kalan hususlar da sulhun kapsamına dâhil edilebilir (HMK m.313-3). Sulh, şarta bağlı olarak da yapılabilir (HMK m.313-4).

---

⁴⁵ TANRIVER, Sulh, s. 36,

Sulh, hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabilir⁴⁶. Sulhun etkisi HMK m. 315’de düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre sulh, ilgili bulunduğu davayı sona erdirir ve kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur. Mahkeme, taraflar sulhe göre karar verilmesini isterlerse, sulh sözleşmesine göre; sulhe göre karar verilmesini istemezlerse, karar verilmesine yer olmadığına karar verir⁴⁷. Sulh ile ilgili düzenleme de İrade bozukluğu ya da aşırı yararlanma hâllerinde sulhun iptali istenebilir⁴⁸.

Sulh ve feragatin tanımlarına baktığımızda, sulh da karşılıklı olarak bir fedakârlıkta bulunma varken feragatte ise sadece taraflardan birinin iradesi yeterli olmaktadır. Sulh, kısmi feragat ve kısmi kabulü gerektirir. Feragatte şarta bağlılık mümkün olmamasına rağmen sulh de şarta bağlı bir sulh sözleşmesi⁴⁹ davanın son bulmasını gerektirebilir⁵⁰. Sulh, tarafların dava konusu üzerinde serbestçe tasarruf yetkilerinin bulunduğu davalarda mümkündür. Tarafların üzerinde tasarruf yetkilerinin bulunmadığı davalarda sulhle dav sona ermez⁵¹. Doktrinde sulh hem bir maddi hukuk işlemi hem de salt bir usul işlemi olduğu belirtilerek karma karakterli bir hukuki, işlemidir denilmiştir⁵².

HMK m. 313-315 arasında tanımlanan sulh ile feragat arasındaki benzerlikleri şu şekilde sıralayabiliriz.

- a. Feragat ve sulhun hukuki nitelikleri farklı olmasına rağmen her ikisi de karma karakterli bir hukuki işlemidir.
- b. Feragat ve sulh yazılı ve sözlü olarak yapılabilir.
- c. Her ikisi de kesin hüküm gibi sonuç doğurur.
- d. Kısmen ya da tamamen feragat ve sulh mümkündür.
- e. Feragat ve sulh hüküm şekli anlamda kesinleşinceye kadar yapılabilir.
- f. Feragat ve sulhten bahsedilebilmesi için derdest bir dava olması gerekmektedir.
- g. Davadan feragatte ve sulhte vekilin vekâletnamesine açık bir şekilde yetkisini olması gerekmektedir.

---

⁴⁶ HMK m. 314

⁴⁷ HMK m. 315-1

⁴⁸ HMK m. 315-2

⁴⁹ HMK m. 313/4

⁵⁰ KURU, C.III., s. 2667

⁵¹ TANRIVER, Sulh, s. 36, ÖNEN, Sulh, s. 44

⁵² ÖNEN, Sulh, s. 34, TANRIVER, Sulh, s 36

h. Feragat ve sulhtan rücu caiz değildir.

Feragat ve sulhun yukarıda sayılan benzerliklerin yanında birbirinden ayrılan farklılıklarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- a. Feragat davacıya özgü bir taraf işlemi iken sulh iki tarafın iradesiyle sonuç doğuran bir sözleşmedir.
- b. Feragatte tarafların serbestçe tasarruf edebilecekleri bir dava şartı aranmazken sulhun asli şartı üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri bir dava olmasıdır.
- c. Feragat tek taraflı bir irade beyanı olduğu için davalının kabulü olmaksızın davadan feragat edebilirken sulhte karşılıklı anlaşma ile ancak uyuşmazlık sonlandırılabilir. Buna göre feragat tek taraflı irade beyanı iken sulh iki taraflı bir sözleşmedir.
- d. Feragatte şarta bağlı yapılamazken sulh şarta bağlı bir sözleşme olarak uyuşmazlığı sonlandırabilir.
- e. Feragatte davacı yargılama giderlerine davayı kaybetmiş gibi mahkum edilirken, sulhte yargılama giderlerini taraflar oranlarına göre birlikte öderler.

İdari yaygıda bir müessese olmamasına rağmen uygulamada “davayı atiyeye bırakmak” şeklinde izlenen bir yol⁵³ vardır ki bu da davadan feragat kavramıyla karıştırılmamalıdır. Davayı atiyeye bırakmak çoğunlukla davayı geri alma şeklindedir. Uygulamada dava dosyası işleminden kaldırılması durumunda da dava atiyeye terk edilmektedir. Tarafların sulh olmaları da davayı atiyeye terk şeklinde anlaşılmalıdır⁵⁴. Davayı atiyeye terkin geçtiği dilekçede davacının maksadının davayı geri almamı yoksa davadan feragat mi anlamına geldiğinin hâkim davacıya açıklattırması⁵⁵ gerekir. Çünkü davadan feragat, davayı geri alma, dosyanın işleminden kaldırılması ve sulhun sonuç hükümleri birbirinden farklıdır.

⁵³ Hakan PEKCANİTEZ, Oğuz ATAY, Muhammet ÖZEKES, Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2006, s. 298

⁵⁴ “...dilekçe niteliği ve içeri itibarıyla “davayı atiyeye bırakma” anlamındadır. Mahkeme bu dilekçeyi feragat olarak nitelendiremez. Çünkü HUMUK m. 93 ve onu izleyen maddeler davadan feragat kayıtsız ve şartsız olmalıdır demektir. Bundan dolayı davacının davadan ve hakkın özünden feragat etmediğinin kabulü gerekir.” 7HD., 14.04.2005, 1264/1127

⁵⁵ “...davacını önceki davadaki beyanı davadan feragat anlamına olmayıp, davanın yeniden açılacağı anlamı taşımaktadır. Tarafların geri çekiliyorum, davayı atiyeye terk ediyorum beyanları teknik nitelikte olmayıp esas iradeyi yansıtmamaktadır.” 1HD., 14.04.2006, 3245/4318, YKD, Y. 2006, s. 1050

HMK m.176' da Islah, taraflardan her biri, yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir. Aynı davada, taraflar ancak bir kez ıslah yoluna başvurabilir. Feragat davaya son veren bir taraf işlemiyken Islah taraflardan birinin yapmış olduğu bir işlemin tamamen veya kısmen düzeltilmesidir. Islahı hem davacı hem de davalı yapabilirken feragat davacıya özgü bir usul işlemidir⁵⁶ ve davacı tarafından yapılmaktadır.

1.2.4 Davadan Feragat ve Kanun Yollarından Feragat Kavramlarının Karşılaştırılması

Davadan feragat ile kanun yollarından feragat kavramları da birbiriyle karıştırılan kavramlardır. Davadan feragat karma karakterli bir hukuki işlem olmasına rağmen kanun yolundan feragat salt usul hukukunu ilgilendiren bir işlemdir. Davadan feragat kesin hüküm sonuçlarını doğurur. Kanun yolundan feragatte ise mahkemece verilmiş bir hükümden ve esas haktan feragat edilmesi söz konusu değildir⁵⁷. Tasarruf ilkesinin bir gereği olarak hiç kimse lehine bile olsa bir davayı açmaya zorlanamayacağı gibi açmış olduğu davayı sonuna kadar devam ettirmeye de zorlanamaz. Davacı hüküm verildikten sonra davayı bir üst yargı yerine olağan kanun yolu incelemesi yapmak üzere götürmek zorunda değildir⁵⁸. Kanun yolundan feragati taraflar süresi içinde kanun yoluna başvurmayarak yapabilecekleri gibi, kanun yolundan feragat istemiyle de yapabilirler⁵⁹.

Davadan feragat ile kanun yollarından feragat arasındaki benzerlikleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- a. Davadan feragat ve kanun yoluna feragatten bahsedilebilmesi için derdest bir dava olmalıdır.
- b. Davadan feragatte ve kanun yollarına feragatte davacının tek taraflı irade beyanı ile yapılır. Karşı tarafın ve mahkemenin muvafakati gerekmez.
- c. Her ikisi de hükmün şekli anlamda kesinlik kazanmasına kadar yapılabilir.
- d. Her ikisi de yazılı ve sözlü olarak yapılabilir.
- e. Her ikisinde de irade beyanından rücu caiz değildir.

---

⁵⁶ ZABUNOĞLU, s. 861

⁵⁷ PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 546

⁵⁸ İlhan ÖZBAY, Hakem Kararlarının Temyizi, Ankara, 2004, s. 289

⁵⁹ ÖZBAY, s. 289, PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 545

f. Her ikisinde de hem kısmi feragat mümkündür.

Davadan feragat ile kanun yollarından feragat arasındaki farklılıklar ise şu şekilde sıralayabiliriz;

- a. Davadan feragat ve kanun yolundan feragatte en önemli fark davadan feragatte dava konusu haktan vazgeçme söz konusu iken kanun yolundan feragat hükmün üst mahkeme tarafından incelenmesi talebinden vazgeçmedir.
- b. Davadan feragat hükmün verilmesinden önce yapılması gerekirken, kanun yolundan feragat hükmün taraflara tebliğinden sonra yapılabilir.
- c. Davadan feragatte vekilin davadan feragati için özel yetkiye ihtiyaç varken, kanun yolundan feragatte vekilin feragati için böyle bir yetkiye ihtiyaç yoktur.
- d. Davadan feragatte esas haktan vazgeçme mevzubahsi iken kanun yollarından feragatte mahkemece verilmiş hükümden ve haktan feragat edilmesi söz konusu değildir.

1.3 Feragatin Şekli

Davadan feragat ve kabul şekle tabidir (HMK m. 309). Zira, yazılılık ve sözlülük usul işlemlerinin şeklidir⁶⁰. Kanunun öngördüğü bu şekil geçerlilik şartıdır. Kanunun öngördüğü şekilde yapılmamış feragatler geçerli değildir⁶¹. Davadan feragat davayı sonlandırabilme özelliğine sahip bir işlem olduğu için mahkeme huzurunda geçerlilik işlemine tabi tutularak davacının sağlıklı karar vermesi ve acele etmesinin önü alınmak istenmektedir.

Kısmen feragatte feragat edilen kısmın dilekçede veya tutanakta açıkça gösterilmesi gerekir. Bu şekli durumlara riayet edilmediği durumlarda dava feragat ile sona ermez. Davadan feragat iki şekilde yapılabilir.

---

⁶⁰ PEKACANITEZ, YILMAZ, ÖZEKES, s. 263

⁶¹ Baki KURU, Ramazan ARSLAN, Ejder YILMAZ, Medeni Usul Hukuku, 17. B., Ankara, 2006, s. 614, KURU, C. IV, s. 3606, BERKİN, s. 709, ÖNEN, s.119, ERMENEK, s. 80-81

1) Sözlü Feragat: Davacı yargılama sırasında sözlü⁶² olarak davadan feragat yapabilir.(HMK m. 310/1). Bu durumda davacının yapmış olduğu kısmen veya tamamen feragat istemi tutanağa⁶³ geçirilir (HMK m.154,1/ç). Sözlü feragatte bu şekle uygun olmayan istemler geçersiz sayılır. Keşif tutanağına yazılan ve davacıya okunarak imza altına alınan feragat geçerlidir. Uygulamada tutanak tutulmaksızın yapılan yargılamada davacının sözlü feragati geçerli sayılmaz.

İdari yargılama sırasında tutanak düzenlenmesi; davaya son veren taraf işlemlerinin duruşmada yapılabileceğinden davacının ve davalının iradelerinin tespiti açısından duruşma tutanağı gerekli görülmüştür⁶⁴. Davacı duruşma esnasında davadan feragat etmek isterse bu feragat beyanının geçerli olması için davalının da duruşmada olma zorunluluğu yoktur⁶⁵. Bu feragat beyanının tutanağa geçirilip davacıya imza attırılmasıyla tam ve kısmi feragat beyanı geçerli olacaktır⁶⁶. Bunun dışında davacı duruşma dışında mahkemeye başvurup davadan feragat etmek isterse, davacının davadan feragati hakkında bir tutanak düzenlettirmesi ve bu beyanını davacıya okutturup imza ettirmesi bir sözlü feragat örneğidir⁶⁷. Keşif de mahkemenin bir aşaması olduğu için keşif sırasında yapılan, keşif tutanağına yazılan ve okunarak davacıya imza arttırılan feragat beyanı sözlü bir feragat beyanıdır ve geçerlidir⁶⁸.

Sözlü feragatin geçerli olması için yargılama usulünün de sözlü olma şartı yoktur. Yazılı yargılama usulünün uygulandığı davalarda da duruşmalar sözlü tutanaklar yazılı olarak tutulur⁶⁹. Burada üzerinde durmamız gereken bir hususta, bir davada birden çok kısmi feragat beyanında bulunan davacının önünde bir engelin olmayacağıdır. Yeter ki dürüstlük kuralına aykırı olup, hakkını kötüye kullanmasın⁷⁰. Davacı aynı dava ile alakalı kısmi feragat isteminin bazısını sözlü yapabileceği gibi bazısını da yazılı yapabilir.

---

⁶² Sözlü feragatin geçerliliğine dair Danıştay Onuncu dairesi; Davacını duruşmada davasından sözlü feragat istemini geçerli sayarak yazılı bir feragat dilekçesine gerek olmadığına karar vermiştir.

D.10.D., 26.04.1966, E. 1965/2841, K. 1966/960

⁶³ Selçuk HONDU, İdari Yargılama Usulünde Duruşma Yapılması ve Uygulamadaki Durum, DD., s. 11

⁶⁴ HONDU, s. 11

⁶⁵ KURU, C. IV, s. 3608

⁶⁶ BELGESAY, s. 253, KURU, C. IV, s. 3608

⁶⁷ BERKİ, s. 28, KURU, C. IV, s. 3608, ERDEMİR, s. 717

⁶⁸ PEKCANITEZ, YILMAZ, ÖZEKES, s. 505

⁶⁹ PEKCANITEZ, YILMAZ, ÖZEKES, s. 263

⁷⁰ AKYOLASLAN, s. 246

2) Yazılı Feragat: Davacı feragat istemini sözlü olarak yapabileceği gibi yazılı da yapabilir. Davacı mahkemeye vereceği bir dilekçe ile davadan feragat edebilir (HMK m. 310/1). Yazılı bir dilekçe ile mahkemeye yaptığı feragat isteminin geçerli olması için feragat isteminin ayrıca duruşma tutanağına geçirilmesine ve davacıya imza ettirilmesine gerek yoktur. Tutanağa böyle bir dilekçe verilmiştir diye yazılması yeterlidir⁷¹. Feragat ve kabul, kayıtsız şartsız olmalıdır (HMK m. 309/4). Şarta bağlı bir feragat geçerli değildir. Şarta bağlı yapılan bir feragat olsa, olsa bir sulh teklifi olabilir. Davadan kısmen veya tamamen feragat mümkündür (HMK m. 307). Tam feragatte istem sonucundan tamamen vazgeçilirken kısmen feragatte ise feragat edilen kısım için dava sona erer. Diğer kısım için dava devam eder. Sadece usul işleminden feragat davadan feragat değildir. Örneğin, davacının hüküm verildikten sonra kanun yoluna başvurmadan feragat etmesi davadan feragat değil, kanun yoluna başvurudan feragattir⁷². Davacının feragat ait yazılı dilekçesini alan idari yargı merciinin feragat nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına dair karar vermesi gerekir⁷³.

Davacı feragat dilekçesini ilgili idari yargı merciine gönderilmek üzere örneğin idare mahkemesi ve vergi mahkemesi bulunmayan yerdeki asliye hukuk mahkemesi yerine sulh mahkemesine vermiş ve bu mahkeme de dilekçeyi alıp ilgili idare mahkemesine göndermiş ise feragat beyanı geçerlidir⁷⁴.

(İYUK m. 4) deki yargı yerlerinden birine verilen feragat beyanı geçerli olup, bu yerler dışındaki idari birim ve makamlara verilen feragat ve kabul dilekçeleri sonuç doğurmaz⁷⁵.

Davadan feragat eden davacı, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir. Feragat ve kabul, talep sonucunun sadece bir kısmına ait ise yargılama giderlerine mahkûmiyet, ona göre belirlenir (HMK m.312/1).

---

⁷¹KURU, s. 527

⁷² Hakan PEKCANITEZ, s. 552

⁷³ Feragat sebebiyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığı hakkında; D.10.D., 06.06.1983, E. 1982/2741, K. 1983/1401, karar için Bkz. CANDAN, s.770

⁷⁴ ZABUNOĞLU, C. II, s. 632

⁷⁵ CANDAN, s. 762

Davalı, davanın açılmasına kendi hal ve davranışlarıyla sebebiyet vermemiş ve yargılamanın ilk duruşmasında davacının talep sonucunu kabul etmişse yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilmez (HMK m.312/2).

Davadan feragat eden davacı, karar ve ilam harcının üçte ikisini ödemeye mahkum edilir (Harçlar K. m. 22). Davacının feragati, delillerin toplanmasına ilişkin ara kararın yerine getirilmesinden önce gerçekleşirse, tarifedeki vekâlet ücretinin yarısına, daha sonra gerçekleşirse tamamına davacı aleyhine hükmedilir (Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi m.6).

Feragat ve kabul, kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur. İrade bozukluğu hallerinde⁷⁶, feragat ve kabulün iptali istenebilir (HMK m.311).

Feragat dilekçesinin davalıya tebliğine gerek yoktur. Çünkü feragatin kabulü ve sonuç doğurması davalının kabulüne bağlı değildir. Davacı dava dilekçesi davalıya henüz ulaşmadı diye davadan feragatinden dönemez⁷⁷. Çünkü feragat iradesi davalıya değil, mahkemeye yöneltilir. Nasıl ki sözlü yargılama usulüne tabi yargılamada yazılı feragat mümkünse, yazılı yargılama usulüne tabi yargılamalarda da sözlü feragat geçerlidir⁷⁸.

---

⁷⁶ Örneğin; mahkeme davacının iradesini yanlış olarak feragat şeklinde yorumlayarak karar verirse, davacı kısmen talebinden feragat ettiği halde davanın tamamına ilişkin feragat nedeniyle sona ermesine karar verirse, vekâletnamesinde feragat için özel yetki bulunmayan vekil feragat eder ve bunun üzerine dava feragatle sonuçlanırsa, feragat sonucu yanlış yargılama giderlerine hükmedilirse bu hallerde kanun yollarına başvurulabilir. Bunun dışında, feragatin hata, hile, ikrah sebebiyle geçersiz olduğu aynı davada veya feragatin feshi için açılacak ayrı bir davada ileri sürülebilir. Bkz. PEKCANITEZ, A.e., s. 552

⁷⁷ KURU, C.IV, s. 3611

⁷⁸ AKYOLASLAN, s. 249

1.4 Feragatin Şartları

1.4.1 Açılmış Bir Dava Olmalı

İdari davalarda feragat beyanında bulunabilmek için usulüne uygun açılmış bir davanın olması gerekmektedir. Usulüne uygun açılmış ve mahkemede halen görülmekte olan davaya derdestlik⁷⁹ denir. Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına veya 4 ncü maddede yazılı yerlere verilen dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak kayıt tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır (İYUK m. 6/1). Dava bu kaydın yapıldığı tarihten itibaren açılmış sayılır. Dava açılmadan davacının davadan feragati mümkün değildir.

Feragatin varlık ve geçerlilik kazanması için “vusulü muktezi irade beyanı⁸⁰” olmasına rağmen Danıştay, feragat ve kabul konusunda irade beyanının yargı merciinin kaydına girdiği anda hukuksal sonuç doğurduğu kanısındadır⁸¹.

Danıştay hükümleri bu şekilde olmasına rağmen Askeri Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM), İYUK 4. maddede öngörülen yerlerden birisine harç ve posta pulu ücretini yatırmayan davacının davadan feragat istemini kabul etmiştir⁸².

Davadan feragat edilebilmesi için açılmış bir dava olmalıdır. Bu dava devam ederken her aşamasında davadan feragat edilebilir. Hüküm kesinleştikten sonra derdest⁸³ bir dava kalmayacağından davadan feragat edilemez⁸⁴.

---

⁷⁹ Süha TANRIVER, Medeni Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı, Ankara, 2007, s. 3

⁸⁰ ZABUNOĞLU, C. II, s. 631

⁸¹ CANDAN, s. 762

⁸² AYİM Kanununun 39. maddesi de İYUK m.6 'da olduğu gibi dava dilekçesinin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere kaydedileceği ve davanın bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış olacağını ifade ettiği halde harç ve posta ücretini yatırmayan davacının davadan feragat istemini kabul etmiştir. AYİM, Drl. Krl. T. 11.10.2001, E. 2001/80, K. 2001/104, AYİMKD, S. 17, C.1, s. 337-342

⁸³ Dava açılmasıyla derdestlik kendiliğinden oluşur. Bkz. TANRIVER, Derdestlik İtirazı, s. 11

⁸⁴ PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s.525

1.4.2 Feragat Şekil Kurallarına Uygun Yapılmalı

1.4.2.1 Feragat Beyanı Yazılı veya Sözlü Yapılabilir

Hukuk Muhakemeleri Kanununun 309. Maddesinde ifade edildiği gibi idari davalarda feragat ve kabul, dilekçe⁸⁵ ile veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır. İdari yargıda dosya üzerinden inceleme olduğundan idari yargı merciine bir dilekçe ile davadan feragat istemi yapılması uygun olmasına rağmen duruşmalı işlerde, duruşma sırasında davadan feragat bir tutanakla sözlü de yapılabilir. Feragat beyanının burada yazılı ve sözlü olarak yapılabileceğini ifade etmekle yetineceğiz⁸⁶.

1.4.2.2 Feragat Beyanı Açık ve Anlaşılır Olmalı

Feragatin önemli bir özelliği de açık, anlaşılır ve kesin bir irade beyanı olmasıdır⁸⁷. Feragatin sonuç doğurabilmesi için, bu yoldaki irade açıklamasını içeren dilekçenin dil ve ifade bakımından açık ve anlaşılır olması ve iradenin varlığının kabulünde tereddüt şüpheye sevk edecek bir tarzda olmamalıdır⁸⁸. Feragat yenilik doğuran bir hak olarak ortaya çıktığı ve bu hakkın şarta bağlı kullanılmamasının sonucudur. Yenilik doğuran haklar şarta yabancı haklardır⁸⁹. Yenilik doğuran hak ile ortaya konulmak istenilen hukuki durum, her türlü yanlış anlaşılmadan ve kuşkudan uzak olmalıdır ki karşı tarafı beklenmedik ve umulmadık bir hukuki sonuçla karşı karşıya bırakmasın⁹⁰.

Davadan feragat etme aynı zamanda dava dilekçesinin sonuç bölümünde talep ettiği haktan feragat anlamı taşıdığından ve feragat kesin hüküm gibi hukuki sonuç

---

⁸⁵ İdari davadan dilekçe ile feragat kesin hüküm gibi hukuki sonuç belirtir (HMK m.311) mahkemeye verilen dilekçelerle davacı açık ve şartsız olarak iradesini belirtmesi gerekir.

⁸⁶ Ayrıntısı için Bkz. Yuk, s. 15

⁸⁷ ZABUNOĞLU, C. II, s. 632, KURU, C. IV. s. 3593, BERKİN, s. 711, PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 504, ÜSTÜNDAĞ, s. 573

⁸⁸ ZABUNOĞLU, C. II, s. 632, Cafer ERGEN, İdari Yargılama Usulü Kanunu Şerhi, Ankara, 2008, s. 43, "Sermaye piyasası işlemleriyle ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmediğinden bahisle idari para cezasıyla tecziyesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, davacının kanunda öngörülen şekle ve esasa uygun olarak davasından açık bir irade beyanı ile feragat etmiş olması karşısında, taraflar arasında uyuşmazlığı sona erdiren bu beyanın dikkate alınarak feragat nedeniyledavanın sona erdirilmesi gerekir." DİDDGK., T.17.6.2004, E. 2003/967, K. 2004/640

⁸⁹ BUZ, s. 259

⁹⁰ ÖNEN, İnşai Dava, s. 29

doğuracağından feragat beyanı açık ve anlaşılır olmalıdır⁹¹. Mahkeme davacının beyanını feragat anlamına geldiği kanısına varmazsa bu yönde karar vermez⁹². Danıştay idari davalarda, davadan feragat beyanının açık ve anlaşılır bir şekilde yapılması gerektiğini verdiği kararlarda belirtmiştir⁹³. Feragat dilekçesinde davacının beyanından gerçek amacı anlaşılmıyorsa mahkeme davacıya gerçek istemini açıklattırması ve talebini ondan sonra işleme alması gerekir⁹⁴.

Feragate ilişkin irade bayanı dava dilekçesinde netice-i talep kısmında yazılı istemle ilgili olmalıdır⁹⁵.

Özellikle davadan feragat yerine davadan vazgeçme kullanımlarında gerçek anlamın davadan feragat mi yoksa davayı geri almak mı olduğu davacıya açıklattırılmalıdır⁹⁶. Davacının ben davamdan vazgeçiyorum şeklindeki beyanı feragat olarak değerlendirilemez⁹⁷. Zira bu beyanla davanın geri alınması mı, yoksa davadan feragat mi kastedildiği anlaşılammaktadır. Oysa davadan feragat ve davanın geri alınması farklı müesseslerdir. Bundan dolayıdır ki, Kanun koyucu HMK'da belirttiği şekilde davadan feragat yerine davadan vazgeçme, davamı takipten vazgeçiyorum. Davamdan sarfı nazar ediyorum gibi tabirleri kullanmayı uygun bulmamaktadır⁹⁸. Davacı açıkça, feragat ve vazgeçme gibi sözcükleri kullanmasa bile, açıklamalarından anlaşılın davadan feragat manası çıkıyorsa,

---

⁹¹ Feragat beyanı açık ve anlaşılır bir davadan feragat beyanını kabul etmeyerek, uyumsuzluğun esastan görüşülerek neticelendirilmesinde Danıştay hukuki isabet görülmemiştir şeklinde karar vermiştir.

DİDDGK., 06.06.2003, E. 2003/332, k. 2003/401, Bkz, Ahmet ARSLAN, Emin SINMAZ, Tuncay DÜNDAR, İdari Yargılama Usulü ile ilgili Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurul Kararları, Ankara, 2005, s 664

⁹² Yargıtay; "Davayı takip ediyorum", "her türlü hakkı saklı kalmak kaydıyla davadan feragat" ediyorum şeklindeki ifadeleri feragat beyanı olarak kabul etmemiştir. Bu doğrultudaki kararlar için Bkz. KURU, s.3560

⁹³ DİDDGK., 27.10.1989, E. 1989/379, K.1989/153, Bkz. Metin GÜNDAY, İdari Yargı Temel Kanunları ve İlgili Mevzuat, 7. B., Ankara, 2005, s. 113

⁹⁴ Danıştay 5. Dairesinin davanın ortadan kaldırılması şeklindeki davacı isteminin ne anlama geldiğini davacıya açıklattırılması konusundaki karar. D:5D., 18.01.2007, E 2006/475 ara kararı Bkz. Maliye ve Sigorta Yorumları Dergisi, Y. 21, s. 491, s.107

⁹⁵ ZABUNOĞLU, C. II, s. 633, Bkz. CANDAN, s.763, "...davacının davayı izlemekten vazgeçtiği yolundaki beyanını içeren dilekçesinin davadan feragat dilekçesi olarak kabul edilemeyeceğine karar verilmiştir." D6D, 27.02.1992 tarih, E. 1991/4453, K. 1992/772 kararı.

⁹⁶ Melikşah YASİN, İdari yargılama Usulünde Davadan Feragat veya Kabul, Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.VII, Erzincan, 2004, s. 162

⁹⁷ ERDEMİR, Hukuk Usulü Kanunu Şerhi, Ankara, 1998, C.I, s. 717

⁹⁸ CANDAN, s. 764

davadan feragat ettiği sonucuna varılabilir⁹⁹. Davadan feragat yerine davadan vazgeçme terimi kullanılmışsa, davacının bundan kastının davadan feragat mi yoksa davayı geri almamı olduğu açıklattırılmalıdır¹⁰⁰.

1.4.2.3 Zımnî Feragat Geçerli Değil

Yukarda da belirtildiği gibi davacının davadan feragati açık ve anlaşılır olmalıdır. Bundan dolayı davacı davasından zımnî olarak feragat edemez¹⁰¹. Davacının idari davadan feragat ettiği izlenimini verecek söz veya davranışlarına bakarak davadan feragat ettiği hükmü çıkartılamaz bundan dolayıdır ki idari davalarda zımnî feragat mümkün değildir¹⁰². Danıştay uygulamasında, davacının davadan feragat istemi tam anlaşılmaması durumunda davacının feragat isteminde bulunup bulunmadığı ara karar ile mahkemeye yapacağı feragat dilekçesine göre karar verilmesine hükmedilmiştir¹⁰³. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir. Yargıtay keşif yapılmasını talep eden davacının daha sonra keşiften vazgeçmesi, davadan feragat anlamına gelmez ve bu sebepten tava sona ermez demiştir¹⁰⁴.

Yüksek Mahkeme, mahkemenin verdiği ara kararı yerine getirmeyen davacının davadan feragat etmiş sayılmasına hükmetmiştir¹⁰⁵. Danıştay'ın vermiş olduğu bu feragat kararı İYUK hükümleri ve HMK usul esasları ile uyuşmamaktadır. İYUK m. 6 'da ..... davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur denmektedir. İYUK burada dava açılmamış sonra tekrar açılabilir demektedir. Danıştay'ın vermiş olduğu karar davadan feragat olduğu için davacı davasını tekrar açamayacaktır.

⁹⁹ ALANGOYA, YILDIRIM, YILDIRIM, s. 456

¹⁰⁰ KURU, C. IV, s. 3593, ERDEMİR, s. 717-718

¹⁰¹ KURU, C. IV, s. 3595, ERMENEK, s. 15, BERKİN, s. 711, BİLGE, s. 310

¹⁰² Danıştay içtihadında, feragat beyanının açık ve anlaşılır olması gerektiğini vurgulamaktadır. Zımnî bir feragat mümkün değildir.

¹⁰³ "..... dilekçe ile davacı borcunu ödeyeceğini, ve ihtilafın sona erdirilmesini istemekle davayı devam ettirme niyetinin olmadığını belirtmiş olduğuna göre, bu yazı üzerine mahkemenin bir ara kararı ile davacıdan davasından feragat edip etmeyeceği, şayet vazgeçecekse bunu mahkemeye yazılacak bir dilekçe ile beyan etmesi gerektiği sorulup gelecek cevaba göre bir karar vermesi gerekirken bu husus araştırılmadan karar verilmesi uygun değildir diye hükmedilmiştir. D.3.D., 13.11.1984, E. 1984/654, K. 1984/3068, Karar için Bkz. Zehreddin ASALAN, Kahraman BERK, İdare Hukuku ve İdari Yargıya İlişkin Temel Kanunlar, 2. B., İstanbul, 2003, s. 308

¹⁰⁴ "...Davacı yalnız keşiften vazgeçmiştir. Keşiften vazgeçme davadan feragat anlamına gelmez. 1.HD 26.12.1977, 1244/12772; YKD 1987/4 s. 522-523

¹⁰⁵ D.3.D., 23.09.1981, E. 1980/3734, K. 1981/4242, DD., S. 46-47, s. 340

1.4.2.4 Feragat Beyanı Uyuşmazlığa Bakan Mahkemeye Yapılır

Davadan feragat istemi, derdest bir davada, davanın görüldüğü yargı yerinde yazılı ya da, yargılama esnasında sözlü olarak yapılır¹⁰⁶. Bu sebeple, davadan feragat, davacı tarafından davanın derdest bulunduğu mahkemeye karşı yapılan tek taraflı vusulü muktezi bir irade beyanı şeklinde yapılır¹⁰⁷. Bir irade beyanının davadan feragat olarak nitelendirilebilmesi için tek taraflı bu beyanın derdest bir mahkeme huzurunda yapılması zorunludur¹⁰⁸. İdari davalarda davacının davasından feragatinin (HMK m. 309)'da dilekçe ile veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılacağı açıkça ifade edilmiştir. Bu kanun hükmünden de anlaşılacağı üzere mahkeme huzurunda davadan feragatten bahsedilebilmesi için öncelikle derdest bir davanın olması gerekmektedir. Dolayısıyla mahkeme huzuruna getirilmiş bir dava yoksa davadan feragatten de vazgeçmekten bahsedemeyiz. Davadan feragatin yargı merciinin huzurunda yapılması aynı zamanda usuli bir hukuk işlemi¹⁰⁹ olmasının da gereğidir. Bazı yazarlar davadan feragat dilekçesini davaya bakan mahkemenin dışında başka bir mahkemeye veya posta yolu ile davanın görüldüğü mahkemeye yapılabileceğini beyan etmişlerdir¹¹⁰. Davacının davalı olduğu idareye ve dava dışı idari makamlara verilecek feragat dilekçeleri hükümsüzdür¹¹¹.

Davadan feragat beyanı, davaya bakan mahkemeye hitaben yapılmalı, yapılan bu feragat beyanının geçerli olabilmesi mahkeme tarafından kabul edilmesi şartına bağlı değildir¹¹². Burada önemli olan feragat beyanının bir mahkeme olmasıdır. Sözü edilen mahkeme genel nitelikli bir mahkeme, özel nitelikli mahkeme, tek hâkimli bir mahkeme huzurunda yapılması feragat beyanının geçerliliğini etkilemez. Üzerinde durmamız gereken bir diğer durum ise davacının aynı davayı birden fazla mahkemede açması durumunda birisinden feragat etmesi diğerinden de feragat

¹⁰⁶ ERMENEK, s.73

¹⁰⁷ KURU, C.IV., s. 3590, BERKİ, Usul, s. 28

¹⁰⁸ KURU, ASLAN, YILMAZ, Ders Kitabı, s. 111

¹⁰⁹ Usul işlemleri, şekil, amaç, konu ve sonuç bakımından maddi hukuka değil, usul hukukuna ilişkin olan işlemlerdir. Bkz, TAŞPINAR, s. 67-71, KARSLI, s. 52

¹¹⁰ Kuru, başka bir mahkeme aracılığı ile gönderilecek feragat bayan dilekçesinin altındaki imzanın davacıya ait olduğunun, dilekçenin verildiği mahkeme tarafından şerh düşülmesi gerektiğini ifade eder. Posta ile gönderilecek feragat dilekçesinde ise noter şerhi bulunmalıdır. Bu şerhin bulunmaması halinde ise, bu feragat dilekçesi halindeki imzanın isticvab etmesi gerektiğini ifade etmektedir. KURU, C. IV , s. 3611

¹¹¹ Sabri COŞKUN, Müjgan KARYAĞDI, İdari Yargılama Usulü, Ankara, 2001, s. 351

¹¹² HMK m.311, ...irade bozukluğu hallerinde, feragat ve kabulün iptali istenebilir.

manasına gelip gelmediği konusudur. Bir mahkeme ancak önünde derdest dava konusunda hüküm vereceğinden aynı davayı başka bir mahkemede açan davacı davasından feragat etmişse, diğer mahkemeye haber verilmediği sürece davadan feragatten bahsedilemez. Davacı dava açtığı mahkemelerden biri önünde ‘açtığım bütün davalardan feragat ediyorum’ beyanının da bulunması sadece beyanda bulunduğu mahkemede derdest dava hakkında sonuç doğurur¹¹³. Aynı şekilde davacı aynı davayı farklı mahkemelerde açmış ve bu açtığı davalardan birisinden kısmen veya tamamen feragat ettiğini mahkeme huzurunda beyan etmesi diğer mahkemelerde açtığı davalardan da kısmen ya da tamamen feragat ettiği anlamına gelmez.

Görevsiz ve yetkisiz mahkeme huzurunda yapılan feragat beyanıyla da dava sona erecektir. Böyle bir durumda görevsiz bir mahkemenin, görevsizlik kararı vermeden, feragat nedeniyle davanın son bulduğunun tespitini yapması gerekmektedir¹¹⁴.

---

¹¹³ AKYOLASLAN, s. 221

¹¹⁴ KURU, C. IV. s. 3586, ÖNEN, s. 90

1.4.2.5 Feragatin Zamanı

HMK m.310'da feragat, hüküm kesinleşinceye kadar her zaman¹¹⁵ yapılabilir¹¹⁶. HMK'daki bu usul kuralından hareketle idari yargıda yasalarla belirlenen usullere uygun olarak verilen yargı kararının kanun yollarından geçerek veya davaya ait başvuru süreleri sona ererek kesinleşmesinden sonra değişmez bir nitelik kazanır¹¹⁷. Değişmez bir nitelik kazanan idari davadan, feragat istemi kabul edilmeyecektir. Çünkü kesin hüküm bu haliyle yerine getirilmesi, uyulması zorunlu bir yargısal tasarruftur.

1.4.2.5.1 Hüküm Verilmeden Önce Davadan Feragat

İdari yargıda davanın esası hakkında karar verilinceye kadar, her zaman davacı davadan feragat edebilir. Hatta itiraz, temyiz¹¹⁸ ve de kararın düzeltilmesi aşamalarında da dava davacının lehine neticelense bile feragat mümkündür¹¹⁹. Danıştay, Sermaye piyasası işlemleriyle ilgili yükümlülüklerinin yerine getirilmediğinden bahisle idari para cezasıyla tecziyesine ilişkin işlemin iptali istemeyle açılan davada; davanın asıl sahibi olarak (davacının) kanunda öngörülen şekle ve esasa uygun olarak davasından açık bir irade beyanı ile feragat etmiş olması karşısında, taraflar arasında uyuşmazlığı sona erdiren bu beyanın dikkate alınarak feragat nedeniyle davanın sona erdirilmesi gerektiği hakkındaki kararında; "...Bu durumda, davanın asıl sahibi olarak davacının, kanunda öngörülen şekle ve esasa uygun olarak davasından açık bir irade ile beyanda bulunarak feragat etmiş olması karşısında taraflar arasında uyuşmazlığı sona erdiren bu beyanın dikkate alınarak feragat nedeniyle davanın sona erdirilmesi gerekirken, Mahkemece, davacının davadan feragat beyanının dikkate alınmayarak uyuşmazlığın esastan görüşülüp neticelendirilmesinde hukuki isabet görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı Kanununun 49. maddesi uyarınca Ankara 6. İdare Mahkemesinin 30.9.2003 günlü,

¹¹⁵ "Karar özeti: Karar düzeltme aşamasında davadan feragat mümkündür." DİDDK, T. 6.4.2001, E. 2001/26, K. 2001/309

¹¹⁶ ÜSTÜNDAĞ, s. 571, POSTACIOĞLU, s. 478, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 545, PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 533, ANSAY, s. 181

¹¹⁷ Ramazan ÇAĞLAYAN, İdari yargıda kanun Yolları, Ankara, 2002, s. 25

¹¹⁸ "Karar özeti: temyiz aşamasında davadan feragat mümkün olup, bu taktirde temyiz istemine konu kararın, feragat isteminin incelenmesi için bozularak dairesine iade edilir." DİDDK, T. 26.6.1998, E. 1998/249, K.1998/278

¹¹⁹ ZABUNOĞLU, C. II, s. 635

E:2003/1816, K:2003/1507 sayılı kararının bozulması yukarıda belirtilen hususlar göz önüne alınarak yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın adı geçen İdare Mahkemesine gönderilmesine 17.6.2004 günlü oy çokluğu ile karar verildi, demiştir¹²⁰.”

Mahkeme kararı kesinleştikten sonra davadan feragat mümkün değildir¹²¹. Davadan feragat, davanın açılmasından davanın karara bağlanması arasındaki tüm aşamalarda feragat¹²² edilebilir. Feragat dilekçesinin davalıya tebliğ edilmesi şart değildir¹²³. “İlk derece mahkemesi davacının feragat istemini kabul etmeyerek esas hakkında karar vermiştir. Bu karara karşı temyiz işleminde bulunan davacının, ruhsatın iptali istemiyle açılan davada; davaya konu işlemi iptal eden Muğla Birinci İdare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulması istenmektedir....Dosyanın incelenmesinden; temyiz konusu 30.08.2011 tarihli kararın verilmesinden önce 28.08.2011 tarihinde kayda giren,...davadan feragat edildiği bildirilmesine karşın; davanın genel kamu yararını ilgilendiren konuya ilişkin bulunduğu gerekçesiyle feragat istemi kabul edilmeyerek temyize konu iptal hükmünün kurulduğu anlaşılmaktadır. Yerleşik Danıştay kararlarında, imar planı gibi genel kamu yararını barındıran objektif nitelikli genel düzenleyici işlemlere karşı açılan davalarda, mahkeme hukuka aykırılıklar tespit edip dava konusu işlem iptal edildikten sonra temyiz aşamasında feragat istemleri uygun görülmemektedir. Uyuşmazlık konusu olayda ise; çevresel etkileri ileri sürülmekle birlikte, iptali istenilen ruhsat; niteliği itibarıyla genel düzenleyici işlem öğeleri taşımadığı gibi, feragat dilekçesinin ilk derece mahkemesinin kararından önce verilmesi karşısında feragat istemi değerlendirilmeksizin hüküm kurulmasında isabet görülmemektedir.....Belirtilen nedenle feragat isteminin incelenebilmesi için temyiz konusu mahkeme kararının bozulması¹²⁴...”

Dava dilekçesi davalıya ulaşmadan açılmış olan davadan feragat edilebilir. Fakat kamu yararı ağır basan davalarda davacının feragat beyanı davalarda hüküm verilmeden önce de kabul edilmez görüşü savunulmaktadır.

---

¹²⁰ DİDGK., KT.17/06.2004, E:2003/967, K:2004/640

¹²¹ Sabri Şakir ANSAY, Hukuk Yargılama Usulleri, 5. B., Ankara, 1954, s. 178

¹²² Bkz., İDDGK., 26.06.1998 tarihli, E. 1988/249, K. 1998/278, DD. S. 98, s. 70-73

¹²³ KURU, ARSLAN, YILMAZ, s. 546, KURU, C. IV. , s. 3563

¹²⁴ D8D, KT. 15.05.2012, E. 2011/9473, K. 2012/2389

İdari yargıda, dava dosyası tekemmül ettikten sonra feragat yapılabilir. Bu durumda Harçlar Kanununun 22. maddesine göre davacı karar ve ilam harcının 2/3'ünü öder.

İlk derece mahkemesinin verdiği yürütmeyi durdurma kararından sonra bazı yazarlar feragat yapılamaz demişlerdir¹²⁵. Kamu yararı niteliği ön planda olmasa sadece salt kişisel bir hakkı ihlal edilen birey de feragat beyanında bulunamaz. Çünkü yürütmesi durdurulan idari işlem hakkında karar verirken kanunilik ve hukuk devleti ilkesi kriterlerini nazara alarak karar vermiştir. Feragatin kabulü bu ilkelere rağmen olmuş olacaktır. Yürütmenin durdurulduğu bir davadan feragatin kabulü, idarenin hukuka aykırı bir işlemi uygulaması anlamına gelecektir.

İlk derece mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararından sonra feragat yapılabilir diyen yazarlar, yürütmenin durdurulması kararı nihai karar olmadığı ve davacı bu kararla bir hak kazanmayacağı için davacının davadan feragati mümkündür demişlerdir. Kanaatimizce yürütmeyi durdurma kararından sonra feragat edilememelidir. Çünkü idarenin işleminin hukuka aykırılığı mahkeme kararı ile ortaya çıkmıştır.

Bir okul müdürünün atama işleminin iptali için açmış olduğu davada, mahkeme yürütmeyi durdurma kararı vermesine rağmen okul müdürü idare ile ters düşmemek için davadan feragat etmesi, idareye hukuka aykırı işlem yapma kapısını aralamaktadır. Danıştay, davalı idarenin temyiz isteminin incelenmesi sırasında, davacının davadan feragat etmesi nedeniyle, bu yönde karar verilmesi için mahkeme kararının bozularak, dosyanın idare mahkemesine gönderilmesinin gerektiği hakkında verdiği bir kararında; "...Tarım İl Müdür Yardımcısı olan davacının ... Valiliği emrine Mühendis olarak atanmasına ilişkin işlemin İptali yolunda Van İdare Mahkemesinin 10.9.2002 günlü, E:2002/469, K:2002/676 sayılı kararının davalı idare tarafından temyizen incelenerek Binası istenilmekte ise de 20.9.2004 tarihinde Danıştay Genel Yazı İşleri Kaleminde kayda giren dilekçesiyle davacı davasından feragat ettiğini bildirmiştir. 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesinin yollamada bulunduğu Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 91. maddesinde; feragat, "iki taraftan birinin vazgeçmesi" olarak tanımlanmış, 95.

---

¹²⁵ ÇAKMAK, s. 189, ERKUT, s. 98, GÜNDAY, s.85,

maddesinde; feragatin, kesin hukuki sonuçlarını doğuracağı belirtilmiştir. Bu durumda, davalı tarafından temyiz edilmekle henüz kesinleşmeyen Van idare Mahkemesinin 10.9.2002 günlü, E:2002/469, K:2002/676 sayılı kararının, davadan feragat nedeniyle bozulmasına, 2577 sayılı Yasanın 49. maddesinin 3622 sayılı Yasa ile değişik fıkrası uyarınca dosyanın bu yönde karar verilmek üzere adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, 28.09.2004 tarihinde oybirliğiyle karar verildi, şeklinde karara imza atmıştır¹²⁶.”

1.4.2.5.2 Hüküm Verilmesinden Sonra Davadan Feragat

Hüküm verildikten sonra, hüküm kesinleşinceye kadar davadan feragat yapılabilir¹²⁷. Verilen hüküm davalıya tebliğ edilmeden önce yapılan feragat beyanının kabul veya reddi yetkisi Yüksek mahkemede değil hükmü veren mahkemeye aittir¹²⁸.

Genel hukuktaki bu görüşün aksine idari yargıda karar verildikten sonra davadan feragat edilmesi konusunda farklı görüşler vardır. Feragat edilemeyeceğini savunan yazarlar, iptal davalarında bir idari işlem hukuka aykırı bulunmuş ve mahkeme tarafından iptal edilmişse davadan feragat etmekle hukuka aykırı idare işlem tekrar yürürlüğe girecektir. Bu hukuk devleti ilkesi ile çekişme demektir¹²⁹.

1.4.2.5.3 Kanun Yoluna Başvurulmasından Sonra Davadan Feragat

DİDGK temyiz aşamasında davadan feragat etmenin, ilk derece mahkeme kararı üzerinde etki yapmayacağını kabul etmiş ve feragat nedeniyle davanın reddine karar verilebilmesi için ya hükmü veren idare mahkemesine ya da Danıştay dairesine gönderilmesine karar vermiştir¹³⁰.

---

¹²⁶ D2D., KT. 28.09.2004, E:2004/2046, K:2004/2046

¹²⁷ ANSAY, s. 372, BİLGE, s. 251, KURU, C. IV. , s. 3564

¹²⁸ Bkz. KURU, C. IV., s.3564, Y6HD, 28.05.1974, 2305/2568

¹²⁹ GÜNDAY, s.85, ÇAKMAK, 189, ERKUT, s.98

¹³⁰ Bkz. ÇOŞKUN, KARYAĞDI, s. 355, “...Temyiz edilen kararlarla ilgili dosyanın incelenmesinden, davacının Danıştay Başkanlığına hitaben yazdığı 02.02.1998 günlü dilekçesinde davadan davadan vazgeçtiğini bildirdiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, davacının vazgeçme istemi hakkında, davayı çözümlenerek karar veren D5D’nce incelenerek karar bağlanması için D5D’ye verilen 06,11,1967

İptal davası karara bağlanmış ve bu mahkeme kararı uygulanmış ise temyiz aşamasında davadan feragat edilemez. Tam yargı davalarında ise davanın tüm aşamalarında davadan feragat mümkündür¹³¹. Başka bir görüşte ise mahkeme yürütmenin durdurulması kararını vermişse davadan feragat edilemez¹³². Danıştay bir kararında; "...Temyiz edilen karara ilişkin dosyanın incelenmesinden, davacı .....'nın 24.6.1994 günü kayda geçen dilekçe ile dosya temyiz aşamasında iken, davadan feragat ettiğini bildirdiği, Danıştay Altıncı Dairesince 27.9.1994 günlü, 1994/3246 sayılı kararla, Mahkeme kararının ..... yönünden ve adı geçenin feragat dilekçesi nedeniyle bozulduğu, ancak İzmir 3.İdare Mahkemesince, temyiz aşamasında davadan feragatin mümkün olmadığı gerekçesiyle temyiz istemine konu ısrar kararının verildiği anlaşılmaktadır. Yukarıda anılan yasa hükümleri uyarınca, feragat kesin bir hükmün hukuki sonuçlarını doğuracağından, Mahkemece davacı .....'nın feragat dilekçesi dikkate alınarak yenden karar verilmesi gerekirken; Halil Sarı yönünden işlemin iptaline dair ilk kararda ısrar edilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, davacı ..... temyiz isteminin kabulüne, İzmir 3.İdare Mahkemesinin 1.6.1995 günlü, 1995/599 sayılı ısrar kararının, 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanununun 49.maddesinin 1.fikrası (c) bendi uyarınca bozulmasına karar verildi" şeklinde karar vermiştir¹³³. Davacı, temyiz aşamasında davadan feragat edebilir¹³⁴. Ancak Danıştay 10. dairesi davanın karara bağlanmasından sonra temyiz ve karar düzeltme anında yapılmış feragati kamu yararı ilkesine ters düşeceği ve yargısal denetimin geçersiz sayılacağı sonucunu doğuracağı gerekçesi ile kabul etmemiştir¹³⁵. Danıştay kararlarında bir içtihat birliği olmadığı görülmekle birlikte davanın her aşamasında davadan feragat edilebileceği hükmedilmektedir¹³⁶. Danıştay, idari yargıda davadan feragat ve temyizden feragat

---

günlü, E.1995/4104, K. 1997/2448 sayılı kararın bozulmasına, dosyanın anılan daireye gönderilmesine 26.06.1998 günü oy çokluğu ile karar verilmiştir."

¹³¹ YASİN, s. 155

¹³² Zehra ODYAKMAZ, "İdari Yargı ile İlgili Öneriler", İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması Ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü Sempozyumu, 11-12 Mayıs 2001, Ankara, s. 3

¹³³ DİDD., KT. 27.10.1995, E: 1995/765, K: 1995/742

¹³⁴ KURU, C. IV, s. 3570, BERKİN, s. 751, ANSAY, s183

¹³⁵ D10D, KT, 30.10.1996, E. 19995/5846, K. 1996/6434, DBB ve DD, s. 93

¹³⁶ "... taraflar yargılamanın her aşamasında netice-i taleplerinden vazgeçebileceklerinden; temyiz aşamasında mahkeme kararı henüz kesinleşmeyip yargılama sürdüğüne göre, davacı lehine karar verilmiş olsa dahi, davadan feragat mümkün bulunmaktadır ...", D3D, KT.15.09.1994, E. 1994/3486, K. 1994/2710, DBB; "... dava açma hakkı şahsa bağlı olup, kişinin davanın her aşamasında davası ile ulaşmak istediği sonuçtan vazgeçebilmesi bu hakkın doğal sonucudur ...", D3D, KT. 06.12.1991, E. 1991/258, K. 1991/3082, DD, yıl 1992, sy. 84-85, s. 195; D13D, KT. 11.02.2005, E. 2005/1326, K.

hakkında; "...Dosyanın incelenmesinden; Antalya 1. İdare Mahkemesi'nin 31.12.2010 tarih ve E:2010/782, K:2010/1341 sayılı kararının davacı tarafından temyiz edildiği, ancak davacı vekilinin temyiz istemi sonrası verdiği ve Danıştay kaydına 30.01.2012 tarihinde giren dilekçe ile temyizden ve davadan feragat ettiği anlaşılmaktadır. Davacı tarafından aynı anda temyiz isteminden ve davadan feragat edilmiş ise de, temyiz isteminden feragat edilmiş olması nedeniyle, davacının davadan feragat ilişkili isteminin incelenme olanağı kalamamıştır. Açıklanan nedenle, feragat nedeniyle temyiz istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına, dosyanın Antalya 1. İdare Mahkemesi'ne gönderilmesine, 06.02.2012 tarihinde oybirliği ile karar verildi¹³⁷, şeklinde karar vermiştir.”

1.4.2.5.4 Hükümün Bozulmasından Sonra Davadan Feragat

Hükümün bozulmasından sonra da idari yargıda davacı açmış olduğu davadan feragat edebilir. Danıştay tarafından hüküm bozulduktan sonra, mahkemenin bozmaya uyma kararı öncesi ve yargılamaya devam ettiği durumda ya da bozma kararına karşı ısrar kararı verilmeden önce feragat edilebilir¹³⁸. DİDGK; 1/50.000 ölçekli Ankara nazım plan kısmi revizyonunun Çayyolu ... sayılı parsel ilişkili bölümünün iptali istemiyle açılan davada, üstün kamu yararı gözetilerek verilmiş olan bozma kararından sonra, karar düzeltme aşamasında davacının davadan feragatinin kabul edilmeyeceği hakkındaki kararı;”.... Karar düzeltme istemli dosyanın incelenmesinden, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun düzeltilmesi istenilen 20.11.2003 günlü, E:2003/438, K:2003/825 sayılı kararının usul ve hukuka uygun bulunduğu, düzeltmeyi gerektiren bir sebebin bulunmadığı anlaşıldığından, karar düzeltme isteminin reddine, 21.10.2004 günü oyçokluğu ile karar, verildi şeklindedir¹³⁹.”

2005/758, KY; D6D, KT. 14.07.2006, E. 2004/8059, K. 2006/3898,

¹³⁷ D13D., KT. 06.02.2012, E: 2011/1489, K: 2012/271

¹³⁸ KURU, C. IV, 3574, ASLAN, s. 148

¹³⁹ DİDGK., KT.21/10.2004, E:2004/745, K:2004/861

1.4.2.5.5 Karar Düzeltme Aşamasında Sonra Davadan Feragat

Karar düzeltme aşamasında davadan feragat konusunda temyiz de olduğu gibi üç görüş vardır. Birinci görüş karar düzeltme aşamasında davacı davadan feragat edebilir. İkinci görüşte karar düzeltme aşamasında davadan feragat edilemeyeceği ve son görüş olarak ta bu aşamada yapılan feragat beyanının davadan feragat olmayıp karar düzeltme¹⁴⁰ isteminden feragattir şeklindedir. Bazı yazarlar karar düzeltme yolunu olağan kanun yolu¹⁴¹ olarak kabul etmektedir. Nihai olarak verilmiş olan bir yargı kararının tekrar gözden geçirilmesi muhtemel sakatlıkların önlenmesi şeklinde de olsa idari yargıda temyiz ve itiraz nedeniyle verilen nihai kararın düzeltilmesi kararı olağan üstü bir yargı kararı gibidir. “İlk derece mahkemesi kararlarının temyiz mercii olan Danıştay daireleri tarafından bozulmasından sonra davayı yeniden inceleyen ilk derece mahkemelerinin bozma hükmüne uyarak verdikleri kararlara karşı yapılan temyiz başvurularının ancak, bozma esaslarına uygunluk yönünden temyizen incelenebilecekleri hakkında; .... Yükümlü şirket adına salınan kaçakçılık cezalı katma değer vergisine karşı açılan davayı kabul ederek tarhiyatı kaldıran vergi mahkemesi kararı, Danıştay Yedinci Dairesi tarafından bozulmuş, kesinleşen bozma kararından sonra davayı yeniden inceleyen vergi mahkemesi, bozmaya uyarak davayı reddetmiştir. Bozmaya uyularak verilen davanın reddi yolundaki karara karşı bu kez yükümlü tarafından yapılan temyiz başvurusunu inceleyen Danıştay Dokuzuncu Dairesi ise istemi kabul ederek vergi mahkemesi kararını bozmuştur. İçel 2.Vergi Mahkemesi, ... sayılı kararıyla, bu son bozma kararına uymayarak davanın reddi yönündeki kararında direnmiş, bu karar yükümlü tarafından temyiz edilmiştir. İlk derece mahkemesi kararlarının temyiz mercii olan Danıştay daireleri tarafından bozulmasından sonra davayı yeniden inceleyen ilk derece mahkemelerinin bozma hükmüne uyarak verdikleri kararlara karşı yapılan temyiz başvuruları ancak, bozma esaslarına uygunluk yönünden temyizen incelenebilirler. Aksi halde, karar düzeltme yoluna başvurulmaksızın ya da bu yola başvurulmakla birlikte istemin reddi nedeniyle kesinleşen bozma hükmü ile davanın

---

¹⁴⁰ “ ... Karar düzeltme dosyasının incelenmesinden; Danıştay Onüçüncü Dairesince verilen ... tarafından karar düzeltme isteminde bulunulduğu, davacı vekillerinden Av. ...’nın ise, ... tarihinde ... İdare Mahkemesi kayıtlarına giren dilekçe ile karar düzeltme istemi başvurusundan vazgeçtiği görülmektedir. ... Açıklanan nedenlerle, feragat nedeniyle karar düzeltme istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına, ...”, D13D, KT. 18.11.2008, E. 2008/2316, K. 2008/7340, KY.

¹⁴¹ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 1111

kesin suretle çözümlendiği ve tarafların bununla bağlı oldukları, davanın bir kez daha incelenmesini

istemeyecekleri biçiminde açıklanan kesin hükmün sonuçları bertaraf edilmiş olacaktır.

Bu nedenle Yedinci Dairenin kesinleşen bozma kararına uyularak verilen karar üzerinde; kararın bu niteliği göz önüne alınmaksızın yapılan temyiz incelemesi sonucunda verilen Danıştay Dokuzuncu Daire bozma kararına uyulmaksızın verilen vergi mahkemesi ısrar kararında hukuka aykırılık görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle temyiz isteminin reddine karar verildi¹⁴².”

1.4.2.5.6 Hüküm Kesinleştikten Sonra Davadan Feragat

Davadan feragatten bahsedilebilmesi için derdest bir davanın olması gerekmektedir. Hüküm kesinleştiğine göre derdest bir dava kalmadığından davadan feragatten de bahsedilemez. Ortada yargılaması devam eden bir dava olmadığından davadan feragat edilemez¹⁴³.

DİDDGK kesin hüküm haline gelmiş ve sonra tekrar açılan davadan feragat edebilmek için davanın devam etmesi gerektiğini, oysaki kesin hükümden sonra devam eden bir davadan bahsedilemeyeceğini ortaya koyarak, kesin hükümden dolayı karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir¹⁴⁴.

1.4.2.5.7 Yargılamanın Yenilenmesi Halinde Davadan Feragat

Yargı yeri hükmünün şekli anlamda kesinlik kazanmasından sonra, konusu ve sebebi aynı olan yeni bir davadan feragat, hükmün maddi anlamda kesinliğini

---

¹⁴² DVDD, KT. 21.02.1972, K: 1997/125, E: 1995/207

¹⁴³ KURU, C. IV. s. 3580

¹⁴⁴ ARSLAN, SINMAZ, DÜNDAR, s. 676, DİDDGK, E. 1999/365, K. 1999/762, KT. 11.06.1999

ortadan kaldıracağı¹⁴⁵ için ve mahkemenin önüne yeni bir dava olarak geleceğinden davadan feragat edilebilir.

Yargılamanın yenilenme talebi mahkeme tarafından kabul edilmeden önce, yargılamanın yenilenmesi isteminden feragat etme de mümkündür.

Sonuç olarak idari yargıda davacı, bireysel bir hakkın ihlali iddiasıyla açılan davalarda, ilk dereceli mahkemelerin lehine verdiği karardan sonra, itiraz, temyiz, kararın düzeltilmesi ve yargılanmanın yenilenmesi durumlarında davadan feragat edebilir¹⁴⁶. Buna karşılık kamu yararı ağır basan ve idari işlemlerin iptali kararının olduğu davalarda feragat beyanı mahkemece değerlendirilir. Uygulamada çoğu kez feragatin reddine karar verilir.

1.4.2.6 Şartlı Feragat Mümkün Değildir

HMK m.309/4'de, feragat ve kabul kayıtsız ve şartsız olmalıdır hükmü getirilmiştir. Şart¹⁴⁷ işlem: Bir kişi veya nesneyi, yasalarla önceden belirlenmiş bir statüye sokan veya bu statüsünü değiştiren idari işlemler¹⁴⁸. Dolayısıyla şart, hukuki işlemin sonuçlarının gelecekte gerçekleşmesi şüpheli bir olaya angaje etmektir¹⁴⁹. Mahkeme şarta bağlı¹⁵⁰ hüküm veremeyeceğine göre, şarta bağlı feragat da mümkün değildir¹⁵¹.

Feragatin koşulsuz olması ve bir süreye bağlanmaması geçerli olmasında aranan bir şekil şartıdır¹⁵².

Davadan feragat açık ve kesin olmalıdır¹⁵³. Davadan feragat açık ve kesin olması zımni feragatin mümkün olmadığı sonucunu ortaya koyar. Yüksek

---

¹⁴⁵ KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 738

¹⁴⁶ COŞKUN, KARYAĞDI, s. 350

¹⁴⁷ Ejder YILMAZ, Hukuk Sözlüğü, Genişletilmiş 4. B. , Ankara, 1992, s 838

¹⁴⁸ İdare Hukuku Kavramları:

<http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/kavramlar.pdf>

¹⁴⁹ Lale SİRMEN, Türk Özel Hukukunda Şart, Ankara, 192, s. 30

¹⁵⁰ Vedat Buz, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, 2005, s.57

¹⁵¹ Bkz. KURU, s. 3583, "Feragat davayı ve dava konusu uyuşmazlığı esastan sona erdirdiğinden ve şarta bağlı olarak yapılamayacağından, davacının davasından şartlı feragat ettiğine dair dilekçe kabul edilmeyerek esasa geçildi" D.5.D., 17.01.1968, 2595/48 , DK.1967-1969, s. 75-76

¹⁵² ZABUNOĞLU, C. II, s. 633

mahkemeler Yargıtay ve Danıştay da feragat beyanının açık ve kesin olması gerektiği görüşündedir¹⁵⁴.

Gerek iki taraflı hukuki işlemler (sözleşmeler), gerek tek taraflı hukuki işlemler şarta bağlı yapılabilmesi mümkünken¹⁵⁵ yenilik doğurucu hakların kullanılmasını¹⁵⁶ sağlayan işlemler şarta bağlanmaz. Bu özelliğinden dolayı feragat beyanı da şarta bağlanamaz.

Davacı, şarta bağlı olarak davadan feragat ettiğini bildiriyorsa bu bir sulh teklifi olarak kabul edilmelidir¹⁵⁷. Örneğin davacı, yargılama gider ve vekâlet ücretini davalının ödemesi halinde davadan feragat edeceğini beyan etmesi bir sulh teklifidir¹⁵⁸. Bu durumda davalı şarta bağlı feragatı kabul ederse, dava feragatten dolayı değil sulh teklifini kabulden dolayı sonuçlanacak ve mahkeme davacının şarta bağlı feragat beyanını dikkate almayacaktır

1.4.2.7 Davadan Feragat Karşı Tarafın Tutumuna Bağlı değildir

HMK m.309/2'de feragat ve kabulün hüküm ifade etmesi, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir. İdari davalarda davacını davadan feragat beyanında tek taraflı olarak bulunur, davalının kabul etmesine gerek yoktur¹⁵⁹.

İdari davalarda davadan feragat tek taraflı bir beyanla yapılmaktadır. Bu beyanında davacı ya yapılan bir eylem ve işleme rıza gösterdiğini veyahut ta istemiş olduğu bir haktan vazgeçmektedir. Bunu davalı tarafın kabul¹⁶⁰ etmesine gerek yoktur¹⁶¹.

---

¹⁵³ BUZ, s. 250

¹⁵⁴ Bkz. KURU, C. IV., s. 3593 , HGK 03.01.1954, 1/107-12

¹⁵⁵ SİRMEN, s. 4

¹⁵⁶ BUZ, s. 55

¹⁵⁷ KURU, C. IV, s. 3584

¹⁵⁸ ÖNEN, Sulh, s. 27

¹⁵⁹ Mahkeme davacının feragat beyanını kabul etmişse, dava dilekçesini davalıya iletme zorunluluğu yoktur. Uyuşmazlığı sona erdirme kararını verir. Karşı tarafın feragatı kabul etmesine gerek yoktur. DİDDGK., 17.06.2004, E. 2003/967, K. 2004/640, DKD., Y. 3, S. 6, s. 57

¹⁶⁰ Şakir BERKİ, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Ankara, 1959, s.28, Ergün ÖNEN, Medeni Yargılama Hukuku, Ankara, 1979, s.489

¹⁶¹ KARAGÖZOĞLU, s. 26, KURU, ARSALAN, YILMAZ, s. 613

Davacının feragat beyanı davalıya değil mahkemeye yönelmiştir. Böyle olmasına rağmen mahkeme feragat beyanının kanunun öngördüğü şekilde yapıp yapılmadığını kontrol eder.

1.4.2.8 Kısmen Feragat Mümkündür

HMK m. 309/3'de, kısmen feragatte, feragat edilen kısmın, dilekçede yahut tutanakta açıkça gösterilmesi gerekir der. Kısmen feragat mümkündür¹⁶² ancak kısmen feragatin geçerli sayılabilmesi için, netice-i talebin bölünebilir olması gerekir¹⁶³.

Davacı birden fazla işleme karşı tek bir dava açmış ve bu davadaki işlemlerden biri veya birkaçından feragat etmesi halinde feragat edilmeyen davalar devam eder. Bu durumda davacı davasından kısmen feragat¹⁶⁴ etmiş sayılır.

---

¹⁶² GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 1111, Bkz., Davacı, 26.10.1993 günlü dilekçesinde sanayi ürünü ihraç istisnasından yararlanabilmesi için yeminli mali müşavir raporu ibraz ettiğini, ancak idare istisnadan yararlanabilmesi için bu davadan vazgeçmesini istediğinden istisnadan yararlandırılması şartıyla davadan vazgeçtiğini bildirmiştir.. bir istisna hükmünden yararlanıp, yararlanılmaması vergi kanunlarında belirtilen şartlara uyulup, uyulmadığı hususunun tespitine bağlıdır. Kanuni şartlar tamamsa istisnadan yararlanmanın davadan feragat şartına bağlanması düşünülemeyeceğinden sırf bu hususun yerine getirilebilmesi için ve idarece istisnadan yararlandırılması şartıyla davadan feragat edildiğini bildiren dilekçe ile davaya son verildiğinin kabulü mümkün görülmemiştir. Bu nedenle söz konusu beyanın davanın görülmesini engellemediği sonucuna varıldığından davanın esası incelendi..", D4D, T. 14.12.1993, E. 1993/2676, K. 1993/5759, DD, S. 89, s. 206

¹⁶³ CANDAN, s. 763, Bkz., ZABUNOĞLU, C. II, s. 633, "iptal davasında bağlantılı, işlemlerden birisinin iptaline ilişkin talepten, kesiminden feragat edilebilir aynı şekilde tam yargı davasında hüküm altına alınması istenen maddi ve/veya manevi tazminat miktarının bir bölümünden feragat edilebilir."

¹⁶⁴ KARAGÖZOĞLU, s. 26. YASİN, s. 168

1.4.2.9 Feragatten Rücu Edilmez

HMK m. 311’de feragat, kesin hüküm gibi hukuki sonuç¹⁶⁵ doğurur. İrade bozukluğu hallerinde, feragat ve kabulün iptali istenebilir. Davacının feragati kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğuracağından davasından feragat etmiş bir davacı davasından rücu edemez¹⁶⁶.

Feragat, yenilik doğuran bir hak ve bir defa kullanılmakla sona erdiğinden, feragat beyanından rücu mümkün değildir¹⁶⁷. Feragat beyanıyla, kesin hüküm sonuçları doğacağından sonuca katlanacaktır. Başka bir deyişle tek taraflı irade beyanı olan feragat sonuçlarına davalı değil davacı katlanacaktır¹⁶⁸.

Davacının feragat beyanının mahkemeye ulaşması yeterlidir. Davalıya tebliğine ihtiyaç yoktur. Feragat feragat ile yenilik doğuran bir hak kullanıldığı için bir defa kullanılmakla bu hak sona erer. Sona eren bu haktan rücu edilemez¹⁶⁹.

Feragatten rücu edilememesinin nedeni olarak;

- 1.feragatin kesin hükmün sonuçlarını doğurması
- 2.davacının tek taraflı irade beyanı ile tamamlanması
- 3.mahkemenin ya da davalının kabulüne bağlı olmamasıdır.

Danıştay kesin hükmün geçerliliği için feragat beyanının mahkemeye ulaşmasını yeterli görmüş ve mahkemeye ulaşan feragat beyanından artık geri dönülemeyeceğini belirtmiştir¹⁷⁰.

---

¹⁶⁵ “Karar Özeti: Feragat dilekçesi mahkeme kayıtlarına girdiği tarih te feragat kesin hükmün hukuki sonuçlarını doğuracağından, feragatten rücu mümkün değildir.”, D11D., T. 21.11.2007, E. 2007/5999, K. 2007/8585

¹⁶⁶ KURU, C. IV., s. 3645, ANSAY, s. 181, BERKİN, Usul Hukuku Rehberi, s. 713, ASLAN, s. 173, TURHANOĞLU, s. 197, PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 526

¹⁶⁷ “Davacı 09.07.1974 tarihli oturumda ve davalı vekili önünde (dava konusu olan) bir plak bedelinden feragat ettiğini açıklamış, beyanını imzalamak suretiyle tevsiik etmiştir. HUMK’nun 95. maddesinde feragat ve kabul kat’i bir hükmün hukuki neticelerini tevliit edeceği açıklandığına göre sonradan davacının feragatten geri dönmesi mümkün değildir.”, Kuru, C. IV, s. 3646, Y15HD, K.T. 02.10.1975, 3371/3953.

¹⁶⁸ BERKİN, Usul Hukuku Rehberi, s. 713

¹⁶⁹ ASLAN, s. 40-41

¹⁷⁰ “... feragatten rücu ettiğini belirterek dosyanın işleme konulmasını istemiş ise de, Yargıtay feragatten rücunun mümkün olmaması nedeniyle feragat nedeniyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş ve bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir... İdare Mahkemesi kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, bozma istemi yerinde görülmemekle anılan mahkeme kararının onanmasına karar verildi ...”, D6D, KT. 20.09.1990, K.

Feragat, ıslah yolu ile hükümsüz hale getirilemez fakat davacı, feragatin sehiv, hile veya ikrah nedeniyle geçersiz olduğunu aynı davada ileri sürebilir¹⁷¹.

1.4.3 Davadan Feragat Yetkili Tarafından Yapılmalıdır

1.4.3.1 Vekilin Davadan Feragati

Dava ehliyeti bulunan herkes, davasını kendisi veya tayin ettiği vekil aracılığı ile açabilir ve takip edebilir (HMK m.71). HMK’da davaya vekâlette özel yetki verilmesini gerektiren hallerde vekilin durumu düzenlenmiştir.

Açıkça yetki verilmemişse vekil;.....alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz, davadan veya kanun yollarından feragat edemez,.....(HMK m.74). Dava için birden fazla vekil görevlendirilmişse vekillerden her biri, vekâletten kaynaklanan yetkileri diğerinden bağımsız olarak kullanabilir. Aksi yöndeki kısıtlamalar karşı taraf bakımından geçersizdir (HMK m. 75)

Davacının vekilinin idari davadan feragat edebilmesi için vekâletnamesinde açık bir feragat yetki beyanının olması gerekmektedir.

Vekille takip edilen davalarda noterlikçe tanzim edilen aynı biçim ve içerikteki vekâletname metinlerinde vekile tanınan yetkiler arasında feragatte yer alır. Eğer davacı bu yetkileri vekiline vermek istemiyorsa vekâletnameden bahse konu yetkiler çıkarılır¹⁷².

1990/1517, E. 1989/153, DBB; "... feragatin, kesin bir hükmün hukuki sonuçlarını doğurması nedeniyle, Yargıtay içtihatlarına göre vaki feragatin feshi hakkında ortada bir yargı ilamı alınmadıkça feragatten vazgeçmek mümkün olmadığından, davacının rücu istemi kabul edilmeyerek feragat nedeniyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilmesi gerekirken, feragat durumu dikkate alınmadan verilen idare mahkemesi kararında isabet bulunmamaktadır ...", D8D, KT. 24.05.2001, E.1999/3331, K. 2001/2525, DBB.

¹⁷¹ KURU, C.IV, s. 3646

¹⁷² ZABUNOĞLU, C. II, s. 633

1.4.3.2 Yasal Temsilcinin Davadan Feragati

HMK m. 712’de dava ehliyeti bulunan herkes, davasını kendisi veya tayin ettiği vekil aracılığı ile açabilir ve takip edebilir denmektedir.

Davacının velisi, herhangi bir makamdan izin almadan idari davadan feragat edebilir. Medeni Kanun m.342’de ana ve babanın, velayetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı yasal temsilcisi olduklarını belirtmiştir. Bu yetkiyle nasıl dava açma hakkı varsa davadan feragat hakkı da vardır.

Davacının velisi davadan feragat etmesi için sulh hukuk mahkemesinden izin almasına gerek yoktur¹⁷³. Danıştay’ın görüşü de bu merkezdedir¹⁷⁴.

Davacı vesayet altına alınmışsa, vasinin idari davadan feragat beyanında bulunabilmesi için sulh mahkemesinden feragat izni alması gerekir (TMK m. 462).

Kendisine vasi tayin edilen kişinin davadan feragat etme konusunda ne yetkisi ne de ehliyeti yoktur. Yani vasiden habersiz davadan feragat geçersiz olduğundan aksi takdirde verilen mahkeme kararı da bozma sebebidir¹⁷⁵.

Vasinin davacı adına davadan feragat etmesi için sulh hukuk mahkemesinden alacağı izin ile bu yetkiyi kullanabileceği de belirtilmiştir¹⁷⁶.

Davacı vesayet altına alınmadan önce davasını bir vekil ile takip etmekteyken; örneğin vekil bir trafik kazası geçirdi ve akli melekelerde zafiyet oluştu, bu durumda vekâlet ilişkisi ve vekalet yetkisi sona erer. Bundan sonra davadan feragat yetkisi sulh hukuk mahkemesince vasiye verilir¹⁷⁷. Vekilin yetkisi bu durumda sona ereceğinden davadan feragat etmesi de mümkün değildir¹⁷⁸.

---

¹⁷³ YAŞIN, s. 158, KURU, C. IV, s. 3554

¹⁷⁴ Bkz. KARAGÖZOĞLU, s. 32, D10D, E. 1972/8854, K. 1973/4153, KT. 08.11.1973

¹⁷⁵ Recep AKCAN, Usul Kurallarına Aykırılığa Dayanan Temyiz Nedenleri, Ankara, 1999, s 71

¹⁷⁶ YAŞIN, s. 158, KURU, C. IV, s. 3554

¹⁷⁷ KURU, C.IV, s.3555

¹⁷⁸ Bkz. KURU, C.IV, s.3555, Y7HD, E.1980/220. K. 1980/477, KT. 23.02.1980, YKD, 1980, S. 8, s.1102-1103

Birden fazla davacı veya davalının bulunduğu davalarda, davacılardan her biri, diğerinden bağımsız olarak davadan feragat edebilir. Davadan feragat eden davacılar hakkında yargılama devam eder¹⁷⁹.

1.4.3.3 Müdahilin Davadan Feragati

İdari yargıda, (İYUK m.31) HMK'YA yollama yaptığından müdahilin davadan feragati konusunda HMK hükümleri uygulanır. HMK'DA fer'i müdahale; Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'i müdahil olarak davada yer alabilir HMK m.66). Bundan dolayı fer'i müdahil, lehine katıldığı tarafça yetkili kılınmadıkça dava konusu üzerinde tasarrufta bulunamaz dolayısı ile de davadan feragat da yapamaz¹⁸⁰.

Müdahil davada taraf olmadığı için davadan feragat edemez. Çünkü davalı taraflarından birisi davadan feragat edebilir. Bundan dolayı müdahilin davadan feragat beyanı davayı sona erdirmemektedir¹⁸¹.

Fer'i müdahil, ancak lehine katıldığı tarafça yetkili kılınmışsa davadan feragat edebilir. Zira, müdahil ancak lehine katıldığı tarafın iradesine uygun usul işlemlerini yapabilir¹⁸².

1.4.3.4 İdare Adına Davadan Feragat

İdari yargıda davalı taraf hep idare olmasına karşın bazı durumlarda idare de davacı olabilmektedir. İdarecinin davacı olduğu idari yargı davalarında feragat beyanını hangi makamın kullanılacağı ilişkin genel düzenleme 4353 sayılı Maliye Vekâleti Baş Hukuk Müşavirliğinin Ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün Vazifelerine, Devlet Davalarının Takibi Usullerine Ve Merkez Ve Vilayetler Kadrolarında Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanunda düzenlenmiştir.

---

¹⁷⁹ ZABUNOĞLU, C. II, s. 634

¹⁸⁰ KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 599

¹⁸¹ Bkz. CANDAN, s. 765, D6D., 31.03.1992, E. 1991/3217, K. 1992/1383, "Müdahilin, katıldığı tarafla birlikte hareket etmek zorunda olduğu, onun yapmadığı yargısal işlemleri yapamayacağı, istekte bulunamayacağı, dolayısı ile de taraf olmayan müdahilin davadan feragatinin hukuki sonuç doğurmayacağı kesindir."

¹⁸² Hakan PEKCANITEZ, Medeni Usul Hukukunda Fer'i Müdahale, Ankara, 1992, s.765

Aynı kanunun (4353) 27. maddesinde açılan davalarla başlayan icra takiplerinden vali ve kaymakamların vazgeçme yetkileri ele alınmıştır.

Yine 213 sayılı Vergi Usulü Kanununda da, idarenin vergi davalarından feragat etmesi belli koşullara bağlanmıştır. 377. maddede de, belediyeler ve il özel idareler valinin, vergi daireleri ise Maliye Bakanlığının izni ile itiraz ve temyiz yoluna başvurmadan vaz geçebilirler.

Kamu kuruluşlarınca açılan objektif ve somut nitelikteki iptal davalarında Dairece ilk derece karar verildikten sonra davadan feragat edilmesi, kamu yararıyla¹⁸³ ve idarenin yargısal denetimi yoluyla hukukun üstünlüğünü sağlama amacıyla bağdaşmamaktadır¹⁸⁴.

Belediyelerin taraf olduğu davalarda, belediye tüzel kişiliğini belediye başkanı temsil eder. Belediye başkanının davadan feragat edebilmesi için belediye meclisinin bu konuda yetki vermesi gerekmektedir.

Köyün taraf olduğu davalarda köyü muhtar temsil eder. Muhtarın davadan feragat edebilmesi için köy derneğinin ve ihtiyar heyetinin olumlu görüşü alınmalıdır¹⁸⁵.

---

¹⁸³ "Kentın gelişimi ve korunması konusunda doğrudan görevli ve yetkili olan Çankaya Belediyesince açılan bu dava ile kamu yararının ve hukukun üstünlüğünün korunması hedeflenmektedir. Davanın objektif niteliği, salt kamu yararını amaçlaması karşısında, bir kamu idaresi olan davalı Belediyenin, dava konusu düzenleyici işlemin şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına uygun olup olmadığının keşif ve bilirkişi incelemesi yapılarak belirlenmesi gerekçesiyle temyiz istemi kabul edilip, boz ma kararı verildikten sonra tekrar düzeltme aşamasında davadan feragat etme sine olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle feragat istemi yerinde görülmeyerek işin esası incelendi." DİDDGK., 21.10.2004, E. 2004/745, K. 2004/861, DKD, S. 6, 2005, s. 48

¹⁸⁴ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 1109

¹⁸⁵ Bkz. 442 sayılı Köy Kanunu m. 37/7

1.4.3.5 Mirasçılarının Davadan Feragati

(İYUK m. 26), davacının dava esnasında ölmesi durumunda ilgili idari yargı yerince dosyanın işlemde kaldırılabileceğini düzenlemiştir¹⁸⁶.

Gerçek kişiliğin ölümüyle, sağlığında açtığı davayı mirasçılarının takip edebilmesi, davaya konu uyuşmazlığın terekeye¹⁸⁷ ait bir hak ya da borca ait olması gerekir¹⁸⁸.

Terekeye intikal etmeyen, yalnızca ölenin şahsı ile ilgili davaların takibi mirasçılarını ilgilendirmez¹⁸⁹. Bundan dolayı terekeye intikal etmeyen bir davadan mirasçılarının feragati mümkün değildir¹⁹⁰.

Tereke temsilcisinin davadan feragat edebilmesi için, mirasçılarının tümü tarafından kendisine davadan feragat etme yetkisinin verilmesi şarttır¹⁹¹.

---

¹⁸⁶ İYUK m.26

1. Dava esnasında ölüm veya herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin başvurmasına kadar; gerçek kişilerden olan tarafın ölümü halinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemde kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verilir. Dört ay içinde yenileme dilekçesi verilmemiş ise, varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

2. Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal edilir.

3. (Değişik: 5/4/1990 - 3622/9 md.) Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması halinde, yeni adresin bildirilmesine kadar dava dosyası işlemde kaldırılır ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Dosyanın işlemde kaldırıldığı tarihten başlayarak bir yıl içinde yeni adres bildirilmek suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde, davanın açılmaması sayılmasına karar verilir.

4. (Değişik: 5/4/1990 - 3622/9 m.) Dosyaların işlemde kaldırılmasına ve davanın açılmaması sayılmasına dair kararlar diğer tarafa tebliğ edilir.

¹⁸⁷ Türk Hukuk Lügatı, s. 238, "Tereke, bir şahsın ölümü anında mirasçılara musaalelere intikal edebilecek bütün malları, hakları, borçları ve hukuki vaziyetleri ifade eder."

¹⁸⁸ D.5D., 21.05.1992, E. 1990/4497, K. 1992/1517, DD. S. 86, s. 297 " görevine son verilen davacının yeniden göreve alınması ile ilgili iptal davasının sonuçları mirasçılarını da etkilediğinden, ölümü halinde mirasçılarını da davayı takip edebileceklerdir"

¹⁸⁹ D10D., 14.04.1987, E.1986/1906, K. 1987/769, DD., S. 68, S. 703" Bu kararda Danıştay ölü kişinin vatandaşlığının kaybettirilmesine dair işlemin mirasçılarını tarafından idari davaya konu edilemeyeceğini belirtmesi vatandaşlık hakkının şahsa bağlı hak olmasından kaynaklanmıştır"

¹⁹⁰ CANDAN, s. 623

¹⁹¹ KURU, C.IV, s. 3560

1.5 Feragatin Kabul Edilmediği Dava Örnekleri

İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenip bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1. fıkrasında yazılı nedenlerin bulunmasına bağlıdır.

İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanması gerekmektedir.

Diğer taraftan bakılan davada, her ne kadar davacılar tarafından 21.03.2012 tarihli dilekçeler ile davadan feragat edildiği beyan edilmiş ise de; 2577 sayılı Yasanın 31. maddesi idari davalarda feragat istemleri üzerine Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağını hükme bağlamakta olup; yollamada bulunan anılan hükmün, idari davaların nitelikleri dikkate alınarak ve idari dava türleri ile bağdaştığı ölçüde uygulanabileceği açıktır.

İdari dava türlerinden olan ve 2577 sayılı Kanunda idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlanan iptal davaları; bireysel hakkı ihlal eden, somut, subjektif nitelikteki idari işlemlere veya ortada herhangi bir hak ihlali olmaksızın bireyin menfaat ilgisinin kurulabildiği çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren idare işlemlere karşı açılabilir. Bireysel hakkın ihlaline dayanmayan, kamu yararını yakından ilgilendiren konularda açılan iptal davaları, objektif ve soyut nitelikte olup; bütünüyle kamu yararını amaçlamaktadır. Dolayısıyla iptal davalarında feragat isteminin de kamu yararı ölçütü kullanılarak karara bağlanması gerekmektedir.

Bireysel hakların ihlaline dayanan iptal davalarında davacının herhangi bir kısıtlama olmaksızın davasından feragat edebileceğinde duraksama bulunmamaktadır. Buna karşılık belde veya semt sakini ya da kurum ve kuruluşlarca açılan objektif ve soyut nitelikteki iptal davalarında yargı merciince yürütmenin durdurulması isteminin kabulü veya dava konusu işlemin iptali yolunda karar verildikten sonra davadan feragat edilmesi, kamu yararıyla ve idarenin yargısal

denetimi yoluyla hukukun üstünlüğünü sağlama amacıyla bağdaşmamaktadır. Bu itibarla objektif ve soyut nitelikteki iptal davalarında feragat talebinin değerlendirilmesindeki ölçüt feragat talebinden önce kamu yararının¹⁹² yargı merciince tespit edilip edilmediği hususudur.

2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesinin göndermede bulunduğu 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 307. maddesinde; feragat, davacının, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesi olarak tanımlanmış; 309. maddesinde feragatın hüküm ifade etmesinin, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı olmadığı ve feragatın kayıtsız ve şartsız olması gerektiği ifade edilmiş; 311. maddesinde feragatın kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğuracağı; 312. maddesinde feragat beyanında bulunan tarafın, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edileceği kurala bağlanmıştır.

---

¹⁹² D8D., E. 2013/2725, K. 2013/5163, "Uyuşmazlık, Davalı Hatay Valiliği, İçişleri Bakanlığı ve davacı ise Alamen treyler San. Tic. Ltd. Şti'dir. Savunmanın Özeti; S.S. Antakya Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi tarafından davadan feragat edilmiş olması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi istenmiş, diğer davacılar tarafından ise savunma verilmemiştir. Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüldü:

İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenip bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1. fıkrasında yazılı nedenlerin bulunmasına bağlıdır.

İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanması gerekmektedir.

Diğer taraftan bakılan davada, her ne kadar davacılar tarafından 21.03.2012 tarihli dilekçeler ile davadan feragat edildiği beyan edilmiş ise de; 2577 sayılı Yasanın 31. maddesi idari davalarda feragat istemleri üzerine Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağını hükme bağlamakta olup; yollamada bulunan anılan hükmün, idari davaların nitelikleri dikkate alınarak ve idari dava türleri ile bağdaştığı ölçüde uygulanabileceği açıktır.

Olayda, davacıların vekillerince verilen feragat dilekçelerinin idare mahkemesi kayıtlarına girdiği 21.03.2012 tarihi itibarıyla davada üstün kamu yararı bulunduğunun tespiti mahiyetinde İdare Mahkemesince verilmiş yürütmenin durdurulması isteminin kabulü kararı bulunduğu görülmekte olup, uyuşmazlığın niteliği itibarı ile de kamu yararı niteliğinin ağır bastığı değerlendirildiğinden, İdare Mahkemesi'nce davacıların feragat istemlerinin kabul edilmemesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olan Mahkeme kararının bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına ve yargılama giderlerinin temyiz isteminde bulunanlar üzerinde bırakılmasına, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (on beş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 20/06/2013 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi."

Medeni Kanununun 85. maddesinde; dernek yönetim kurulunun, derneğin yürütme ve temsil organı olduğu, bu görevini kanuna ve dernek tüzüğüne uygun olarak yerine getireceği, temsil görevinin yönetim kurulunca, üyelere birine veya üçüncü bir kişiye verilebileceği kuralı yer almıştır¹⁹³.

İptal davalarında, feragatin söz konusu olduğu uyuşmazlık konusu olaylarda, kamu yararı ve bireysel yarar ölçütünün belirlenmesinden sonra feragat hakkında karar vermek yerinde olacaktır. Her olayda davacının davayla ilişkisini iyi irdelemek gerekir. Örnekleme gerekir ise; davacı veya kurum ve kuruluşlar tarafından belde veya semt sakini sıfatıyla açılmış objektif nitelikteki bir iptal davasında kamu yararı ölçütü mutlak olduğundan, yerel mahkemece verilen karardan sonra davacının davasından feragat etmesi düşünülemez¹⁹⁴.

---

¹⁹³ Davalı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile davacı Cabbar Dede Dağı ve Çevresi Doğayı Koruma Derneği arasındaki uyuşmazlıkta davacı davadan feragat etmesi konusunda D8D'nin feragatin kamu yararı olup olmaması konusunda tekrar incelenmesi için feragatin kabul edilmemesi hakkında; D8D., E. 2012/5407, K. 2013/2719, "...Dosyanın incelenmesinden; bakılan davanın Cabbar Dede Dağı ve Çevresi Doğayı Koruma Derneği Yönetim Kurulunun 1.4.2011 gün ve 3 sayılı kararıyla, Dernekle ilgili hukuki işlemleri yürütmeye ve Dernek adına avukat tutmaya, avukata vekalet vermeye tam olarak yetkili kılan Dernek Başkanı tarafından avukata verilen vekaletnameye dayanılarak, avukat tarafından açıldığı, Dernek Başkanı tarafından verilen ve İdare Mahkemesi kayıtlarına 3.5.2012 günü giren dilekçe ile davadan feragat edildiği anlaşılmaktadır.

Kamu yararının öncelikli olması gerektiği açık olan davaya konu madencilik faaliyetinde, kamunun genel ve ortak menfaati bulunduğundan, davacı Derneği temsile yetkili Dernek Yönetim Kurulunun, kamuyu doğrudan ilgilendiren bu davadan feragat konusunda Dernek Başkanına açık olarak yetki tanıyıp tanımadığının tespit edilmesi sonrası, hukuk devleti ilkesinin gereği olarak idarenin faaliyetlerinde hukuka uygunluğunun sağlanması amacıyla, iptal davasının işleviyle ve kamu yararıyla bağdaşp bağdaşmadığının değerlendirilerek, feragat hakkında bir karar verilmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesinin göndermede bulunduğu 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 307. maddesi uyarınca yukarıda aktarılan hususlar araştırılıp, davadan feragatin kamu yararı ile bağdaşp bağdaşmadığı değerlendirilerek, feragat isteminin gözönüne alınması suretiyle bir karar verilmek üzere Adana 2. İdare Mahkemesi kararının bozulmasına ve dosyanın anılan Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 2.4.2013 gününde esasta oybirliği gerekçede oyçokluğu ile karar verildi."

¹⁹⁴ D6D., E. 2011/3241, K. 2014/5273, ".....Uyuşmazlıkta, dava konusu taşınmaza yönelik olarak yapılan imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açılan davada imar planı değişikliğinin mevzuata aykırı olduğu sonucuna varılarak iptaline karar verildiği, objektif nitelik taşıyan bu dava sonucunda, idarenin hukuka aykırı işlem tesis ettiği saptanarak kamu yararının korunduğu anlaşıldığından, davada temyiz aşamasında feragat isteminde bulunulmasında kamu yararı bulunmadığından, feragat istemi yerinde görülmeyle uyuşmazlığın esasına geçildi.

İdari yargıda iptal davaları, kural olarak ilgililerin haklarını ve çıkarlarını korumanın yanında idarenin de hukuka uygun davranmasını gerçekleştirmeye yönelik davalardır. Bu özelliği ile iptal davalarının objektif ve soyut nitelikte bir dava türü olduğu teoride genel olarak ifade edilmekle birlikte, istisnai olarak, iptal davalarının sübjektif ve somut nitelikte örneklerinin de olduğu uygulamada gözlenmektedir¹⁹⁵.

Uyuşmazlık konularının içerik ve nitelendirilmelerine uygun olarak her davada davadan feragatin usul kanununda belirlenen ölçütler esas alınmak suretiyle karara bağlanmasında hak ve hukuka uyarlık bulunduğu açıktır¹⁹⁶.

İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür.

İstanbul 4. İdare Mahkemesince verilen 28/10/2010 tarihli, E:2010/1563, K:2010/2093 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın ONANMASINA, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 09/09/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

¹⁹⁵ Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve sekiz davacı bahse konu uyuşmazlıktan feragat etmek istemişlerdir. D6D., E.2014/2629, K. 2014/5437, “...Dosyanın incelenmesinden, bu davanın 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açıldığı, İdare Mahkemesince, yerinde yapılan keşif sonucu düzenlenen bilirkişi raporu hükme esas alınarak dava konusu planın; yoğunluk artışı getirdiği, bu yoğunluk artışı doğrultusunda teknik alt yapı ve sosyal donatı alanlarının oluşturulmadığı gerekçesiyle iptaline karar verildiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, dava konusu taşınmaza yönelik olarak yapılan imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açılan davada imar planı değişikliğinin mevzuata aykırı olduğu sonucuna varılarak iptaline karar verildiği, objektif nitelik taşıyan bu dava sonucunda, idarenin hukuka aykırı işlem tesis ettiği saptanarak kamu yararının korunduğu anlaşıldığından, feragat istemi yerinde görülmeyle uyuşmazlığın esasına geçildi.

İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür.

İstanbul 6. İdare Mahkemesince verilen 31/12/2013 tarihli, E:2012/1826, K:2013/2529 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın ONANMASINA, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 17/09/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

¹⁹⁶ Davalı, Büyükçekmece Belediye Başkanlığı ve davacılar arasındaki uyuşmazlığın görüldüğü davada davacı davadan feragat isteminde bulunmuştur. D6D., E. 2011/1894, K. 2014/5660, “...Uyuşmazlıkta, davacılar tarafından, uyuşmazlık konusu taşınmazın komşuları ile birlikte zirai amaçla kullanılmakta olduğu, parselasyon işlemin belirli kişilerin menfaati ile taşınmazlarının değer kazandırılması amacıyla yönelik olarak yapıldığı, mülklerine zarar verildiği ileri sürülerek görülen davanın açıldığı, mahkeme kararında ise, parselasyon işleminin, sadece davacılar ait taşınmazlara ilişkin değil objektif nedenlerden olan, alanda uygulanması mümkün olmayan yasal düzenlemenin

2 İDARİ DAVALARDAN FERAGAT

2.1 İptal Davalarından Feragat

İdari davalar esas itibariyle iptal ve tam yargı davaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İptal davaları, idarenin hukuka uygunluğunu sağlayan kanun yolu olup, bu yolla yönetimin hukuka aykırı eylem ve işlemleri iptal edilir. İptal davaları idari yargıya özgü bir dava türüdür¹⁹⁷. Sonuçlarından ilgili herkes yararlanabilir. İptal davaları (İYUK m. 2/1)'in (a) bendinde; “yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar” olarak belirtilmiştir¹⁹⁸. İptal davasının İYUK’ ta yapılan bu tanımından dolayı, iptal davası diğer dava türlerinden ayrılır ve iptal davalarını yalnızca idari işlemde menfaati zedelenenler açabilir.

İdari eylemler iptal davasının konusunu oluşturmazlar, idari eylemler yapıldıkları anda hukuki sonuçlarını doğururlar ve yapılmakla tükenirler. Bundan dolayı idari eylemin kaynaklandığı idari işlem iptal davasının konusu olabilir¹⁹⁹.

---

uygulanması, düzenleme sınırının belirsiz olmasının yanı sıra düzenleme ortaklık payının hatalı belirlenmesi yolunda bilirkişi raporu ile yapılan tespitlere dayanılarak hukuka aykırı bulunan işlemin iptaline karar verilmesinden sonra, temyiz aşamasında davacılar vekili tarafından verilen ve 01.09.2014 tarihinde Danıştay Genel Yazı İşleri Müdürlüğünde kayda geçen dilekçe ile davadan feragat edildiği anlaşıldığından, davacılar vekilinin davadan feragat isteminin kabulü hukuken mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle, davacılar vekilinin davadan feragat isteminin reddine, dava konusu işlemin yukarıda yer verilen gerekçeyle iptali yolunda İstanbul 2. İdare Mahkemesince verilen 10/11/2010 günlü, E:2008/904, K:2010/2040 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığından, davalı idarenin temyiz isteminin reddi ile anılan kararın ONANMASINA, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 25/09/2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.”

¹⁹⁷ Ali Ülkü AZRAK, İptal Davalarının Objektif Niteliği Üzerine Düşünceler, Onar Armağanı, İstanbul, 1977, s. 146

¹⁹⁸ (a) bendi 4577 sayılı kanunun 5. maddesi ile değiştirilmiş olup, 15.06.200 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 15.06.200 tarih ve 24080 sayılı RG’de yayınlanmıştır.

¹⁹⁹ Celal ERKUT, İptal Davasının Konusunu Oluşturması Bakımından İdari İşlemin Kimliği, Ankara, 1990, s. 12

İptal davalarında feragat incelenirken idari davaya konu olan işlemin bireysel idari işlem ve düzenleyici idari işlem farklılıklarını göz önünde bulundurmanız gerekmektedir²⁰⁰. İdare hukukunda bireysel idari işlem, belirli kişi veya durum hakkında yapılan ve yalnız bunlar bakımından hüküm ve sonuç belirten işlemlerdir²⁰¹. Bireysel işlemde konu ve özne önceden bilinmekte ve ortaya çıkan sonuç sadece bir kişi, nesne ya da olay için geçerli olan bir durumun gerçekleştirilmesi²⁰² olmaktadır²⁰³. Bu açıdan bireysel işlemin iptali davasından feragat mümkündür. Lakin idari işlemin iptali için açılan davada yürütmenin durdurulması talep edilmemiş olmalı veya kanun yolları aşamasına gelmemiş olmamalıdır²⁰⁴. Ancak yürütmenin durdurulmasına karar verilen davalarda, bu karar daha sonra kaldırıldı ise davacı, kanun yolları aşamasına kadar feragat istemini yine yapabilmelidir²⁰⁵. Kanun yolu aşamasında ise kanun yoluna başvurudan feragat yapılabilir. O zaman mahkeme uyuşmazlığı esastan karara bağlayınca kadar bireysel nitelikli işlemler hakkında açılan iptal davalarında davacı davadan feragat edebilir²⁰⁶. Danıştay'da ileri sürülen bir diğer görüş İYUK m. 20'de davayı yürüten yargıca re'sen tahkik ilkesi tanınmış ise, re'sen takip sistemi kabul edilmemiştir. Bu açıdan davanın açılması ve davanın görülmesi derdest bir davanın olmasına bağlı ise davanın devam etmesi davanın tarafları hilafına yargıç tarafından devam ettirilemez denmektedir. Bu gerekçe ile idare davadan uyuşmazlık karara bağlanmadan önce feragat edilebilir denmektedir²⁰⁷.

İptal davasından feragatte bulunan davacı, dava konusu yaptığı işlemlerin iptalini istemekten vaz geçmiş demektir. Feragat doğurduğu sonuç açısından iptal davasının reddi ile eş anlamlıdır²⁰⁸. İdari davada davacı, bireysel bir işleme karşı

---

²⁰⁰ Lütfi DURAN, İdare Hukuku Ders Notları, İstanbul, 1982, s. 390

²⁰¹ S. Sami ONAR, İdare Hukukunun Umumi Esasları, İstanbul, 1952, s. 226, İlhan ÖZAY, Günışığında Yönetim, İstanbul, 1994, s. 386

²⁰²

²⁰³ ÖZAY, s. 386

²⁰⁴ GÜNDAY, 75-86, ÇAKMAK, s. 187-188

²⁰⁵ ÇAKMAK, s. 188

²⁰⁶ ÇOŞKUN, KARYAĞDI, s. 350

²⁰⁷ ARAL, s. 271, MÜDERRİSOĞLU, s. 820-821

²⁰⁸ GÖZÜBÜYÜK, TAN, C. II., s 1108, Bkz.,KARAVELİOĞLU, s. 779, "Dosyanın incelenmesinden, davacının Orman Genel Müdürlüğüne vermiş olduğu 04.10.1988 günlü dilekçesi ile davasından vazgeçtiğini belirttiği ve dilekçenin davalı idarenin 25.10.1988 tarihinde kayda geçen yazısı ile mahkemeye sunulduğu, davacının 7.11.1988 tarihinde kayda giren 3.11.1988 tarihli dilekçeyle davadan vazgeçmeyip davanın devam ettirilmesi anlaşılmış olup, 2577 sayılı İYUK 31, maddesinin yollamada bulunduğu HUMK m.91.nci maddesinde feragat iki taraftan birinin netice-i talebinden

iptal davası açmış ise, bu davadan feragat edebilir. Çünkü sübjektif işlem yalnız ilgili kişi açısından sonuç doğurmakta, üçüncü kişileri etkilememektedir²⁰⁹.

Yukarda belirtildiği gibi iptal davasından koşulsuz feragat mümkün denirken bazıları iptal davasından feragati tüm toplumu ilgilendirmeyen bireysel işlemin iptali için açılmış davalarda yapılabileceğini savunmaktadırlar²¹⁰. DİDDGK’NİN 17.06.2004, K. 967/640 bir kararında, “...iptal davaları, dava konusu idari işlemin hukuka uygunluğu açısından, kamu yararı yönünden de yargısal denetim yapılmak suretiyle objektif özelliğe sahip bir dava türü olmakla beraber, *kamu adına açılan bir dava niteliği taşımamakta*, menfaati ihlal edilen davacının talebi ile sınırlı olarak görüşülüp neticelendirilmektedir. Bu durumda, davanın asıl sahibi olarak davasından açık bir irade ile beyanda bulunarak feragat etmiş olması karşısında taraflar arasında uyuşmazlığı sona erdiren bu beyanın dikkate alınarak feragat nedeniyle davanın sona erdirilmesi gerekirken, mahkemece, davacının davadan feragat beyanının dikkate alınmayarak esastan görüşülüp neticelendirilmesinde hukuki isabet görülmemiştir”²¹¹.

İdari işlemlerin iptali için açılmış bir iptal davasından feragat beyanında bulunulabilmesi için yürütmenin durdurulmamış olmasını da bazıları şart koşmuşlardır²¹². Danıştay idari işlemin iptali için açılmış davadan feragat kararı verilmeden önce, kamu yararı ve bireysel yarar ölçütünün belirlenerek davayla ilişkisinin irdelenmesi gerektiğine hükmetmiştir²¹³. Danıştay’ın farklı dairelerinin vermiş olduğu kararlarda feragat konusunda kamu yararı ve bireysel yarar ölçütleri değerlendirilmiştir²¹⁴. “...Bu nedenle, kamu yararı ve bireysel yarar ölçütünün

---

vazgeçmesi olarak tanımlanmış, 95. maddesinde ise feragatin kesin bir hükmün hukuki sonuçlarını doğuracağı belirtilmiş olduğundan ve feragatten rücu mümkün bulunmadığından feragat nedeniyle ortadan kalkmış bulunan dava konusu uyuşmazlık hakkında karar verilmesine yer bulunmadığı halde idare mahkemesince uyuşmazlığın esastan incelenerek karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir.” D5D., 12.10.1992. E. 1989./1271, K. 19992/2570

²⁰⁹ ALAN, s.101

²¹⁰ E. Ethem ATAY, İptal Davasının Nitelikleri ve İptal Kararlarının Uygulanması, Sempozyum, Danıştay Ve İdari Yargı Günü 139. Yıl, s. 57

²¹¹ Bkz. KARAVELİOĞLU, s. 1443-1446

²¹² Metin GÜNDAY, Zehra ODYAKMAZ, Celal ERKUT, “İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve İdari Yargılama Usulü Sempozyumu Sunulan Tebliğler, 12-12 Mayıs, 2001, Ankara, s. 143

²¹³ D8D., 08.05.2003, E. 2002/4506, K. 2003/2130, DKD., S. 2, s. 285

²¹⁴ “Örneğin, davacılar veya kurum ve kuruluşlar tarafından belde ve semt sakini veya belediye meclisi üyesi sıfatıyla açılmış objektif nitelikteki iptal davasında kamu yararı ölçütü mutlak olduğundan ve dava kamu yararını sağlamak için açılmış olduğundan idare mahkemesince verilen

belirlenerek, davacının davayla ilişkisinin irdelenmesi yapıldıktan sonra, feragat hakkında karar verilmesi gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden; bakılan davanın Cabbar Dede Dağı ve Çevresi Doğayı Koruma Derneği Yönetim Kurulunun 1.4.2011 gün ve 3 sayılı kararıyla, Dernekle ilgili hukuki işlemleri yürütmeye ve Dernek adına avukat tutmaya, avukata vekâlet vermeye tam olarak yetkili kılınan Dernek Başkanı tarafından avukata verilen vekaletnameye dayanılarak, avukat tarafından açıldığı, Dernek Başkanı tarafından verilen ve İdare Mahkemesi kayıtlarına 3.5.2012 günü giren dilekçe ile davadan feragat edildiği anlaşılmaktadır.

Kamu yararının öncelikli olması gerektiği açık olan davaya konu madencilik faaliyetinde, kamunun genel ve ortak menfaati bulunduğundan, davacı Derneği temsile yetkili Dernek Yönetim Kurulunun, kamuyu doğrudan ilgilendiren bu davadan feragat konusunda Dernek Başkanına açık olarak yetki tanıyıp tanımadığının tespit edilmesi sonrası, hukuk devleti ilkesinin gereği olarak idarenin faaliyetlerinde hukuka uygunluğunun sağlanması amacıyla, iptal davasının işleviyle ve kamu yararıyla bağdaşıp bağdaşmadığının değerlendirilerek, feragat hakkında bir karar verilmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesinin göndermede bulunduğu 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 307. maddesi uyarınca yukarıda aktarılan hususlar araştırılıp, davadan feragatin kamu yararı ile bağdaşıp bağdaşmadığı değerlendirilerek, feragat isteminin gözönüne alınması suretiyle bir karar verilmek üzere Adana 2. İdare Mahkemesi kararının bozulmasına ve dosyanın anılan Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 2.4.2013 gününde esasta oybirliği gerekçede oyçokluğu ile karar verildi²¹⁵.”

İdari işlemin iptali davasında davacı açısından aranan menfaat ihlali koşulu gibi sübjektif nitelikleri bulunmaktadır²¹⁶. Bu hususiyetleri göz önüne alındığında bir idari işlem hakkında hukuka aykırılık saptanmış ve iptal edilmişse o idari işlemde

---

iptal kararından sonra davacının davasından feragat etmesi iptal davasının belirtilen niteliği ile bağdaşmaz.” Bkz., Nihat KAYAR, Yönetmelik Yargılama Yöntemi ve Yönetmelik Yargıda Özel Durumlar, Bursa, 2010, s. 488,

²¹⁵ D8D., KT. 02.04.2013, E. 2012/5407, K. 2013/2719

²¹⁶ AZARK, s. 145

kamu yararı bulunmaktadır. Ayrıca idare faaliyetlerinde kamu yararını gözetmek ve hukuka uygun davranmak zorundadır²¹⁷. Danıştay'ın içtihatları incelendiğinde bireysel nitelikli bir idari işlemin iptali açılan davadan feragatin mümkün olduğuna dair kararlar verdiği gibi kamu yararı ve hukuka aykırılık nedeniyle iptal kararı verilmiş idari işlemde feragat edilemez kararları da vardır. Yukardaki yazar görüşleri ve yüksek mahkeme içtihatları göz önüne alındığında bireysel nitelikli bir idari işlem hakkında açılan iptal davasından feragat yapıp yapılmayacağı kararı verilirken;

- a. Davaya konu edilen idari işlem hakkında yürütmeyi durdurma kararı verilip verilmediği,
- b. Yürütmenin durdurulması kararı verilmişse davanın hangi aşamasında verildiği,

Bu iki koşuldan öncelikle yürütmenin durdurulması kararı verilmemiş ve kanun yolları aşamasına gelmemiş bireysel işlem nitelikli iptal davalarından feragat edilebilir²¹⁸. Yürütmenin durdurulması kararı verilmiş ve kanun yolları aşamasındaki iptal davasından feragat edilememeli. İYUK m.27'de "Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler" demekle mahkemenin idari işlem hakkında yürütmeyi durdurması kararı ile hukuka aykırılık tespiti yapılmış demektir. Başka bir ifade ile idari işlemin hukuka uygunluğu yok demektir²¹⁹. İdari davaların göz ardı edilmeyecek önemli bir özelliğinin de idareyi hukuka uygun harekete zorlamak olacağından idari işlemin iptali için açılan dava da toplumsal menfaat kriteri öne çıkıyor ve idari işlemin hukuka aykırılığı da söz konusu ise feragat isteminin kabul edilmesinde hukuki bir menfaat gözükmemektedir. Kaldı ki, idare kamu gücü kullanmadan davacıyı davacı lehine bazı avantajlarla ya da davacının davasındaki ısrarı ile kaybedeceği menfaatlerinden dolayı davadan feragat etmeye zorlayabilir²²⁰. "...Davacının bu davada verilen 30.05.2000 tarihli yürütmenin durdurulması kararı üzerine verdiği

---

²¹⁷ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 1219

²¹⁸ ÇAKMAK, S. 190

²¹⁹ ÇAKMAK, S. 191

²²⁰ ÇAKMAK, s. 189

dilekçede, dava konusu işleme atandığı görevde kalmak istediğini bildirmesi davadan feragat niteliğinde bulunmadığından ve davadan feragat ancak mahkemeye hitaben yazılmış ve feragat isteği açıkça bildirilmiş bir dilekçe ile mümkün olduğundan, davalı idarenin bu hususa ilişkin savına itibar edilmemiştir²²¹.”

Bireysel nitelikli bir idari işlem hakkında yapılan iptal davasında yürütmenin durdurulması söz konusu değil veya söz konusu talep mahkeme tarafından iptal edilmiş ya da yürütmenin durdurulması kararı verilmiş olmasına rağmen bu işlem idare tarafından kaldırılmış ise davacı kanun yolları aşamasına kadar davadan feragat edebilmelidir. İdari işlemin iptali davasında yürütmenin durdurulması kararı verilmiş ve kamu yararı ölçütü ağır basmış ise davadan feragat sonuç doğurmamalıdır²²².

2.2 Tam Yargı Davalarında Feragat

İdari dava çeşitlerinden bir diğeri de, tam yargı davalarıdır. Tam yargı davaları, (İYUK m.2)'de “idari işlem ve eylemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılacak davalar” olarak düzenlenmiştir. Tam yargı davasının açılabilmesi için, ortada bir idari işlem ya da eylemin olması ve davacının bu idari işlem ya da eylemden dolayı bir hakkının ihlal edilmiş olması gerekmektedir²²³. Tam yargı davasının özünü idari işlem ya da eylem oluşturmakta, bu eylem ve işlemde davacının bir hakkı ihlal edilmelidir²²⁴. Yukarıdaki tanımlamalara bakarak tam yargı davasını hukuk davalarına benzetebiliriz²²⁵. O zaman bir idari işlem ya da eylemden dolayı menfaati ihlal edildiği savı ile idari dava açan davacı hüküm kesinleşinceye kadar davanın tüm aşamalarında davadan feragat edebilir²²⁶.

Tam yargı davasındaki feragatte davacı, feragat etmekle yalnız davasından değil, davaya konu olan haktan²²⁷ da vazgeçmiş sayılır²²⁸. Tam yargı davasının

---

²²¹D5D., 21.01.2004, K. 6874/104 Bkz, GÖZÜBÜÜK, TAN, s. 1218

²²² CANDAN, s. 763-764

²²³ MÜDERRİSOĞLU, s. 741

²²⁴ ONAR, s 1241

²²⁵ MÜDERRİSOĞLU, s. 742

²²⁶ CANDAN, s. 765

²²⁷ “...davacı vekili tarafından maddi tazminat isteminden feragat edildiğinden ve feragat, 1602 sayılı AYİM kanununun 56. Maddesinin atfıyla HUMK'un 91-95. Maddelerine göre kesin hükmün bütün sonuçlarını doğurduğundan ve dav konusu uyuşmazlığı sona erdirdiğinden davcının maddi tazminat

açılabilmesi için öncelikle, ortada bir idari işlem veya idari eylem bulunmalı ve davacının bu eylem veya işlemten dolayı bir hakkının ihlal edilmiş olması gerekmektedir. Bu dava ile ihlal edilen bir hakkın yerine getirilmesi veya uğranılan zararın giderilmesi talep edilir²²⁹.

Tam yargı davalarında, idari bir işlem ve eylemden dolayı bir hakkın ihlalinin ortadan kaldırılması, uğranılan zararların tazmin edilmesi, haksız olarak idarenin kullandığı bir malın veya paranın geri alınması gibi temel haklar için dava açma anayasal güvence altına alınmıştır. Güvence altına alınmış bu hak dolayısıyla idare hakkında tam yargı davası açılabileceği gibi davadan feragatte mümkündür.

Tam yargı davalarında davacı davadan feragat etmekle davaya konu olan haktan da vazgeçmiş olur²³⁰. Feragat beyanını şartlı yapamaz ama istemin bir kısmından feragat beyanında bulunabilir²³¹. Açmış olduğu iptal ve tam yargı davalarının ikisinden de feragat edebileceği gibi herhangi birisinden feragat ederek davanın bir kısmını devam etmek isteyebilir²³².

Tam yargı davalarında istemin bir bölümünden feragat olanaklı olmasına rağmen koşullu feragat mümkün değildir²³³. İptal davası ile birlikte açılan tam yargı davasında feragat iptal davasına bağlı bir özellik göstermektedir. Bu durumda iptal davasından feragat tam yargı davasından da feragati netice verir. Çünkü burada tam yargı davası iptal davasına bağımlı bir davadır. İdari işlemin iptali davasından feragat edilirse tam yargı davasından da feragat edilmiş sayılır, tam yargı davasına devam edilmez²³⁴. Tam yargı davasında bir idari işlem ya da eylemden dolayı hakkı ihlal edildiği iddiasıyla dava açan davacı, davadan feragat etmek isterse, davacı sadece idari işlem ve eyleme konu olan davadan değil aynı zamanda davaya konu esas haktan da vazgeçmiş olacaktır²³⁵.

---

istemi hususunda bir karar verilmesine yer olmadığı kararı verimesi gerçekleşmiştir.", AYİM, 2D., 27.11.2002, E. 2001/330, K. 2002/977, AYİMD, S. 18, K. 1, s. 141

²²⁸ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 611

²²⁹ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 611, ERKUT, s. 10

²³⁰ A. Şeref GÖZÜBÜYÜK, Güven DİNÇER, İdari Yargılama Usulü, 1. B., Ankara, 1996, s. 509

²³¹ GÖZÜBÜYÜK, Yönetim, s. 539

²³² COŞKUN, KARYAĞDI, s. 539

²³³ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 612

²³⁴ MÜDEERİSOĞLU, s. 820

²³⁵ MÜDERRİSOĞLU, s. 821, GÖZÜBÜYÜK, s. 541, GÖZÜBÜYÜK, TAN, 1218

2.3 Düzenleyici İşlemlere Karşı Açılan Davalar

İdare, Anayasa'nın ve kanunların verdiği yetkiye dayanarak düzenleyici işlem yapabilmektedir. Toplum ve hizmet yararına konularda yapılan bu düzenleyici işlemler yetkiyi kanun, kararname, tüzük gibi yazılı metinlerden alır²³⁶. Böylece idare, kamu hizmetinin iyi işlemesi ve kamu düzeninin sağlanması ile takdir yetkisinin objektifleştirilmesi için düzenleyici işlemler yapabilmektedir²³⁷. Objektif işlemler, idarenin genel ve kişiye özel olmayan yani kişilik dışı işlemleridir. Sürekli nitelik taşırlar ve yürürlükten kaldırılıncaya kadar uygulanmak için yapılırlar.

Yazarlar genel olarak düzenleyici işlemlere karşı açılan davalardan feragatin mümkün olmayacağını savunmaktadırlar²³⁸. Danıştay bir kararında; "...İdari işlemin hukuka aykırılığı idari yargı merciince tespit edildikten sonra davacı tarafından davanın diğer aşamalarında karar kamuya mal olduğu için davadan feragat edilemez²³⁹," demiştir. Bu görüşün aksine davadan feragat davacının talep sonucundan vazgeçmesi olduğuna göre davacı esas karar verilmeden önce davadan feragat edebilir de denmiştir²⁴⁰. Danıştay bir kararında; "...Davalı idarenin temyiz isteminin incelenmesi sırasında, davacının davadan feragat etmesi nedeniyle, bu yönde karar verilmesi için mahkeme kararının bozularak, dosyanın idari mahkemesine gönderilmesi gerekir²⁴¹."

İptal davaları özel hukukta benzerlerine rastlanmayan idare hukukuna has bir dava türüdür. Objektif nitelikli bir dava²⁴² türü olan iptal davasında sadece davacıyı değil davacı ile birlikte farklı kişilerin de menfaatlerini ihlal ediyorsa, dava sonucunda verilen iptal kararı davaya taraf olmayan kişi ve kişileri de etkiler.

²³⁶ Ahmet Emrah AKYAZAN, TBB Dergisi, 2009, S.85, s. 233

²³⁷ Son zamanlarda böyle bir düzenleyici işlemin trafik hukuku alanında yürürlüğe girdiği görülmektedir. Bilgi için bkz. AKYAZAN, s. 233

²³⁸ YASİN, s. 171, ÇAKMAK, s. 192-193

²³⁹ D6D., KT. 39.05.1994, K. 484/1973

²⁴⁰ CANDAN, s. 768-769 ,

²⁴¹ D2D., KT. 28.09.2004, K. 2046/653

²⁴² Ali Ülkü AZRAK, İptal Davalarının Objektif Niteliği Üzerine Düşünceler, ONAR Armağanı, İstanbul, 1977, s. 146

İptal davası, idarenin hukuka uygunluğunu sağlayan, hukuk devleti ilkesine hizmet eden araçlardan biri olduğundan kamu düzeni ile ilgili bir dava türüdür²⁴³. Danıştay bir kararında, "...Olayda, davacıların vekillerince verilen feragat dilekçelerinin idare mahkemesi kayıtlarına girdiği 21.03..2012 tarihi itibariyle davada üstün kamu yararı bulunduğu tespit mahiyetinde İdari Mahkemesince verilmiş yürütmenin durdurulması isteminin kabulü kararı olduğu görülmekte olup, uyuşmazlığın niteliği itibari ile de kamu yararı niteliğinin ağır bastığı değerlendirildiğinden, İdare Mahkemesi'nce davacıların davadan feragat istemlerinin kabul edilmemesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır²⁴⁴."

Düzenleyici nitelikteki işlemlerin iptali istemiyle açılan iptal davalarında bireysel nitelikli işlemler olmakla beraber sonucu itibariyle tüm toplumu ilgilendirmesinden dolayı feragat beyanı geçersizdir denmiştir²⁴⁵. "...Uyuşmazlıkta, davacılar tarafından, uyuşmazlık konusu taşınmazın komşuları ile birlikte zirai amaçla kullanılmakta olduğu, parselasyon işlemin belirli kişilerin menfaati ile taşınmazlarının değer kazandırılması amacıyla yönelik olarak yapıldığı, mülklerine zarar verildiği ileri sürülerek görülen davanın açıldığı, mahkeme kararında ise, parselasyon işleminin, sadece davacılar için taşınmazlara ilişkin değil objektif nedenlerden olan, alanda uygulanması mümkün olmayan yasal düzenlemenin uygulanması, düzenleme sınırının belirsiz olmasının yanı sıra düzenleme ortaklık payının hatalı belirlenmesi yolunda bilirkişi raporu ile yapılan tespitlere dayanılarak hukuka aykırı bulunan işlemin iptaline karar verilmesinden sonra, temyiz aşamasında davacılar vekili tarafından verilen ve 01.09.2014 tarihinde Danıştay Genel Yazı İşleri Müdürlüğünde kayda geçen dilekçe ile davadan feragat edildiği anlaşıldığından, davacılar vekilinin davadan feragat isteminin kabulü hukuken mümkün değildir. Açıklanan nedenlerle, davacılar vekilinin davadan feragat isteminin reddine, dava konusu işlemin yukarıda yer verilen gerekçeyle iptali yolunda İstanbul 2. İdare Mahkemesince verilen 10/11/2010 günlü, E:2008/904, K:2010/2040 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığından, davalı idarenin temyiz isteminin reddi ile anılan kararın ONANMASINA, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ

---

²⁴³ GÖZÜBÜYÜK, s. 101, ONAR, s. 132

²⁴⁴ D8D., E. 2013/2725, K. 2013/5163

²⁴⁵ CANDAN, s. 767, YASİN, s.171

tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 25/09/2014 gününde oybirliğiyle karar verildi²⁴⁶.”

Danıştay, iptal davasının objektif ve soyut nitelikli dava olduğu sadece kişisel çıkarların ihlali durumunda feragatin mümkün olduğuna dair hükümler vermiştir²⁴⁷.

DİDDGK, bireysel bir hakkın ihlali iddiası ile ilgili açılan davalar dolayısıyla davacı davadan feragat edebileceğini kabul ediyor, buna mukabil kamu yararı ağır basan davalarda feragati mümkün bulmuyor²⁴⁸.

Danıştay, “Temyiz aşamasında davadan feragatin mümkün olduğu; bu takdirde temyiz işlemine konu kararın, feragat isteminin incelenmesi için bozularak dairesince iadesi gerektiğine” hükmetmiştir²⁴⁹. Düzenleyici işlemlerin iptali istemiyle açılmış davadan feragatte bakılacak önemli bir konu, bireysel menfaatin yanında bu davaların kamuya mal olması ölçüsünde davadan feragat olamayacağı hakkında Danıştay kararları olmasındır²⁵⁰. “...Uyuşmazlıkta, dava konusu taşınmaza yönelik olarak yapılan imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açılan davada imar planı değişikliğinin mevzuata aykırı olduğu sonucuna varılarak iptaline karar verildiği, objektif nitelik taşıyan bu dava sonucunda, kamu yararının korunduğu anlaşıldığından, davada temyiz aşamasında feragat isteminde bulunulmasında kamu yararı bulunmadığından, feragat istemi yerinde görülmeyerek uyuşmazlığın esasına

²⁴⁶ D6D., KT. 25.09.2014, E. 2011/1894, K. 2014/5660

²⁴⁷ D6D., KT., 14.09.2009, E. 2009/8019, K. 2009/8331. KY., “...İdari yargıda iptal davası, kural olarak ilgililerin haklarını ve çıkarlarını korumanın yanında, yürütme ve idarenin hukuka uygun davranmasını gerçekleştirmeye yöneliktir. Bu özelliği ile iptal davaları objektif ve soyut nitelikli bir dava türü olduğu teoride genel olarak ifade edilmekle birlikte istisnai olarak iptal davalarının sübjektif ve somut nitelikte örneklerinin de olduğu uygulama da gözlenmektedir. Sadece davacının kişisel çıkarını ihlal eden somut, sübjektif nitelikteki işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda hüküm verildikten sonra karar kesinleşmeden davanın herhangi bir aşamasında davacının davasından feragat etmesinin kabul edilmesi gerekir. Bireysel yararın söz konusu olduğu durumda ihlal edilen kamunun hukuku olmayıp bireyin hukukudur. Kendi hukuku üzerine mutlak tasarruf yetkisine sahip olan bireyin davasından feragatine de herhangi bir kısıtlama düşünülemez. Feragate ilişkin uyuşmazlık konusu olaylarda, kamu yararı ve bireysel yarar ölçütünün belirlenmesinden sonra feragat hakkında karar vermek yerinde olacaktır. ...”

²⁴⁸ DİDDGK., KT., 21.10.2004, E. 2004/745, K. 2004/861, DKD., Y.3, S.6, s. 48, “...Nazım planının ilgili bölümünün iptali istemiyle açılan davanın reddine dair daire kararının Genel kurulca, üstün kamu yararı gözetilerek bozulması üzerine, kararın düzeltilmesi aşamasında, davacının davadan feragat edemeyeceği...”

²⁴⁹ DİDDGK, 26.06.1998, E. 1998/249, K. 1998/278, DD, S. 98. S. 70-72

²⁵⁰“Nazım planının ilgili bölümünün iptali istemiyle açılan davanın reddine dair Daire kararının Genel Kurulca, üstün kamu yararı gözetilerek bozulması üzerine, kararın düzeltilmesi aşamasında, davacının davadan feragat edemeyeceği..hk.”, DİDDGK., 21.10.2004, E. 2004/745, K. 2004/861, DKD., Y. 3, S. 6, 2005, s. 48

geçildi. ...İstanbul 4. İdare Mahkemesince verilen 28.10.2010 tarihli, E. 2010/1563, K. 2010/2093 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gereken bir sebep bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile kararın onanmasına...»²⁵¹.

Danıştay, imar planının iptali istemiyle açılmış davalarda, iptal kararı verildikten sonra, kamu yararı bulunduğu gerekçesi ile davacı veya davacıların davadan feragat edemeyeceğine hükmetmiştir²⁵². "...Uyuşmazlıkta, dava konusu taşınmaza yönelik yapılan imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açılan davada imar planı değişikliğinin mevzuata aykırı sonucuna varılarak iptaline karar verildiği, objektif nitelik taşıyan bu dava sonucunda, idarenin hukuka aykırı işlem tesis ettiği saptanarak kamu yararının korunduğu anlaşıldığından, feragat istemi yerinde görülmeyerek uyuşmazlığın esasına geçildi²⁵³." Danıştay aynı doğrultuda başka bir kararında da, "...Uyuşmazlıkta, dava konusu taşınmaza yönelik olarak yapılan imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açılan davada imar planı değişikliğinin mevzuata aykırı olduğu sonucuna varılarak iptaline karar verildiği, objektif nitelik taşıyan bu dava sonucunda, idarenin hukuka aykırı işlem tesis ettiği saptanarak kamu yararının korunduğu anlaşıldığından, davada temyiz aşamasında feragat isteminde bulunulmasında kamu yararı bulunmadığından, feragat istemi yerinde görülmeyerek uyuşmazlığın esasına geçildi.

İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49.

²⁵¹ D6D., KT. 09.09.2014, E. 2013/3241, K. 2014/5273

²⁵² "... Danıştay 6. Dairesinin inceleme konularına göre feragat konusunun değerlendirilmesi zorunludur. Uyuşmazlık konularının içerik ve nitelendirilmelerine uygun olarak her davada davadan feragatin yukarıda belirlenen ölçütler esas alınmak suretiyle, karara bağlanmasında hak ve hukuka uyarlık bulunduğu açıktır. Dava konusu olayda, davacıya komşu ... İli, ... Merkez, ... sayılı parselere yönelik olarak yapılan ve belediye meclisi tarafından .... Günü kabul edilen imar planı değişikliği ve bu plan uyarınca verilen yapı ruhsatının iptali istemiyle açılan bu davada yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına aykırı bulunarak iptal edildiği anlaşıldığından, davacının temyiz aşamasında davadan feragat etmesinde yukarıda açıklanan nedenlerle kamu yararı bulunmadığından, davacı ....'nın feragat istemi yerinde görülmeyerek uyuşmazlığın esasına geçildi. ...

"D6D, KT. 14.09.2009, E. 2009/8019, K. 2009/8331. K.Y.;

Bkz. Arslan/ Sınmaz/ Dündar, s. 682-686.:

DİDDGK, KT. 21.10.2004, E.2004/745, K.2004/861, DKD, 2005, yıl 3, sy. 6, s. 48.;

D6D, K.T. 28.02.2001, E.2000/6026, K. 2001/1295, KY;

D6D, KT. 22.10.1998, E.1998/3967, K.1998/4824, KY;

D6D, KT. 19.10.1998, E. 1998/2253, K. 1998/4658, KY.

²⁵³ D6D, KT., 17.09.2014, E. 2014/2629, K. 2014/5437

maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür. İstanbul 4. İdare Mahkemesince verilen 28/10/2010 tarihli, E:2010/1563, K:2010/2093 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın ONANMASINA, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 09/09/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi²⁵⁴.”

2.4 İdari Yargıda Feragat Edilebilecek Davalar

2.4.1 İptal Davaları

2.4.1.1 Konusu Parayla Ölçülebilen Davalar

Konusu parayla ölçülebilen davaları, davacının kendine ait olduğunu ileri sürdüğü mal varlığında azalmaya veya gelir kaybına sebep olan idari işlemin iptali için açılan davalar tanımlayabiliriz. Böyle bir idari işlemin sonucu sadece bireyi etkileyeceğinden, kamu yararından bahsetmenin de uygunluğundan bahsedilemeyeceğinden dolayı tasarruf ilkesinin bir gereği olarak kişi açmış olduğu davayı sonuna kadar devam ettirme zorunluluğu yoktur. Bunun için davacı dava kesin hükme bağlanmadan davasından feragat edebilir.

Danıştay konusu parayla ölçülebilen bir davda; “.....Söz konusu mallar müflisin mamelekini ilgilendirmektedir. Doktrinde mamelek (mal varlığı), "kişinin para ile ölçülebilen mal ve haklarının tamamıdır." biçiminde tanımlanmıştır. Bir kamu alacağı olan ve İcra İflas Kanununun 206. maddesine göre "Adli ve rehinli alacaklılar" sırasında yer alan vergi alacağı da kişinin mamelekini ilgilendirmekte ve iflas masasına giren mal ve haklarını etkilemektedir..... Her ne kadar kararın alındığı tarihte yükümlünün iflas ederek iflas masasının teşekkül ettiği hususu mahkemenin bilgisi dahilinde değilse de; fiilen ve hukuken iflas idaresi müflisin yerine geçmiş bulunduğundan, taraf olma

---

²⁵⁴ D6D., KT. 09.09.2014, E. 2011/3241, K. 2014/5273

ehliyeti kalmayan yükümlünün davacı olarak kabulü suretiyle verilen kararda hukuki isabetsizlik açıktır. Açıklanan nedenlerle temyiz isteminin kabulüyle, mahkemece 2577 sayılı Kanunun yukarıda anılan 26.maddesi 1.fikrasında öngörüldüğü üzere iflas idaresince başvurulana kadar dosyayı işlem den kaldırmak ve iflas idaresince başvurulduktan sonra da iflas idaresinin davacı olarak kabulü suretiyle yeniden bir karar verilmek üzere, mahkeme kararının bozulmasına karar verildi²⁵⁵.” kararını vermiştir.

2.4.1.2 Bireysel İşlemin İptali İstemiyle Açılmış Davalar

Kamusal yarardan ziyade kişilerin yararları ile ilgili işlemlerin iptali davalarından davacının feragati mümkündür. DİDGK bireysel işlemin iptali gerekçesiyle açılan davadan davacının feragatini üstün kamu yararı ilkesine uygun bulmadığı için kabul etmemiştir. “.....Kentin gelişimi ve korunması konusunda doğrudan görevli ve yetkili olan Çankaya belediyesince açılan bu dava ile kamu yararının ve hukukun üstünlüğünün korunması hedeflenmektedir. Davanın objektif niteliği, salt kamu yararını amaçlaması karşısında, bir kamu idaresi olan davalı Belediyenin, dava konusu düzenleyici işlemin şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına uygun olup olmadığının keşif ve bilirkişi incelemesi yapılarak belirlenmesi gerektiği gerekçesiyle temyiz istemi kabul edilip, bozma kararı verildikten sonra karar düzeltme aşamasında davadan feragat etmesine olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle feragat istemi yerinde görülmeyle işin esası incelendi: Danıştay dava daireleri ile İdari veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının temyiz üzerine verdikleri kararların düzeltilmeleri, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 54 üncü maddesinde yazılı sebeplerden birinin varlığı ile mümkündür. Karar düzeltme istemli dosyanın incelenmesinden, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun düzeltilmesi istenilen 20.11.2003 günlü, :2003/438, K:2003/825 sayılı kararının usul ve hukuka uygun bulunduğu, düzeltmeyi gerektiren bir sebebin bulunmadığı

---

²⁵⁵ D7D., KT. 06.03.1992, E. 1190/5465, K. 1990/699

anlaşıldığından, karar düzeltme isteminin reddine, 21.10.2004 günü oyçokluğu ile karar, verildi²⁵⁶.”

Yukarıdaki kararda kamu yararından dolayı davacının davadan feragatini hukuka uygun bulmayan Danıştay, kamu yararı ölçütü olmayan, “ ...SSK yaşlılık aylığı alan bir davacının, daha önce yaptığı belediye başkanlığı görevinden dolayı Emekli Sandığı...yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali için alınan davada, Ankara 3. İdare Mahkemesince işleminin iptaline ilişkin kararın temyiz edilmesinden sonra, davacının davadan feragati nedeniyle karar verilmesi amacıyla anılan mahkeme kararını bozmuştur²⁵⁷.

2.4.2 Tam Yargı Davaları

Tam yargı davalarından davacının usul olarak feragati mümkündür. Çünkü idarenin herhangi bir eylem ya da işleminden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan davalardır. Özel hukuktaki tazminat davaları gibi olduklarından davacı davanın her aşamasında davasından feragat edebilir²⁵⁸.

2.4.3 Vergi Davaları

Vergi davalarının tam yargı davası mı, iptal davası mı yoksa kendine özgü bir dava mı olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Biz bu görüşlere girmeden parayla ölçülebilen davalardan olduğundan vergi davalarından feragat yapılabilir. Danıştay, 1998 yılında alacak kaydedilen ve tahsil edilemeyen alacaktan, karşılıklı olarak tarafların feragati üzerine, mahkemece feragat nedeniyle davanın reddine karar verildiğinden, 2002 yılında zarar yazılmasında yasal düzenlemeye aykırılık bulunmadığı hakkındaki kararında; “...Bu alacakla ilgili olarak davacı şirketle borçlu şirket arasında imzalanan 8.11.2002 tarihli protokolle, karşılıklı olarak açılan davalardan hiçbir bedel talep etmeksizin feragat edilmesine karar verilmiş ve Ankara Asliye I.Ticaret Mahkemesinin 19.11.2002 günlü ve K:2002/579 sayılı kararıyla dava feragat nedeniyle reddedilmiştir. 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322. maddesinin 1 inci fıkrasında alacağın kazai bir hükme veya kanaat verici bir

²⁵⁶ DiDGK., KT. 21.10.2004, E. 2004/745, K. 2004/861

²⁵⁷ D11D, KT. 26.06.2009, E. 2009/4153, K. 2009/6785

²⁵⁸ Bkz. Yuk. 2.2, s. 46

vesikaya göre tahsiline imkan kalmaması halinde değersiz alacak sayılacağı öngörölmüş olup, imzalanan protokol davacı şirketin alacağıın tahsilinin imkansız olduğunu göstermeye yeterli belge niteliğindedir. 1998 yılı kayıtlarına hasılat olarak intikal ettirilen tutarın, 2002 yılı sonunda tahsil edilememesi nedeniyle zarar yazılmasında kanuna aykırılık bulunmadığından aksi yolda verilen ısrar kararında hukuka uygunluk görölmemiştir. Bu nedenlerle, temyiz isteminin kabulüne, Ankara 4.Vergi Mahkemesinin 31.10.2006 günlü ve E:2006/1698, K:2006/1118 sayılı ısrar kararının bozulmasına, yeniden verilecek kararda karşılanacağıından, yargılama giderleri yönünden hüküm kurulmasına gerek bulunmadığına, 15.6.2007 gününde oyçokluğu ile karar verildi, şeklidir²⁵⁹.”

---

²⁵⁹ DİDGK., KT. 15.06.2007, E:2007/20, K:2007/211

3 DAVADAN FERAGATIN SONUÇLARI

3.1 Feragat Kesin Hükümün Sonuçlarını Doğurur

Davadan feragat edilmesi ile davanın sona ermesi konusunda mahkemenin feragat beyanını esas alarak vereceği hükümle mi, yoksa feragat beyanı ile mi sona ereceği konusunda farklı görüşler vardır. Bu görüşlerden birisi feragat beyanını esas alan mahkeme davanın sonlandırılmasına karar verir şeklinde diğer görüşte ise bir taraf ve usul işlemi olan irade beyanı uyuşmazlığı sonlandırır²⁶⁰. (HMK m.311)'de, feragat, kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur²⁶¹. Bu durumda dava sona erer. Feragat eden davacı için artık dava hakkı kalmaz²⁶².

Davadan feragatin, esas haktan vazgeçme sonucunu doğurmadığı, sadece dava dilekçesindeki talep sonucundan vazgeçme anlamı çıkartılır fikri ileri sürülmüştür²⁶³. (HMK m. 311)'de belirtildiği gibi kesin hüküm gibi hukuki sonuçlar doğurduğundan, davadan feragat esas haktan vazgeçme sonucunu doğurur²⁶⁴. Bu da davacının dava dilekçesinde belirttiği talep sonucunda yer verdiği haktan vazgeçmesi demektir. Artık aynı dava tekrar açılmaz, açılırsa da kesin hüküm nedeniyle reddedilir²⁶⁵. Bu özellik davadan feragat ile davayı geri alma arasındaki farkı ortaya koymaktadır.

Büyük çoğunluğa göre feragat beyanı ile dava sona erer ve kesin hüküm sonuçları yargıcın hükmüne gerek kalmadan, davacının beyanı ile ortaya çıkar²⁶⁶. Feragat talebi ile yargı yeri tarafından verilecek karara gerek kalmaksızın, feragat dilekçesinin mahkeme kaydına girmesiyle kesin hükümün hukuki sonuçları doğar, bu yönüyle feragatin şekli anlamda kesin hüküm oluşturduğu görüşü vardır²⁶⁷.

---

²⁶⁰ AYBAY, s. 46, ÖNEN, s. 279, BERKİN, s. 713, POSTACIOĞLU, s. 481, BİLGE, s. 311, ÜSTÜNDAĞ, s. 142

²⁶¹ ZABUNOĞLU, C. II, s. 637

²⁶² ZABUNOĞLU, C. II, s. 637

²⁶³ ÖNEN, Feragat ve Kabul, s. 38-39

²⁶⁴ KURU, C. IV, s. 3612, BERKİN, Usul Hukuku Rehberi, s. 712, CANDAN, s. 770, KARAGÖZOĞLU, s. 18, ÜSTÜNDAĞ, s. 571

²⁶⁵ ZABUNOĞLU, C. II, s. 637

²⁶⁶ KURU, C. IV, s. 3612-3613, YASİN, s. 172

²⁶⁷ Ergun ÖNEN, Feragat ve Kabul Kesin Hüküm Teşkil Etmez, ABD., 1976/1, S. 26, s.33, CANDAN, s. 770, POSTACIOĞLU, s. 31

Candan, idari yargıda feragat beyanları ile davadan vazgeçme gibi durumlar bazen idari yargı yeri tarafından yanlış nitelendirilmiş ve hatalı karar verilmiştir. Bu hatanın düzeltilmesi ancak itiraz ve temyiz başvurusu ile mümkün olduğunu belirtir²⁶⁸.

Davacının feragat istemini usulüne uygun yaptığı yargı yeri tarafından tespit edilince, feragat nedeniyle konusu kalmayan dava hakkında karar vermeye gerek kalmadığına şeklinde karar verilir²⁶⁹. Açılan iptal davasında feragat dışında hukuka aykırılık saptanmışsa, bu hukuka aykırılıktan değil de, feragat nedeniyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığı yönünde karar verilir²⁷⁰.

İdari yargı davalarında feragat beyanı üzerine, idari işlemin esastan incelenmediğini göstermek için, karar verilmesine yer olmadığına denir. Davanın reddine karar verilse, idare işlemin hukuka uygunluğu algısı oluşabilir²⁷¹.

Danıştay bir kararında;” ...dava dosyasının incelenmesinden; davacıların temyiz istemi sonrası verdiği dilekçe ile davadan feragat ettiği görülmektedir. SONUÇ : Açıklanan nedenle davadan feragat nedeniyle, yeniden bir karar verilmek üzere Ankara 6. İdare Mahkemesi'nin 17.12.2003 tarih ve E:2003/364, K:2003/1937 sayılı kararının temyiz isteminde bulunan davacılar yönünden BOZULMASINA, davacı sıfatı bulunmayan ve mahkeme kararını temyiz eden diğer şirketlerin temyiz istemlerinin incelenmeksizin reddine dosyanın anılan Mahkemeye gönderilmesine, 11.02.2005 tarihinde oybirliğiyle karar verildi demiştir²⁷².”

---

²⁶⁸ CANDAN, s. 171

²⁶⁹ “Haciz işleminin davalı idarece geri alınmasıyla, davanın konusu kalmadığından; dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, dosyanın işlemde kaldırımında isabet olmadığı” hk. D6D., 19.09.1985, E. 1985/610, K. 1985/1131, karar için Bkz. CANDAN, s. 770

²⁷⁰ Karar için Bkz. CANDAN, s. 771D.6.D., 19.03.1998, E. 1997/1921, K. 1998/1675

²⁷¹ ODYAKMAZ, s. 142

²⁷² D13D., KT. 11.02.2005, E:2005/1322, K:2005/741

3.2 Feragat Eden Davacı Yargılama Giderlerine Mahkûm Olur

(HMK m. 312)'de, feragat beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye²⁷³ mahkûm edilir,²⁷⁴. Feragat talep sonucunun sadece bir kısmına ilişkin ise yargılama giderlerine mahkûmiyet, ona göre belirlenir.

İdari yargıda davalı idare olduğu için, idarenin yaratmadığı ve ortaya çıkışına katkıda bulunmadığı bir idari uyuşmazlığın ve dolayısıyla da idari davanın var olamayacağı açıktır²⁷⁵.

Davacı, davadan feragati vekil aracılığı ile talep etmişse, mahkeme davacıyı, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT) uyarınca vekâlet ücreti ödemeye mahkûm eder²⁷⁶.

Davacı, idari davanın esastan karara bağlanması aşamasından önce davadan feragat ederse, davacıdan harçların üçte biri alınır (Harçlar Kanunu m.22).

Davacı idari davanın esastan karara bağlanması aşamasında davadan feragat ederse, harçların üçte ikisini ödemeye mahkûm edilir (Harçlar Kanunu m.22).

Danıştay, davacı tarafından, dosyanın tekemmül etmesinden sonra davadan feragat edildiğinden, avukatları aracılığı ile usul hükümlerine uygun olarak savunma veren davalı idare lehine avukatlık ücretine hükmedilmesi gerektiği hakkındaki kararında; "... Bu durumda, davacı tarafından dosyanın tekemmül etmesinden sonra davadan feragat edildiğinden, avukatları aracılığı ile usul hükümlerine uygun olarak savunma veren davalı idare lehine yukarıda yer verilen Tarife kuralı uyarınca vekalet ücretine hükmedilmesi gerekmekte olup, Daire kararının, davalı idare lehine vekalet ücretine hükmedilmemesine ilişkin kısmında usul hükümlerine uyarlık görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle; davalı idarenin temyiz isteminin kabulüne,

²⁷³ "...Yargılama giderlerine hükmedilmesi için, tarafların dilekçelerinde bu yolda istemde bulunmamalarına gerek yoktur...", D5D, E. 2005/5598, K. 2006/404, KT. 08,02,2006, DBB

²⁷⁴ "...Olayda, davalı idarenin sulh veya kabul gibi bir beyanını olmadığı, davacı tarafın feragat ettiği açık olduğundan, yukarıda metni alınan yasal düzenleme uyarınca, yargılama giderlerinin feragat eden davacı üzerinde bırakılması gerekirken, davalı idareden alınarak davacıya verilmesine karar verilmesinde isabet bulunmamıştır...", D8D, E. 2003/4771, 2004/1882, KT. 20.04.2004, DBB.

²⁷⁵ CANDAN, s. 770

²⁷⁶ KURU, C. IV. , 3619

Danıştay İkinci Dairesinin 9.3.2007 günlü, E:2004/8023, K:2007/912 sayılı kararının vekalet ücreti yönünden bozulmasına, 22.10.2009 gününde oybirliği ile karar verildi, şeklinde karar vermiştir²⁷⁷.” Danıştay, belediye meclis kararının iptaline ve bu karar uyarınca ödenen atık su bedelinin ödeme tarihinden itibaren yürütülecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan davada, verilen feragat dilekçesinde yasal faiz isteminden de feragat edildiğinin belirtilmemesi halinde mahkemece bu kısmın incelenip incelenemeyeceği hakkındaki bir kararında; “Hüküm veren Danıştay Dokuzuncu Dairesince işin gereği görüldü:....Dayandığı hukuki ve kanuni nedenlerle gerekçesi yukarıda açıklanan Vergi Mahkemesi kararı, aynı gerekçe ve nedenlerle Dairemizce de uygun görülmüş olup, temyiz istemine ilişkin dilekçede ileri sürülen iddialar, sözü geçen kararın bozulmasını sağlayacak durumda bulunmadığından, temyiz isteminin reddine ve kararın onanmasına, 22.90 YTL ilam harcının temyiz isteminde bulunandan alınmasına 30.6.2005 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi²⁷⁸.”

3.3 Davadan Feragat Beyanı Üzerine Verilen Mahkeme Kararına Karşı Kanun Yollarına Başvurulabilir

Davadan feragat davayı sona erdirdiği için bir usul işlemidir. Aynı zamanda istemiş olduğu haktan da vaz geçtiği için bir maddi hukuk işlemidir. Bundan dolaydır ki feragat karma karakterli bir hukuki işlemidir.

Şayet feragat bir taraf işlemi ise, davacının feragat beyanı ile mahkeme son bulur. Mahkemenin davanın son bulmasında bir rolü yoktur. Bu durumda mahkeme esas incelemesi yapmaz²⁷⁹.

Yukardaki görüşe göre feragat istemi olan davada mahkeme esas incelemesi yapamayacağından dolayı feragat edilen davanın temyiz edilmesi de mümkün değildir. Bundan dolayı feragat isteminden sonra karar düzeltmeye de

²⁷⁷ DDİGK., KT. 22.10.2009, . 2007/2107 E:, K: 2009/1855

²⁷⁸ D9D., KT. 30.06.2005, E:2003/2872, K:2005/1696

²⁷⁹ BERKİN, Usul Hukuku Rehberi, s. 715, BELGESAY, Şerh, s. 193; ÜSTÜNDAĞ, s. 576, ANSAY, Muhakeme Usulleri, s. 181; BİLGE, s. 311, ÖNEN, Feragat ve Kabul, s. 31, ÖNEN, Yargılaman Hukuku, s. 280; ASLAN, s. 169. BİLGE, ÖNEN, s. 352

gidilemeyecektir²⁸⁰. Kanun yolu incelemesinde, feragat edilemeyen bir davadan feragat edilmesi nedeniyle bir karar verilmiş ise, Yüksek Mahkemenin bu kararı bozması gerekir. Bu nedenle, feragat nedeniyle verilen mahkeme kararına karşı temyiz veya karar düzeltme yoluna gidilebilir²⁸¹.

Feragat nedeniyle verilen karar bir mahkeme kararı olduğundan hiçbir ayırım yapılmaksızın bu kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilir²⁸².

Feragatin bir taraf işlemi olmasından dolayı bir kısım yazarlar feragat nedeniyle davanın reddine ilişkin karara karşı, yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilemez. Feragat bir taraf işlemi olduğu için maddi anlamda kesinleşmeye müsait değildir²⁸³.

İdari yargının kendine has yargılama usulü açısından konuyu alan bir kısım yazarlar feragat nedeniyle mahkemenin verdiği kararlara karşı yargının yenilenmesi yoluna başvurulamaz demektedirler²⁸⁴. Buna gerekçe de mahkemenin aldığı kararın davayı esastan çözmediği için yargılamanın yenilenmesine konu edilebilecek bir mahkeme kararından bahsedilmemesini ileri sürmektedirler²⁸⁵.

Hukuk yargılaması açısından, hata, hile veya ikrah nedeniyle feragat beyanında bulunulması halinde, verilen mahkeme kararlarına karşı yargılamanın yenilenmesi yolu açıktır²⁸⁶.

İdari yargı davalarında da medeni usul hukukunda olduğu gibi, hata, hile veya ikrah nedeniyle²⁸⁷ feragatin geçersizliğinin olması için feragatin feshi davası açılmalıdır²⁸⁸.

---

²⁸⁰ PETEK, s. 32, ÖNEN, Yargılama Hukuku, s. 280, ASLAN, s. 169, ÖNEN, Feragat ve Kabul, s. 32

²⁸¹ Ramazan ASLAN, Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ankara 1977, s. 71, YAŞIN, s. 176; CANDAN, s. 771, ÇAĞLAYAN, Kanun Yolları, s. 57

²⁸² ARSLAN, Yargılamanın Yenilenmesi, s. 71, KURU, C. IV., s. 3639-3640

²⁸³ ANSAY, Muhakeme Usulleri, s. 181, BİLGE, ÖNEN, s. 371, ÖNEN, Feragat ve Kabul, s. 32, ÖNEN, Sulh, s. 151; Aslan, s. 172

²⁸⁴ Ramazan YILDIRIM, "Türk İdari Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi", Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan, C. I, İstanbul 2001, s. 425; A. Şeref GÖZÜBÜYÜK, Turgut TAN, İdare Hukuku, 3. Bası, Ankara, 2004 s. 937-938, ÇAĞLAYAN, Kanun Yolları, s. 139

²⁸⁵ YILDIRIM, Yargılamanın Yenilenmesi, s. 425, ÇAĞLAYAN, Kanun Yolları, s. 139,

A. Şeref GÖZÜBÜYÜK, Güven DİNÇER, İdari Yargılama Usulü, 2. Bası, Ankara 2001. s. 937-938.

²⁸⁶ KURU, C. IV, s. 3638-3645

²⁸⁷ D6D, KT. 20.09.1990, E. 1989/153, K.1990/1517,

Davacı hata, hile veya ikrah yoluyla feragatinin geçersizliğini ileri sürmesi halinde idari yargı meçi bu feragatin iptalini adli yargıda feragatin iptali davasına gönderme yaparak adli yargıda feragatin feshi davası açılmalı ve feragatin geçersizliğine dair bir karar olmalıdır. Bu durumda idari yargı yeri davayı kaldığı yerden yürüterek esastan karara bağlar²⁸⁹.

DBB; "... Mahkeme henüz feragat nedeni ile davanın reddine karar vermemiş olsa dahi davacı feragatten dönemez. Bunun yegâne istisnası yapılan feragatin hata, hile veya ikrah nedenlerinden birine dayalı olmasıdır. Bu hallerin gerçekleşip gerçekleşmemesi de yetkili mahkemece değerlendirilir...", AYİMDK, KT. 27.03.1997, E.1997/42, K.1997/15, AYİMD, 1998, S. 12, s. 72-73
²⁸⁸ ÖNEN, Yargılama Hukuku, s. 280ş ASLAN, s. 174, BERKİN, Usul Hukuku Rehberi, s. 714, BİLGE, ÖNEN, s. 353, BELGESAY, Şerh, s. 193, ÖNEN, Sulh, s. 171, ASLAN, s. 174, YASİN, s. 175, ÖNEN, Feragat ve Kabul, s. 32, ANSAY, Muhakeme Usulleri, s. 181, KARAFAKİH, Usul, s. 235, KURU, C. IV, s. 3647, ÜSTÜNDAĞ, s. 576, POSTACIOĞLU, s. 482,

²⁸⁹ "... davacı tarafından verilen 16.02.2009 tarihli dilekçe ile davadan feragat ve karar düzeltme talebinden feragatle ilişkin beyanlarının özgür irade sonucu olmadığı, davalı idarenin hile ile aldatarak ve mal varlığına yeniden el koyacağı tehdidi ile ikrah altında feragat dilekçelerini verdiğini, bu nedenle feragat dilekçelerinin geçersizliğine karar verilerek yargılamanın sürdürülmesini talep ettiğinin anlaşıldığı, yukarıda aktarılan maddi ve hukuki durumun birlikte değerlendirilmesi sonucunda, usulüne uygun olarak yapılmış bir feragat başvurusunun kesin hükmün hukuki sonuçlarını doğuran bir irade beyanı olması, davacının davasından feragat etmesi ile uyumsuzluğun sona ermiş olması, bu nedenle mahkemece henüz feragat nedeniyle karar verilmemiş olsa bile davacının feragatle bağlı olması ve feragatten vazgeçmesinin mümkün olmaması karşısında davacı tarafından Av. ...'ya bakılmakta olan davadan feragat etmek üzere verilen özel vekaletnamedeki yetkiye dayanılarak 04.09.2007 tarihinde kayıtlara giren dilekçe ile davadan feragat edilmiş olması nedeniyle bakılmakta olan davanın konusuz kaldığı, her ne kadar davacı hile ve ikrah ile feragat beyanında bulunduğunu ileri sürmekte ise de bu iddialarını ortaya koyan herhangi bir bilgi, belge veya mahkeme kararı bulunmaması nedeniyle iddialarına itibar edilemeyerek feragat davayı sona erdiren nedenlerden olduğundan Dairemiz bozma kararına uyulmasına ve davadan feragat edilmesi nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı yolunda karar verilmiş bu karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle davadan feragat nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı yolundaki temyize konu ... İdare Mahkemesi'nin ... tarih ve E. ..., K. ... sayılı kararında 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, bozma istemi yerinde görülmeyle anılan Mahkeme kararının onanmasına, ...", D13D, KT. 21.10.2009, E. 2009/3116, K. 2009/9261, KY.

İKİNCİ BÖLÜM

İDARİ DAVADA DAVAYI KABUL

4 GENEL YARGILAMA USULÜNDE DAVAYI KABUL

4.1 Kabulün Tanımı

İdari yargıda davalı idare olacağından kabul beyanı davalı idareye özgülenmiş bir irade beyanı ve taraf işlemidir. İdari yargılama usulünde davalı her zaman idaredir. İdari makamların arasındaki uyuşmazlıklar ile ilgili davalarda her iki tarafa idaredir. İstisna olarak mesela idari sözleşmelerden olan imtiyaz sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar ile ilgili davalarda özel kişilerin de davalı olabileceği kabul edilmektedir. İdari davalarda, davalı daima idare olacağından, kabulün de davalı idarenin yetkili organınca ya da yetkili vekili tarafından yapılması gerekir²⁹⁰.

İdari yargılamalarda, feragatte olduğu gibi kabulde de İYUK m.31’de Hukuk Muhakemeleri Kanununa yollama yapmıştır. (HMK m.308/1)’de kabul, davacının talep sonucuna, davalının²⁹¹ kısmen veya tamamen muvafakat etmesidir²⁹² şeklinde tanımlanmıştır. Daha önce Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 92. maddede kabul, iki taraftan birinin diğerinin netice-i talebine muvafakat etmesi şeklinde tanımlanmıştı. Bu tanımda feragat ve davayı kabul aynı zeminde ele alınmaktadır. Oysaki idari yargıda idare olacağından ve kabul de davalı tarafından yapılmak zorunda olacağından²⁹³ iki taraftan biri ibaresi uygun değildi. HMK m.308’de bu davacının talep sonucuna davalının kısmen ya da tamamen muvafakat etmesi şeklinde yapılan değişiklik uygun olmuş. Davayı kabul, davalının²⁹⁴ mahkemeye yapacağı tek taraflı anlaşılır bir irade beyanı ile olur. Davayı kabul için mahkemenin

---

²⁹⁰ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 1111

²⁹¹ “Kabul, ancak davalıya özgülenmiş bir usul işlemidir” Bkz., ZABUNOĞLU, C. II, s. 631

²⁹² Süha TANRIVER, İlamlı İcra Takibinin Kaynakları ve İcranın İadesi, Ankara, 1996, s. 103

²⁹³ TANRIVER, s. 28

²⁹⁴ Kanunun yapmış olduğu tanımlama hem feragati hem de kabulü kapsamaktadır. Hâlbuki kabul ancak va ancak davalı tarafından yapılabilir. Bkz. Süha TANRIVER, Mahkeme Huzurunda Yapılan Kabuller, AÜHFD., S. 1, s. 28

ve davacının kabulüne²⁹⁵ gerek yoktur (HMK m.309/2). Davanın kabulüne ait irade beyanı mahkemeye ulaşmasıyla kendisinden beklenen etkiyi gerçekleştirir öyle ki bu irade beyanının davacıya ulaşmasına gerek yoktur²⁹⁶. Davalı idarenin davanın kabulüyle ilgili yapacağı davayı kabul, dilekçeyle veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır (HMK m.309/1). Yapılan bu beyan tek taraflı bir beyandır²⁹⁷. Bu irade beyanı aslında, yargılama sürecinde usul ekonomisinin de bir yansımasıdır²⁹⁸. Çünkü davayı kabulün temel yansıması, hiçbir hüküm kurulmaksızın davayı sonlandırmaktır. Davayı kabul bu yönüyle zamandan tasarruf sağlar, mahkemelerin iş yükünü azaltır ve yargılama giderlerinden tasarruf sağlanmasına hizmet eder.

Davalı davacının talep sunucunu tamamen veya kısmen kabul edebilir. Davanın kısmen kabulünde, kabul edilen kısmın, dilekçede yahut tutanakta açıkça belirtilmesi gerekir (HMK m. 309/3). Kısmen kabulde davalının, davacının talep sonucunu kabul ettiği kısım hakkında uyuşmazlık bitmiş olur. Dava kabul edilmemiş kısım için devam eder.

Davayı kabul kayıtsız ve şartsız olmalıdır (HMK m. 309/4). Davalının, şarta bağlı kabul beyanı geçerli değildir. Davalının davayı kabulü ile uyuşmazlık dolayısı ile dava esastan sona erer. Davayı kabul, davayı sona erdiren tek taraflı bir irade beyanı ve davanın talep sonucuna muvafakat işlemidir. Davayı kabul davalının²⁹⁹ irade beyanı ve taraf işlemidir³⁰⁰.

Davayı kabulü, davalının mahkemeye ulaştırdığı tek taraflı irade beyanı³⁰¹ ile davacının dava dilekçesindeki talep sonucuna kısmen veya tamamen muvafakat etmesi şeklinde tanımlayabiliriz³⁰². Eğer davacının dava dilekçesinde talep ettiği hak gerçekten var ise ve davalı bu hakkı kabul etmiş ise davanın mevcut olduğu kesinleşir. Buna karşılık davacının dava dilekçesinde talep ettiği hak gerçekten yok

---

²⁹⁵ POSTACIOĞLU, s.494, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 494

²⁹⁶ KURU, s. 606

²⁹⁷ ALANGOYA, s. 423

²⁹⁸ AKYOL ASLAN, s.59

²⁹⁹ GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 1111

³⁰⁰ ZABUNOĞLU, C. II, s. 631, GÖZÜBÜYÜK, TAN, s. 1111

³⁰¹ KURU, s. 606, ÜSTÜNDAĞ, s. 559, BERKİ, s.54, ZABUNOĞLU, 631

³⁰² BOZKURT, s. 395, KURU, ASALN, YILMAZ, s. 623, TANRIVER, s. 28, POSTACIOĞLU, s. 479

ise, davalının davayı kabul etmesi ile bu hak doğmuş olur. Bu doğan haktan dolayı yeni dava konusu yapılamaz³⁰³.

Kamu düzenini yakından ilgilendiren davalarda (örneğin, velayete ve nesebe ilişkin davalarda) mahkeme huzurunda davalının yaptığı kabuller, hiçbir geçerlilik taşımaz ve davayı sona erdirici bir fonksiyon da icra etmez³⁰⁴. Bu da tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıkları konu alan davalar demektir.

Davayı kabul davayı sona erdirmesinden dolayı bir usul işlemidir. Dolayısıyla HMK'ya göre düzenlenir. Davalı aynı zamanda davacının istemiş olduğu hakkı kabul ettiği için de bir maddi hukuk işlemidir. Bundan dolayı karma karakterli bir hukuki işlemidir³⁰⁵. Davalı idare, açılan davayı kabul etmesi demek açılan davayı haklı bulması demektir. Bu seçenekte davacının dava dilekçesinde istemiş hak gerçek ve davalı bunu kabul ediyor demektir. İkinci durumda davalı davayı kabul ediyor ama davacının dava dilekçesinde istemiş olduğu hak gerçekte yok ise, davalının davayı kabulü ile davacı lehine yeni bir hak doğmuş sayılır. Bu iki durumda da aynı taraflar arasında ve sebebi aynı olan yeni bir dava ihsas edilemez³⁰⁶.

Davayı kabul eden davalı, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerine mahkûm edilir (HMK m. 312/1). Kabul kısmi ise yargılama giderleri ona göre hesaplanır ve davalı ödemeye mahkûm edilir.

Davalı, davanın açılmasına kendi hal ve davranışları ile sebebiyet vermemiş ve yargılamanın ilk duruşmasında da davacının talep sonucunu kabul etmişse yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilemez (HMK m. 312/2). Davayı kabul eden davalı, karar ve ilam harcının üçte ikisini ödemeye mahkûm edilir (Harçlar Kanunu m.22). Davalı ilk oturumda davayı kabul ederse kendisinden karar ve ilam ücretinin üçte biri talep edilir (Harçlar Kanunu m.22).

İdari yargıda kabul müessesesi ile ilgili olarak bazı yazarlar davayı kabulün genel yargı mercii olan idari yargıya özgü olduğunu ifade etmişlerdir. Bu görüşe göre kamu gücü iradesinin hukuka uygun olup olmadığının belirlenmesine yönelik bir

---

³⁰³ KURU, C. IV, s. 3676

³⁰⁴ TANRIVER, Kabul, s. 29

³⁰⁵ TANRIVER, Kabul, s. 32

³⁰⁶ KURU, C. IV. s. 3676

yargılamanın mümkün olmadığını savunmuşlardır³⁰⁷. İdari dava sırasında idari işlemin hukuka aykırılığı tespit edilmiş ise, hukuka aykırı bu işlemin davalı idare tarafından geri alınması ya da bu işlemin kaldırılması mümkün olduğundan kabulü yönünde bir irade beyanına gerek bulunmamaktadır³⁰⁸. Yargılama esnasında idari işlemin geri alınması veya kaldırılması doğuracağı sonuç itibarıyla davayı kabulde farklı mahiyettedir. Kabul beyanı davayı sona erdirir ve kesin hüküm sonuçları doğar. Yargılama esnasında idare kendi iradesi ile işlemi kaldırması ya da işlemi geri alması davayı konusuz kalması sebebiyle sona erecektir. Davayı kabul de konusu ve tarafları aynı olan bir dava açılmazken, idare davanın konusuz kalması nedeniyle sona ermesinden sonra aynı mahiyette idari işlem ortaya koyabilecektir³⁰⁹.

4.2 Kabulün Benzer Kavramlarla Karşılaştırılması

4.2.1 Davayı Kabul ile İkrar Kavramlarının Karşılaştırılması

İdari yargıda davayı kabul müessesesi ile benzer kurumlar vardır ve çoğu kez bunlar bir biri ile karıştırılmaktadır. İkrar, davayı kabulde benzerlik gösteren kurumların arasında ilk sıradadır. İkrar bir tarafın, karşı tarafın ileri sürdüğü vakıanın doğruluğunu bildirmesidir. Davayı kabulde ise, davacının dava dilekçesindeki talep sonucunu kabul etmesidir.

Örneğin, davacı davalıya on bin lira ödünç verdiğini iddia eder, davalı da bu parayı ödünç olarak aldığını bildirirse, ödünç verme vakıası ikrar edilmiş olur. İkrardan ancak ikrarın maddi bir hatadan kaynaklandığının ispatı hâlinde dönülebilmesi mümkündür. Bunun dışında ikrardan dönülemez, İkrar davaya son veren taraf işlemlerinden ve kabulden farklıdır. İkrar davaya son veren taraf işlemlerinden ve kabulden farklıdır. İkrar ile dava sona ermez, ikrar edilen edilen vakıa doğru olarak kabul edilir, o vakıanın ispatına gerek kalmaz, mahkeme tahkikata devam edebilir³¹⁰.

---

³⁰⁷ ERKUT, SOYBAY, s. 351

³⁰⁸ ÇIRAKMAN, s. 106

³⁰⁹ YASİN, s. 178

³¹⁰ KURU, C. IV. , s. 3679

İkrar her iki tarafça yapılabildiği halde kabul beyanı sadece davalı tarafından yapılır. Davalı vekilin bir vakıayı ikrar etmek için vekâletnameye ihtiyacı yokken, davalının vekilinin davayı kabul etmesi için verilmiş ve açık bir davayı kabul vekâletnamesinin olması gerekmektedir (HMK m74).

İkrar ile davayı kabul hukuki nitelikleri bakımından da birbirinden farklıdır. İkrar, salt bir usul hukuku işlemidir. Davayı kabul ise niteliği itibarıyla hem maddi hukuka ait unsurları hem de usul hukukuna ait unsurları bünyesinde barındıran karma karakterli bir işlemidir³¹¹.

Bazı yazarlar davanın konusu tek bir vakıa ve davalı bunu ikrar etmişse veya davanın birden fazla konusu olması halinde tamamın ikrar etmesi durumunda ikrarın kabulün hüküm sonucunu doğuracağını savunmuşlardır³¹².

KARAGÖZOĞLU, İdari yargılama usulünde ikrarın davanın kabulü şeklinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir³¹³.

HMK'NİN ilgili maddelerine ve doktrine bakarak davayı kabul ve ikrarın benzer özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- a. Her ikisi de yargılanmada tasarruf ilkesinin bir ürünüdür.
- b. Her ikisi de mahkeme huzurunda yapılır.

HMK'NİN ilgili maddelerine ve doktrine bakarak davayı kabul ve ikrarın farklılıklarını aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- a. Davalının kabulünün konusu, davacının dava dilekçesinde belirtmiş olduğu talep sonucudur. İkrarın konusu sadece vakıalardır³¹⁴.
- b. Kabul sadece davalı tarafından yapılır. İkrar ise davanın her iki tarafınca yapılabilir³¹⁵.
- c. Kabul ile dava sona erer. İkrar ile dava sona ermez, ikrar edilen vakıanın doğruluğu kabul edilir³¹⁶.

---

³¹¹ Süha TANRIVER, Medeni Usul Hukukunda İkrarın Bölünüp Bölünemeyeceği Sorunu, TBBD, 1993/II, s. 219

³¹² Burhan GÜRDOĞAN, Davaya Vekalette Özel Mezuniyeti Gerektiren Haller, temsil ve Vekaletle ilişkin Sorunlar Sempozyumu, MHAD., İstanbul, 1977, s. 159

³¹³ KARAGÖZOĞLU, s. 54

³¹⁴ KURU, ARSLAN, YILMAZ, s. 494

³¹⁵ Süha TANRIVER, İkrarın Bölünüp Bölünemeyeceği Sorunu, TBBD., 1193/2, s. 215

- d. Davalı idarenin vekilinin davayı kabulü için açık ve anlaşılır bir vekâlet gerekirken, ikrar için vekile böyle bir vekâlet vermek gerekmez³¹⁷.
- e. Davayı kabul karma karakterli bir hukuki işlem³¹⁸ iken, ikrar ise salt bir usul hukuku işlemidir³¹⁹.
- f. Davayı kabulden rücu edilemez. İkrardan ancak ikrarın maddi bir hatadan kaynaklandığının ispatı hâlinde dönülebilmesi mümkündür. Bunun dışında ikrardan dönülemez³²⁰.
- g. Davayı kabulde tek taraflı ve sonuç doğuracak açık ve anlaşılır bir irade beyanı aranırken, ikrarda, ikrarda bulunanda özel bir ikrar iradesi aranmaz³²¹.
- h. Davayı kabulde irade beyanının sonuç doğurması için açık ve anlaşılır bir beyan olması şartı aranırken, ikrarda bulunan taraf ikrar kastı ile hareket etmemiş veya ikrarın farkında olmadan hareket etse bile hukuk usulü açısından hüküm doğurur³²².
- i. Mahkeme huzurunda yapılan ikrar, sadece maddi bir hatanın varlığı halinde geçersiz kılınabilir³²³. Oysaki davayı kabulde irade fesadı içinde sayılan, hile ve ikrah sebebiyle geçersiz sayılabilir³²⁴.

4.2.2 Davayı Kabul ile İbra Kavramlarının Karşılaştırılması

Davalının davayı kabulü ile karıştırılan diğer bir konu da ibra konusudur. Kısaca ibra, tarafların aralarındaki borç ilişkisini kısmen veya tamamen sona erdirmek için, aralarında yaptıkları sözleşmedir. İbra bir akit olduğu için tek taraf beyanına dayanmaz. İbra borcu sona erdirirken davayı kabul davayı sona erdirir. Doğurdukları hüküm sonuçları farklıdır.

HMK'NİN ilgili maddelerine ve doktrine bakarak davayı kabul ve ibranın karşılaştırmasını şu şekilde sıralayabiliriz;

---

³¹⁶ KURU, C.IV, s. 3674, POSTACIOĞLU, Usul, s. 322, TERCAN, İkrar, s. 116, TANRIVER, VEKALET, s. 57-58, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 301

³¹⁷ TANRIVER, İkrar, s. 215, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 623

³¹⁸ TANRIVER, İlamlı İcra, s. 108, ÖNEN, Feragat ve Kabul, s. 27

³¹⁹ TANRIVER, İkrar, s. 219

³²⁰ TANRIVER, İlamlı İcra, s. 107

³²¹ TERCAN, İkrar, s. 119

³²² TANRIVER, İlamlı İcra, s. 107, TERCAN, İkrar, s. 119

³²³ TERCAN, İkrar, s. 119

³²⁴ ÜSTÜNDAĞ, s. 417, POSTACIOĞLU, s. 482, KURU, C. IV, s. 3646, ALANGOYA, YILDIRIM, DEREN YILDIRIM, s. 462, PEKANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 379, ZABUNOĞLU, C. II, s. 631, BERKİN, s. 714, BİLGE, ÖNEN, s. 353

- a. Davayı kabul, davacının talep sonucuna, kısmen veya tamamen muvafakat etmesidir. İbra, tarafların aralarındaki borç ilişkisini kısmen veya tamamen sona erdirmek için, aralarında yaptıkları sözleşmedir.
- b. Davayı kabul davalı tarafından yapılan tek taraflı bir irade beyanıdır. İbra ise bir akit (sözleşme) olduğu için tek taraf beyanına dayanmaz.
- c. Davayı kabul davayı sona erdiren bir hukuki işlem iken ibra sadece borcu sona erdirir.
- d. Davayı kabul karma karakterli bir hukuki işlem iken ibra bir maddi hukuk işlemidir.

4.2.3 Davayı Kabul ile Davanın Kabulü Kavramlarının

Karşılaştırılması

Davayı kabul ile davanın kabulü birbirinden farklıdır. Davayı kabul davacının dava dilekçesinde beyan ettiği hakların bir kısmını veya tamamını kabul etmek manasına gelirken, davanın kabulü davacının mahkemeye sunduğu hak taleplerinin usul ve kanuna uygunluğunun kabulüdür. Davayı kabul, hem maddi hukuk işlemi hem de usul hukuku işlemi iken davanın kabulü salt bir usul hukuku işlemidir.

4.2.3 Davayı Kabulün Davadan Feragat ile Karşılaştırılması

Davanın kabulü ile benzerliklerinin olduğu önemli müesseslerden birisi de davadan feragattir. Her ikisi de tasarruf ilkesinin bir yansıması olmasına rağmen davacı tarafından yapılan davadan feragat, tasarruf ilkesinin tam olarak uygulanmadığı davalarda da yapılabilirken, davayı kabul sadece tasarruf ilkesinin tam olarak uygulandığı davlarda hüküm oluşturur³²⁵.

HMK'NİN ilgili maddelerine bakarak feragat ve kabulün benzer özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- a. Davadaki talep sonucuna ilişkindir.
- b. Hem maddi hukuka hem de usul hukukuna ait özellikleri bünyesinde bulundurdukları için karma karakterli bir hukuk işlemidir.
- c. Her ikisi de tek taraflı irade beyanı ve bir usul işlemidir.

---

³²⁵ KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 546,

- d. Feragat ve kabul sonuç doğuran bir işlem olduğu için karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir.
- e. Feragat ve kabul kesin hüküm şekli anlamda verinceye kadar yapılabilir.
- f. Her ikisi de derdest bir davada yazılı ya da yargılama esnasında sözlü olarak yapılabilir.
- g. Davacı ve davalı feragat ve kabulü kısmen ya da tamamen yapabilir.
- h. Feragat ve kabul açık, anlaşılır ve hiçbir şarta bağlı olmaksızın yapılmalıdır.
- i. Feragat ve kabulden rücu caiz değildir
- m. Zımni feragat ve kabul geçerli değildir.
- n. Feragat ve kabul uyuşmazlığa bakan mahkemeye yapılır.
- o. Feragat ve kabul vekil ile yapılacaksa vekalette açık ve anlaşılır yetkinin verilmiş olması gerekmektedir.

Davadan feragat ve davayı kabul arasındaki farkları şu şekilde sıralayabiliriz.

- a. Feragat davacıya özgü bir usul işlemi, kabul ise davalı idareye özgülenmiş bir usul işlemidir.
- b. Davalı hal ve vaziyeti ile aleyhine dava açılmasına sebebiyet vermemiş ve ilk oturumda davacının iddiasını kabul etmiş ise yargılanma giderlerinde sorumlu tutulamaz (HMK m.312/2). Feragatte böyle bir istisna getirilmemiştir.

4.3 Kabulün Şekli

Davayı kabul de davacının dadadan feragati gibi, HMK'da bir geçerlilik şekline tabi tutulmuştur. (HMK m. 309/1)'da kabul, dilekçeyle ve ya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır denmiştir. Kanunun öngördüğü şekilde yapılmamış bir davayı kabul geçerli değildir. Geçerlilik şartına uygun yapılmayan kabul ile dava sona ermez³²⁶.

---

³²⁶ KURU, C. IV. , s. 3679

Kabulün sonuç doğurabilmesi için, bu yoldaki irade beyanının dil ve ifade bakımından açık, anlaşılır ve bu konudaki iradenin varlığını kabul etmekte tereddüt ve şüphe yaratmayacak surette yazılmış olması gerekir³²⁷.

Kabulün davayı sona erdirme özelliğinden dolayı geçerlilik şartlarına tabi tutuluyor ki davalının sağlıklı bir şekilde düşünmesine zemin hazırlamak ve onun acele karar vermesinin önleyerek sonuçlarından olumsuz etkilenmesini³²⁸.

Feragatte olduğu gibi davayı kabulde de şartlı kabul mümkün değildir (HMK m. 309/4).

4.4 Kabulün Şartları

4.4.1 Açılmış Bir Dava Olmalıdır

Davayı kabul ve davadan feragatten bahsedilebilmesi için usul kurallarına uyularak açılmış ve derdest bir davanın varlığı öncelikli şarttır. Bundan dolayı, (HMK m. 309/1)'da kabul, “dilekçeyle ve ya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır” hükmü kabulün söz konusu olabilmesi için öncelikle görülmekte olan bir davanın olmasını gerektirmektedir. Davalı netice-i talebi³²⁹ kabul ediyorsa, açılmış bir dava vardır demektir. Kanun hükmünden de anlaşıldığı gibi davayı kabulün yapılabilmesi için görülmekte olan bir davanın olması gerekmektedir. Davalının davayı kabulü davanın derdest olduğu mahkemeye yapılmış olması karma karakterli bir hukuki işlem olmasının doğal sonucudur.

---

³²⁷ ZABUNOĞLU, C. II, s. 631

³²⁸ TANRIVER, Kabul, s. 34

³²⁹ ZABUNOĞLU, C. II, s. 631

4.4.2 Kabul Şekil Kurallarına Uygun Yapılmalıdır

4.4.2.1 Kabul Beyanı Yazılı veya Sözlü Yapılabilir

Davayı kabulün en temel işlevi, tek taraflı açık ve anlaşılır bir irade beyanı ile ayrıca bir mahkeme kararına gerek kalmaksızın davayı sonlandırmasıdır. Kabulün hüküm doğurması ve geçerlilik şartı kanunda belirtilen şekil kurallarına uygunluğuyla ilişkilidir. Davayı kabul, sözlü veya yazılı kabul olmak üzere iki türdür. (HMK m. 309/1)'de kabul, dilekçe ile veya yargılama esnasında sözlü olarak yapılır.

Kabule ait irade beyanı mutlaka dava dilekçesinde 'son istem' kısmında yazılı istemle ilgili yapılabilir³³⁰. Davalı idarenin, idari işlemin uygulanmasını bir süre ertelemiş olması davanın kabulü anlamına gelmez³³¹.

Davayı kabul iki şekilde yapılır.

Sözlü kabul; davalı yargılama sırasında sözlü olarak davayı kabul edebilir. Bu durumda, davalının kabul beyanı duruşma tutanağına yazılır. Tutanağın kabule ilişkin bölümü, davalının önünde okunarak kendisine imza ettirilir. Kabul beyanının davalıya okunduğu ve kabul ettiği ve sonra imza ettiği de tutanağa yazılır. Şekil şartlarına uymayan sözlü bir davayı kabul istemi geçersizdir. Bazı yazarlar idari yargılama usulünde yazılılık ilkesi egemen olduğundan, feragat ve kabul konusundaki irade beyanının idari yargı yerine hitaben mutlaka yazılı, yani dilekçe ile yapılması gerektiği görüşündedirler³³². HMK' da feragat ve kabulün yargılama esnasında sözlü olarak yapılabileceği belirtildiği için bu görüşün daha uygun olduğunu savunan yazarlar sözlü feragat ve beyanın duruşma tutanağına geçirilmesini yeterli görmüşlerdir³³³.

Yazılı kabul, Davalı duruşma anında mahkemeye verdiği bir dilekçe ile davayı kabul eder. Bu dilekçenin kabul edilebilmesi için, duruşma tutanağına dilekçenin geçirilmesine ve okunarak imza altına alınmasına gerek yoktur. Böyle bir

---

³³⁰ ZABUNOĞLU, C. II, s. 631

³³¹ CANDAN, s. 763

³³² CANDAN, s. 763, KARAGÖZOĞLU, s. 43

³³³ KARAVELİOĞLU, s. 745, YASİN, s. 178

dilekçenin mahkemeye verildiğinin tutanağa yazılması yeterlidir³³⁴. Davalı, yargılama dışında da vereceği bir dilekçe ile davayı kabul edebilir. Bu kabul beyanının geçerli olabilmesi için dilekçe altındaki imzanın davalıya ya da davalı vekiline ait olduğunu belirten bir şerhin, hâkim tarafından verilmesi ile mümkündür³³⁵.

Keşif esnasında yapılan kabuller de, yargılama sırasında yapılmış kabuller gibidir³³⁶.

Yazılı ya da sözlü olarak yapılan davayı kabul beyanının varlığını ve şekil kurallarına uygunluğunu kabul eden yargı merciince, davayı kabulden dolayı konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verir³³⁷.

4.4.2.2 Kabul Beyanı Açık ve Anlaşılır Olmalıdır

Şekil kurallarına uygun şekilde sözlü ya da yazılı olarak yapılan davayı kabul beyanı açık ve anlaşılır bir biçimde yapılmalıdır. Davayı kabul bir usul işlemi olduğu için usule ait işlemler kural olarak bir şarta bağlı olarak ileri sürülemezler³³⁸. Bundan dolayıdır ki davalı, herhangi bir şarta bağlı irade beyanında bulunmuş ise, bu beyanla davalının davayı kabul ettiğinden bahsetmek mümkün değildir³³⁹. Davalının davayı kabulü davacının dava dilekçesindeki sonuç istemine muvafakat olduğu için önemlidir. Çünkü kabul, kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur (HMK m.311). Bu nedenle davalının beyanından gerçek amacının davayı kabul etmek olduğunun açık ve anlaşılır bir şekilde beyanı gerekmektedir³⁴⁰.

Mahkeme huzurunda yapılan kabulün sonucu ağır olduğundan kabul iradesinin açık ve kesin bir biçimde ortaya konması şarttır³⁴¹. Davalının davayı kabul beyanından gerçek amacının davayı kabul olduğu anlaşılamiyorsa, mahkeme davalıya gerçek amacının ne olduğunu açıklamaması o açık beyana göre değerlendirme yapması gerekmektedir. Davalı idarenin davayı kabul ettiğine dair irade beyanı anlaşılır ve açık bir şekilde olmalıdır. Ayrıca yapılan bu kabul beyanı kayıtsız ve bir

³³⁴ KURU, C. IV, s. 3699

³³⁵ KURU, C. III, s. 2637

³³⁶ KURU, C. III, s. 2635

³³⁷ CANDAN, s. 770, GÖZÜBÜYÜK, TAN, C. II, s. 1112,

³³⁸ TANRIVER, s. 49

³³⁹ PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 378, KURU, C. IV, s. 3704, TANRIVER, Davayı Kabul, s. 227

³⁴⁰ KURU, C. IV, s. 3693

³⁴¹ ÜSTÜNDAĞ, s. 562, BERKİN, s. 713, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 497

şarta bağlı olmaksızın³⁴² yapılmalıdır. Kabul beyanı bir süreye de bağlanamaz³⁴³. Davalının davayı şarta bağlı kabulü yok sayılmamalı, yapılan bu kabul kısmi ya da tam bir sulh teklifi olarak değerlendirilmelidir³⁴⁴. Davanın kabulü, mahkemeye karşı “vusulü muktezi bir irade beyanı” ile yapılır³⁴⁵. Bu beyan tek taraflıdır ve davacının ve mahkemenin kabulüne bağlı değildir³⁴⁶.

Davalı idarenin, davanın kabulü anlamına gelen “yapılan işlemde vazgeçildiği”, davacının dava konusu ettiği işlemin kaldırıldığı” gibi bildirimlerin de davayı kabul olarak değerlendirilebilir³⁴⁷.

4.4.2.3 Zımni Kabul Geçerli Değildir

Davayı kabul eden davalı bu irade beyanı ile davacının talep sonucuna muvafakat edeceğinden davalı açısından ağır sonuçlar doğurur. Bu gerekçeden dolayı zımni kabul yapılamaz³⁴⁸. Davalının davayı kabul ettiği izlenimini verecek hal ve davranışlarına bakarak onun davayı kabul ettiği sonucuna varılamaz. Davalı davayı kabul etmekle, davacının talep sonucunu kısmen veya tamamen rıza gösterdiğinin açıkça anlaşılması gerekmektedir³⁴⁹.

Davalı idarenin irade beyanında, davacının talep sonucuna kısmen ya da tamamen rıza gösterdiğini açık ve anlaşılır şekilde beyan etmelidir. Bundan dolayı davayı zımnen kabul mümkün değildir³⁵⁰. Davalının hal ve davranışlarına bakarak davalı idarenin davayı kabul ettiği sonucu çıkartılamaz. Davalının süresi içerisinde cevap dilekçesi vermemesi de davayı kabulü anlamına gelmez³⁵¹. Davalı derdest dava esnasında bahse konu işlemi geri alması davayı kabul mü, yoksa davanın konusuz mu kalması anlamına gelmektedir. Bu konuda yazarların üzerinde ittifakı mevcut değildir.

---

³⁴² ÜSTÜNDAĞ, s. 558-559, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 495

³⁴³ ZABUNOĞLU, C.II, s. 633

³⁴⁴ PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 379, KURU, C. IV, s. 3687

³⁴⁵ ZABUNOĞLU, C.II, s. 633

³⁴⁶ KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 495

³⁴⁷ KARAGÖZOĞLU, s. 45

³⁴⁸ KURU, C. IV, s. 3595

³⁴⁹ TANRIVER, Kabul, s. 33

³⁵⁰ BERKİN, s. 717, KURU, s. 660

³⁵¹ TANRIVER, Kabul, s. 33

4.4.2.4 Kabul Beyanı Uyuşmazlığa Bakan Mahkemeye Yapılır

Usullerine uygun olarak açılmış bir davada davalının davayı kabulünden bahsedilebilmesi için derdest bir dava esnasında yapılması gerekir. Davalının davayı kabulünün geçerli olabilmesi için derdest bir davanın bulunması gerekmektedir³⁵².

Bazı yazarlar görevsiz ve yetkisiz mahkeme huzurunda yapılan davayı kabul beyanı geçerlidir demektedirler³⁵³. Yazarların bu görüşünü İYUK dilekçenin nerelere verileceğini şu şekilde ortaya koymuştur; İYUK'un 4. maddesi, "Dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrak Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare veya vergi mahkemesi başkanlıklarına, idare veya vergi mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk hâkimliklerine veya yabancı memleketlerde Türk konsolosluklarına verilebilir." Burada dikkat edilmesi gereken husus görevsiz ve/veya yetkisiz bir idari yargı yerine verilen dilekçenin derdest davanın bulunduğu yargı yerine ulaştırılması kaydı bulundurulmalıdır. Yoksa kabul dilekçesinin kabul edilip sonuç doğurması düşünülemez.

İYUK m. 4'teki açık düzenleme gereği görevsiz ve/veya yetkisiz idari yargı mercii tarafından yukarıda belirtilen incelemeler yapılarak kabul edilip davanın derdest olduğu görevli ve/veya yetkili idari yargı merciine gönderilir.

---

³⁵² KURU, C.IV. , s. 3690

³⁵³ KURU, C.IV. , s. 3690, ERMENEK, s. 84

4.4.2.5 Kabulün Zamanı

İdari yargı davalarında davalı idare davayı derdest bir davada hüküm kesinleşinceye kadar yargılamanın tüm aşamalarında yapabilir³⁵⁴. HMK'ya göre de davalı, dava açıldığı andan itibaren hüküm kesinleşinceye kadar davayı kabul edebilir³⁵⁵.

İdari yargıda davanın esası hakkında karar verilmeye kadar, davalı her zaman davayı kabul edebilir. Hatta davalı, itiraz, temyiz ve kararın düzeltilmesi aşamasında da davayı kabul edebilir³⁵⁶.

“Bu durumda davalı, hüküm verilmeden önce davayı kabul ederse, mahkeme, kabul nedeniyle davanın kabulüne karar vermekle yetinir. Hüküm verildikten ve fakat henüz temyiz edilmeden önce davalı davayı kabul ederse, mahkeme, yeniden duruşma açmadan (dosya üzerinde), verdiği hükmü kaldırarak, “kabul nedeniyle (gereğince) davanın kabulüne” karar verir. Davalı hüküm temyiz edildikten sonra davayı kabul etmiş ve dava dosyası henüz Yargıtay'a gönderilmemiş (mahkemede) ise, mahkemenin, dosyayı Yargıtay'a göndermeden, dosya üzerinde, verdiği hüküm kaldırarak, “kabul nedeniyle (gereğince) davanın kabulüne” karar vermesi gerekir. Davalının dosyanın Yargıtay'a gönderilmesinden sonra (temyiz veya karar düzeltme incelemesi sırasında) davayı kabul etmesi halinde, Yargıtay, esas hakkında inceleme yapmaksızın, mahkemenin kabul nedeniyle (gereğince) davanın kabulüne karar verebilmesi için, hükmü (sadece davanın kabul edilmiş olması nedeniyle) bozmakla yetinir. Davalı, hükmün Yargıtay'ca bozulmasından sonra ve fakat mahkemece direnme kararı verilmesinden önce davayı kabul ederse, mahkeme, artık direnme kararı veremez; kabul nedeniyle (gereğince) davanın

---

³⁵⁴ ÜSTÜNDAĞ, s. 571, KURU, C. IV, s. 3685, TANRIVER, İlamlı İcra, s. 105

³⁵⁵ KURU, C. IV, s. 3685, ÜSTÜNDAĞ, s. 579, TANRIVER, s. 105

³⁵⁶ ZABUNOĞLU, C. II, s. 635

kabulüne karar vermekle yetinmelidir. Davalı, karar düzeltme aşamasında da davayı kabul edebilir³⁵⁷.

İYUK'un 6. maddesine göre, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına veya 4. maddede yazılı yerlere verilen dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihten itibaren açılmış sayılır. Dolayısıyla, dava dilekçesinin kanunda belirtilen yerlere verilmesine rağmen harç ve posta ücretleri yatırılmamış ise, dava açılmış sayılamaz ve bu durumda davalının davayı kabul beyanı da geçerli değildir.

Usulüne uygun kabul beyanı, İdari davanın açılmış sayıldığı andan itibaren hüküm verilmesine kadar arada geçen sürede davalı idarenin davayı kabul edebileceği hususunda tereddüt yoktur³⁵⁸.

4.4.2.6 Şartlı Kabul Mümkün Değildir

Kabul, kayıtsız ve şartsız olmalıdır (HMK m. 309/4). Şart, bir hukuki işlemin sonuçlarının gelecekte gerçekleşmesi şüpheli bir olaya bağlanmasıdır³⁵⁹. Kabul tek taraflı bir irade beyanı ve usul hukuku işlemi olduğu için³⁶⁰ şarta bağlı³⁶¹ feragat ve kabul mümkün yapılamaz³⁶². Kabulün koşulsuz olması ve bir süreye³⁶³ bağlanmaması da kabulün geçerli olması için aranan bir şekil şartıdır³⁶⁴.

Davayı kabul davayı sona erdiren bir usul işlemi olduğu için, yargılamaya tümüyle yabancı gerçekleşmesi şüpheli olan bir olguya bağlana bilinirliğine gerçekçi ve makul bir gerekçe göstermek mümkün değildir³⁶⁵.

---

³⁵⁷ KURU, C.IV. , s. 3685

³⁵⁸ CANDAN, s. 767, YASİN, s. 81, KALABALIK, s. 266

³⁵⁹ SİRMEN, s. 30

³⁶⁰ GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 1111

³⁶¹ KARAFAKİH, s. 234, ÜSTÜNDAĞ, s. 558-559, BİLGE, ÖNEN, s. 354, KURU, ASALAN, YILMAZ, s. 608-609

³⁶² ÜSTÜNDAĞ, s. 30

³⁶³ KURU, s. 612, BERKİN, s. 717

³⁶⁴ ZABUNOĞLU, C. II, s. 633

³⁶⁵ Süha TANRIVER, Şartlı hüküm Kavramı ve Verilip Verilmeyeceği Sorunu, BATİDER, 1998/2, S. 45, s.

Davalı davayı şartlı olarak kabul etmesi halinde davalının bu kabulü hiç yapmamış sayılamaz. Bu beyan, davalı tarafından yapılmış bir sulh teklifidir³⁶⁶. Davacı davalının bu şartlı kabul beyanına cevap vermezse, mahkeme bu şartlı kabul beyanını dikkate almadan davaya kaldığı yerden kabul eder³⁶⁷.

4.4.2.7 Davayı Kabul Şartı Tarafın Kabulüne Bağlı Değildir

Kabulün hüküm ifade etmesi, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir (HMK m. 309/2). Dolayısıyla, davalının davayı kabul isteminin geçerli olabilmesi için davacının bu beyanı kabul etmesine gerek yoktur. Davalının kabul dilekçesinin davacıya tebliğine gerek yoktur³⁶⁸.

Davalı tarafından davayı kabul ile, davacının netice-i talebine muvafakat edilmiş olduğundan davacı mahkeme lehine sonuçlanması halinde elde edeceği sonucu davalı kabul etmiş sayılır³⁶⁹. Bundan dolayı kabul beyanının davacıya iletilmesi zorunluluğu yoktur.

4.4.2.8 Kısmen Kabul Mümkündür

Kabul, davacının talep sonucuna, davalının kısmen veya tamamen muvafakat etmesidir (HMK m.308/1). Davalı, davacının netice-i talebinin yani dava konusu işlemin, şuna ilişkin kısmını, davacının bu konudaki istemini kabul ederek geri alıyoruz veya tazminat miktarının şu kadarını davacıya ödemeyi kabul ediyoruz demesi kısmen kabule örnek teşkil edebilir³⁷⁰.

Kısmen kabulde, kabul edilen kısmın, dilekçede yahut tutanakta açıkça gösterilmesi gerekir (HMK m. 309/2) denilerek kısmi kabulün olanaklı olduğu tekrar somutlaştırılmıştır.

---

³⁶⁶ PEKCANİTEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 501, KURU, C. IV. , s. 3687

³⁶⁷ KURU, C. IV., s. 3585

³⁶⁸ Karar için Bkz. DEMİRCİ, s. 123, " D/D., 09.05.1997, E. 1976/1511, K. 1977/1770,"

³⁶⁹ KARAGÖZOĞLU, s. 43

³⁷⁰ CANDAN, s. 765

Kısmen kabul caizdir ancak kısmen kabulün geçerli olabilmesi için netice-i talebin sonuç kısmında yer alan talebin bölünebilir olması gerekir³⁷¹.

İdari dava türlerinden hem tam yargı davalarından hem de iptal davalarından davalı kısmi kabul yapabilir. İptal davalarında da davalı, davacının birden çok istemi kapsayan dava dilekçelerinden bazı istemleri kabul etmesi kısmi kabul demektir.

Davacı tam kabul beyanında bulunuyorsa, dava bütünüyle, kısmi kabulde bulunuyorsa, kısmi kabulün kapsamı hakkında dava sona erer, dava kaldığı yerden devam eder. Davanın kısmen kabul edilen kısmı için ise, gerekirse ilamlı icra takibi yapılır³⁷².

4.4.2.9 Kabulden Rücu Edilemez

Kabul, kesin hüküm gibi kesin sonuç doğurur. İrade bozukluğu hallerinde kabulün iptali istenebilir (HMK m. 311). Davayı kabul eden davalı, kesin bir hükmün sonucuna katlanmak zorunda olduğundan davadan rücu kabul edilemez. Davayı kabul ile dava sona ereceğinden mahkeme henüz kabul nedeniyle davanın kabulüne karar vermemiş olsa bile, davalı kabulden dönemez, kabulü ile bağlıdır³⁷³.

Davalı kabul dilekçesinin davacıya ulaşmadığını gerekçe göstererek davadan rücu edemez. Çünkü kabulün hüküm ifade etmesi karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir (HMK m. 309/2).

Davayı kabul eden davalının davadan rücu edebilmesi, davalının, hata, hile ve ikrah gibi iradeyi sakatlayıcı nedenlerle kabul beyanının geçersizliği öne sürülebilir³⁷⁴.

---

³⁷¹ ZABUNOĞLU, C. II, s. 633

³⁷² PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, S. 504

³⁷³“.... Davacının 30.06.1991 günlü dilekçesi ile ise, davasından vazgeçmesine dair talebinin geçersiz sayılarak dava dilekçesinin işleme konulmasını istediği anlaşılmış olup, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 95. maddesine göre feragat kati bir hükmün hukuki neticelerini doğuracağından, feragatten rücunun mümkün bulunmadığı gerekçesiyle....” Aynı usul kaidesi gereğince davalı davayı kabul ettikten sonra davadan rücu edemez. D.5.D., 02.07.1992, E. 1992/2676, K. 1992/2180, karar için bkz. COŞKUN, KARYAĞDI, s. 354

³⁷⁴ KURU, C. IV. , s. 3728

İrade bozukluğu gerekçesiyle davanın kabulünün geçersiz olması için kabulün feshi davası açılır veya aynı dava içinde davalı, kabulün hata, hile veya ikrah gibi irade bozukluklarından dolayı geçersiz olduğunu ileri sürebilir.

Davalı davayı kabul isteminde bulunduktan sonra, kabul ıslah yoluyla da hükümsüz kılınmaz, dolayısı ile davalı kabul ettiği davadan rücu edemez³⁷⁵.

Kabul beyanı, ıslah yoluyla hükümsüz olunamaz³⁷⁶. Davalı idarenin vekili, vekilin davayı kabul etmiş olması halinde kabulden rücu edemez.

Davanın kabulüne ait irade beyanı, açık ve kesin anlaşılır olmalıdır. Kabule ait irade açıklamasının yapılması herhangi bir şarta ve kayıta tabi tutulamaz³⁷⁷, süreye bağlanamaz ve davanın kabulü iradesi ortaya konduktan sonra ondan rücu edilemez³⁷⁸.

4.4.3 Davayı Kabul Yetkili Tarafından Yapılır

4.4.3.1 Davalı İdarenin Davayı Kabulü

İdari yargılama usulünde davalı genel olarak idaredir. Bundan dolayı davalıya “davalı idare” denebilir. Davalı idare dendiğinde idari yargılamada davalı anlaşılmalıdır.

4353 sayılı Maliye Vekaleti Baş Hukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün Vazifelerine, Devlet Davalarının Takibi Usullerine ve Merkez ve Vilayetler Kadrolarında Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun’un 27 ila 29. maddeleri arasında Hazineyi ilgilendiren davalarda feragat etmeye yetkili makamlar sayılmıştır.

Feragat yetkisi olan bu makamlar aynı zamanda kabul yetkisine de sahip makamlardır. Bu makamlar arasında vergi daireleri sayılmadığından vergi dairelerinin kabulleri sonuç doğurucu nitelikte değildir³⁷⁹.

---

³⁷⁵ KURU, C. IV. , s. 3727

³⁷⁶ KURU, C. IV. , s. 3727

³⁷⁷ ÜSTÜNDAĞ, s.558, KARAFAKİH, s. 234

³⁷⁸ BERKİN, s. 717

³⁷⁹ CANDAN, s. 767

Hazineyi ilgilendirmeyen davalarda, idarelerin davadan feragat ehliyeti vardır. Kamu idaresi, açmış olduğu davadan yetkili organı aracılığıyla feragat edebilir³⁸⁰. Bu davalarda kamu idareleri adına davayı takip eden vekil ise, ancak vekâletnamesinde özel bir yetki olan feragat yetkisine sahipse davadan feragat edebilir³⁸¹.

4.4.3.2 Vekilin Davayı Kabulü

Davanın vekil aracılığıyla açılması ve takip edilmesinde, kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak üzere, 22.04.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun temsile ilişkin hükümleri uygulanır (HMK m. 72).

“Açıkça yetki verilmemişse vekil,.....uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz, davadan veya kanun yollarından feragat edemez, karşı tarafı ibra ve davasını kabul edemez, yargılamanın iadesi yoluna gidemez,....” (HMK m.74).

Dava için birden fazla vekil görevlendirilmiş ise vekillerden her biri, vekâletten kaynaklanan yetkileri, diğerinden bağımsız olarak kullanabilir. Aksi yöndeki sınırlamalar, karşı taraf bakımından geçersizdir (HMK m. 75).

İdari yargıda vekille takip edilen davalarda davalının davayı kabul edebilmesi için noterlikçe tanzim edilen aynı biçim ve içerikteki vekâletname metinlerinde vekile tanınan yetkiler arasında davayı kabul yetkisi verilmesi gerekir³⁸².

Davalının vekilinin davayı kabul edebilmesi için, vekâletnamesinde davayı kabul etme yetkisi açık ve anlaşılır şekilde beyan edilmiş olmalıdır³⁸³.

Davalı vekil aracılığı ile takip ettiği bir davada davayı kabul beyanında bulunabilir. Fakat vekili davayı kabul etmişse, bu kabul davalıyı da bağladığından davalı vekilinin bu kabulünden sonra davayı kabulden dönemez³⁸⁴.

---

³⁸⁰ KURU, C. III. , s. 2562

³⁸¹ KARAGÖZOĞLU, s. 30

³⁸² ZABUNOĞLU, C. II, s. 633

³⁸³ KURU, C.IV, s. 3680

³⁸⁴ KURU, C.IV, s. 3680

4.4.3.3 Davalı İdarenin Vekil Dışındaki Temsilcilerinin Davayı Kabulü

Devlet tüzel kişiliği dışında bir tüzel kişiliği bulunan genel müdürlükler davalı olmuşlarsa, genel müdürlükleri hazine avukatları değil, genel müdürlüğün hukuk müşavirleri temsil eder. Bu müşavirler davayı kabul edebilir³⁸⁵.

İl özel idaresinin taraf bulunduğu davalarda, il özel idaresini vali temsil eder³⁸⁶.

Köy tüzel kişiliğine karşı açılan davalarda köyü köy muhtarı temsil eder³⁸⁷. Bu temsilin geçerli olabilmesi için köy ihtiyar heyetinin özel iznine bağlıdır. Bu iznin verilmemesi halinde köy muhtarının davayı kabulü, kabulün hüküm ve sonucunu doğurmaz³⁸⁸.

4.4.3.4 Müdahilin Davayı Kabulü

İYUK üçüncü kişilerin davaya katılması konusunda HMK'ya gönderme yapmaktadır. İdari yargıda HMK usul kuralları hemen hemen aynen uygulanır³⁸⁹.

Açılan bir davada verilecek karar üçüncü kişiyi de etkileyecekse, üçüncü kişinin davanın taraflarının birisinin yanında davaya müdahil olarak katılmasını sağlayan müessese fer'i müdahale olarak adlandırılır³⁹⁰.

Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'i müdahil olarak davada yer alabilir (HMK .66).

Davaya müdahil olarak katılan üçüncü kişi davada taraf değildir. Sadece davayı kazanmasında menfaati olduğu tarafın yardımcısı gibidir. Ona yardım eder³⁹¹.

Müdahale talebinin kabulü hâlinde müdahil, davayı ancak bulunduğu noktadan itibaren takip edebilir. Müdahil, yanında katıldığı tarafın yararına olan

---

³⁸⁵ KURU, C.IV, s. 1143

³⁸⁶ Metin GÜNDAY, İdare Hukuku, 5. B. , Ankara, 2002, s. 322

³⁸⁷ 442 sayılı Köy Kanunu m. 37/7

³⁸⁸ KURU, C. IV. s. 3684

³⁸⁹ M. İlhan DİNÇ, Turgut CANDAN, İdari Yargılama Usulünde Davanın İhbarı, DD,, S. 84, s. 3

³⁹⁰ Hakan PEKCANİTEZ, Medeni Usul Hukukunda Fer'i Müdahale, Ankara, 1992, s. 17

³⁹¹ PEKCANİTEZ, s. 18, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 602

iddia veya savunma vasıtalarını ileri sürebilir; onun işlem ve açıklamalarına aykırı olmayan her türlü usul işlemlerini yapabilir (HMK m.68/1). “.....müdahil iltihak ettiği tarafla birlikte hareket edeceğine , ancak iltihak olunan Başbakanlık tarafından davanın duruşmalı olarak görülmesi hakkında bir istek vaki olmadığına binaen müdahil vekilinin bu yoldaki talebi üzerine duruşma yapılmasına yer olmadığına ....³⁹²”

Mahkeme, katıldığı noktadan itibaren, taraflara bildirilen işlemleri müdahile de tebliğ eder (HMK m.68/2). Müdahil lehine davaya iştirak ettiği tarafla birlikte hareket eder. Davayı kabul davalı tarafından yapılacağından müdahilin davayı kabule ait beyanı davayı sona erdirmez.

---

³⁹² DDDK. , 06.04.1973. , E. 1971/788, ara karar için Bkz. AİD. , C.6 , S.2 , s.110

5. İDARİ DAVALARDA DAVAYI KABUL

5.1 İptal Davalarında Davayı Kabul

İptal davası, idari yargının ortaya çıkmasıyla kimlik kazanan idari yargıya özgü bir dava türüdür³⁹³. İptal davaları idari yargılama usulü kanununda madde 2’de düzenlenmiş ayrıca İYUK m. 31’de idari yargıda davayı kabul halinde HMK’ya gönderme yapmıştır. Her ne kadar yargılama yapılırken HMK usul kuralarına göre işlem yapılırsa da yargı kollarının kendine has özelliklerinden dolayı idari yargı kendine has nitelikleri³⁹⁴ göz önünde bulundurulur.

İdari yargının en önemli özelliği, idarenin hukuka uymasını sağlaması ve idare edilenleri, idarenin haksız eylem ve işlemlerine karşı korumaktır³⁹⁵. İptal davalarında menfaat davacı ile davalı idare arasında makul ve ciddi bir ilişkidir³⁹⁶. Bu bahsedilen menfaat davanın esasına ait olmayan, sadece davanın kabulü veya dinlenilmesi için aranan bir usul ve şekil şartıdır.

İptal davasının amacı, idari işlemin hukuka uygunluğu karinesini çürütmek³⁹⁷, hukuka aykırı bir idari işlemin ortadan kaldırmak³⁹⁸ veya değiştirilmesidir. Bunlardan dolayı iptal davası inşai bir davadır ve bu davalar sonunda verilen kararlarda inşai bir karardır³⁹⁹. İptal davasıyla idari işlem kısmen ya da tamamen iptal edilirse ve bu iptal sadece davalıyı ilgilendiren sübjektif nitelikli bir işlem değilse davacının dışında davaya taraf olmayan diğer kişileri de etkiler. Bu da iptal davasının objektif nitelikli bir dava olmasının bir sonucudur⁴⁰⁰. Objektiflik özelliği penceresinden bakıldığında iptal davası, kamu düzenini yalnızca ilgilendiren ve kamu düzenini korumayı amaçlayan yönü olması hasebiyle kamu yararı ölçütü ön plana çıkmaktadır. Bundan dolayı iptal davalarında iptal kararı verilmeden önce de

---

³⁹³ ERMENEK, s. 160-161

³⁹⁴ Yıldızhan YAYLA, İdari Yargılamanın Özelliği, Atatürk’ün 100. Doğum Günü Kutlama Sempozyumu, Ankara, 15-16 Mayıs 1981, s.129

³⁹⁵ GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 5

³⁹⁶ ONAR, s. 1232

³⁹⁷ Kemal GÖZLER, İdare Hukuku Dersleri, 6. B. , Bursa, s. 803

³⁹⁸ Yıldırım ULER, İdari Yargıda İptal Kararlarının Sonuçları, Ankara, 1970, s. 44

³⁹⁹ Ergün ÖNEN, İnşai Dava, Ankara, 1981, s. 161

⁴⁰⁰ PEKCANITEZ, Müdahale, s. 206, AZRAK, 149

sonra da davayı kabul, işleme geçerlilik kazandırmaz⁴⁰¹. Böyle olmasına rağmen doktrinde baskın görüş iptal davalarında davayı kabulün mümkün olduğu şeklindedir⁴⁰². Burada iptal davasında kabulün geçerlilik kazanması için idari yargıda idari işlemin bireysel idari işlem mi yoksa düzenleyici idari işlem mi ayrımının yapılmasıdır. İdari işlem bireysel bir işlem se davalının davayı kabulü geçerlilik şart için yeterli olacağı kanaatindeyiz. Uygulamaya baktığımız da idarenin davayı kabulü açık bir irade beyanına dayanmayıp, daha çok idari işlemi geri alma ve işlem ve kararın değiştirilmesi şeklinde gerçekleşmektedir⁴⁰³. “...Davalı Bakanlıkça 04.09.1975 gün ve 21-A/14266-14586 sayılı cevapta, her ne kadar davalı şirketin iddiası reddedilmiş ise de bilahare, 7/7203 sayılı kararnameye göre yapılacak vergi indirimlerinin süresinin 2.2.1975 gün ve 15137 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan... sayılı genelgeleri uyarınca davalı vekilin isteğine uygun şekilde işlem yapılacağından bahisle **davanın kabul edildiği** anlaşılmıştır⁴⁰⁴.”

Davayı kabul eden davalı idare, ortada bir mahkeme kararı varmış gibi hareket eder. Çünkü davayı kabul hükmün tamamlayıcısı değil, onun sürrogatıdır⁴⁰⁵. Davayı kabul eden idare kabulün gereğini yerine getirmese idare aleyhine dava açılabilir veya kabulün gereğini yerine getirmeyen kamu görevlisi hakkında tazminat davası açılabilir.

İptal davasında kabul, dava konusu olan işlemin değiştirilmesi, kaldırılması veya geri alınması biçiminde ortaya çıkar. Usulüne uygun yapılan kabul üzerine, yargı yeri, 'karar verilmesine yer olmadığına' karar vererek davayı sonuçlandırır⁴⁰⁶. “YHGK birinci sınıfa ayrılmasına karar verilmesi nedeniyle ödenek farkı verilmesi isteğinin reddine ilişkin kararın iptali ile ödenek farkının tazminat olarak verilmesi dileğiyle açılan davada, davalı idare, uyuşmazlık konusu birinci sınıf fark ödeneğinin davacıya ödenmesi yoluna gidildiğini ve bu konuda ilgili mercie

---

⁴⁰¹ GÖZÜBÜYÜK, s. 125

⁴⁰² KARAGÖZOĞLU, s. 41, GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 766

⁴⁰³ KARAGÖZOĞLU, s. 43, GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 766

⁴⁰⁴ D7D., KT. 09.05.1975, E. 76/1511, K. 77/1770, DD. 1978, S. 28-29, s. 464 Bkz. GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 767

⁴⁰⁵ ERMENEK, s. 192, PEKCANITEZ, ATALAY, YILDIRIM, s. 499

⁴⁰⁶ GÖZÜBÜYÜK, TAN, C. II, s. 1111

müzakere yazıldığını beyan ederek davayı kabul etmiş olduğundan, dava konusu uyuşmazlık hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir⁴⁰⁷.”

5.2 Tam Yargı Davalarında Davayı Kabul

Tam yargı davası; idari işlem, idari eylem ve idari sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklardır. Tam yargı davaları sübjektif niteliktedir ve maddi hukuktaki edim⁴⁰⁸ davalarına benzer⁴⁰⁹. Dava sonucunda mahkemenin verdiği karar sadece davanın taraflarını bağlar, bunun dışındaki üçüncü kişileri sonuçlar bağlamaz. Tam yargı davasının konusunu teşkil eden idari işlem, idari eylem ve idari sözleşmelerdir. Yukarıda saydığımız idari işlemlerden dolayı tam yargı davasının açılabilmesi için davacının hakkının ihlal edilmesi, zarara uğratılması gerekmektedir⁴¹⁰.

Tam yargı davasının bu özellikleri HMK'daki davayı kabule ilişkin düzenlemelerin bu davalarda kullanılmasına imkan vermektedir. HMK'daki anlam, biçim ve yetki yönünden kabulün tüm yönleri tam yargı davalarında da bulunmaktadır⁴¹¹.

Tam yargı davalarında davaya konu olan talebin yerine getirilmesi, aslında bir kabul beyanıdır⁴¹². “YHGK tarafından birinci sınıfa ayrılması nedeniyle ödenek farkı verilmesi isteğinin reddine ilişkin kararın iptali ve ödenek farkının tazminat olarak verilmesi istemiyle açılan davada, davalı idare, uyuşmazlık konusu birinci sınıf fark ödeneğinin davacıya ödenmesi yoluna girildiğini ve bu konuda ilgili merciine müzakere yazıldığını beyan ederek davayı kabul etmiş olduğundan, dava konusu uyuşmazlık hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir⁴¹³.”

---

⁴⁰⁷ DDDK., 22.06..1973, E. 1970/580, K. 1973/543, karar için Bkz., KARAVELİOĞLU, s. 1368

⁴⁰⁸ Edim(Eda) Davası: Davalıya karşı bir şeyin yapılması, yapılmaması, geri verilmesi tarzında edimde bulunulması gerekçesiyle açılan dava türleridir. Bu davaları hakkını korumak amacıyla açılır. En basit bir örnek tazminat davaları olarak söylenebilir.

Kaynak: <http://www.merakname.com/genel-olarak-acilabilen-davalar-ve-idari-dava-turleri-nelerdir/>

⁴⁰⁹ GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 164

⁴¹⁰ ERMENEK, s. 165

⁴¹¹ GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 766

⁴¹² KARAVELİOĞLU, s. 1368

⁴¹³ DDDK., 22.06..1973, E. 1970/580, K. 1973/543

5.3 Düzenleyici İşlemlere Karşı Açılan Davalarda Davayı Kabul

İptal davası düzenleyici bir idari işlem ise, bu tür davalarda davayı kabulün mümkün olmaması gerekir. Düzenleyici idari işlemin iptali için açılan dava ile idarenin hukuka uygun davranması amaçlanır. Dolayısıyla bu bağlamda, iptal davası ile hukuk düzeninin ve kamu düzeninin korunması amaçlanır⁴¹⁴.

İptal davasını açan davacı, idarenin yaptığı idari işlemin iptalinden başka kendi lehine herhangi bir menfaat talebinde bulunmaz. Davalı idarenin, bizzat davalı lehine herhangi bir şeye mahkûm edilmesi de söz konusu olmaz⁴¹⁵. Şayet iptal davasına konu olan işlem düzenleyici işleme ait ise verilecek iptal kararı sadece davacıyı değil, toplumun diğer bireylerini de ilgilendirir. Bundan dolayı, düzenleyici idari işlemlerin iptali için açılan davalardan feragat ve davayı kabul kamu yararı ilkesi ile çeliştiği için davayı kabul uygun görülmemiştir. Çünkü davacı tarafından açılan iptal davasının davalı tarafından kabul edilebilmesi için tarafların dava üzerinde serbestçe tasarruf yetkilerinin olması gereklidir⁴¹⁶. Üzerinde serbestçe tasarruf edilemeyecek davalardan; nesebin reddi, babalık iddiası, boşanma, iflas davası gibi kamu düzenini yakından ilgilendiren davalarda davalının davayı kabulü, kabulden beklenen sonuçları doğurmaz. Bu davalarla ilgili içtihatlarla medeni usul hukukunu ilgilendirdiği için yazımızda yer vermeyeceğiz⁴¹⁷.

5.4 İdari İşlemin Geri Alınması ve Kaldırılması

Davalı idarenin dava sürerken idari işlemi geri alması veya kaldırması şeklindeki işlemleri davayı kabul olarak değerlendirilmektedir. Örneğin davacının talep ettiği ödeneğin davalı idare tarafından ödenmesi davanın kabulü olarak nitelendirilmektedir⁴¹⁸. "...Davalı idare, uyuşmazlık konusu birinci sınıf fark ödeneğinin davacıya ödenmesi yoluna gidildiğini ve bu konuda ilgili mercie

---

⁴¹⁴ AZRAK, s. 146, ONAR, s. 1232

⁴¹⁵ ASLAN, s. 105

⁴¹⁶ KURU, C. IV, s. 3728, POSTACIOĞLU, s. 429, ASLAN, s. 77, KURU, ASLAN, YILMAZ, 553

⁴¹⁷ Ayrıntılı bilgi için Bkz. KURU, C. IV, s. 3731

⁴¹⁸ KARAVELİOĞLU, s. 1368

müzekkere yazıldığını beyan ederek davayı kabul etmiş olduğundan, dava konusu uyuşmazlık hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir⁴¹⁹.”

Dava sürerken iptali istenen ödeme emrinin davalı tarafından geri alınması⁴²⁰ davanın kabulü olarak nitelendirilmektedir⁴²¹. Bu durumda geri alınan işlem dolayısıyla uğranılan zararın tazmin edilmesi gerekmektedir⁴²².

Yine dava sürerken davalı tarafından önce reddedilen davacı talebinin davalı tarafından kabul edilmesi davanın kabulü olarak nitelendirilmektedir⁴²³. Davanın kabulünün sonuçları açısından uygulamada Yüksek Mahkeme idarenin geriye dönüş için yeni kararlar alması gerekir dediği gibi kabulün sonucu olarak önceki hukuki durumu yürürlüğe koyar diye karar da vermiştir⁴²⁴. Geri dönüş için idarenin yeni kararlar alması gerektiği gibi dönüş karar almadan⁴²⁵ kendiliğinden zaten gerçekleşmiş olur.

---

⁴¹⁹ DDDK., 22.06.1973, E. 1970/580, K. 1973/543, karar için Bkz. KARAVELİOĞLU, s. 1368

⁴²⁰ GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 766, GÜNDAY, s. 85-86

⁴²¹“Davalı idare vekili, mahkememize verdiği, 31.08.1992 günlü dilekçesinde, davacı adına tanzim ve tebliğ edilen 25.06.1992 günlü ödeme emri işleminin iptal edildiğini bildirilmek suretiyle, davacının netice-i talebine muvafakat ettiklerini ortaya koyduğundan ve HUMK’un 95. maddesine göre de, kabul kesin hükmün hukuki neticelerini doğurduğundan, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verildi.” Trabzon İdare Mahkemesi, 24.09.1992, E. 1992/454, K. 1992/466, karar için bkz. KARAVELİOĞLU, s. 1368. Dava açıldıktan sonra, dava konusu edilen istirdat işlemini davalı idare geri almış bulunduğu, davanın kabulü mahiyetinde bulunan geri alma işlemi nedeniyle anlaşmazlık ortadan kalktığından, bu nedenle karar ittihazına mahal olmadığına karar verilmiştir. D.5.D., 13.12.1975, E.1973/5527, K.1975/1341, karar için bkz. MÜDERRİSOĞLU, Hakkı; Danıştay Kanunu ve Danıştay Yargılama Usulü, 1.B., Ankara, 1978, s. 572

⁴²² GÜNDAY, s. 158

⁴²³ Milletvekili seçimlerine katılmak üzere görevinden ayrılan, ancak aday olamaması üzerine görev dönme istemiyle idaresine başvuran davacının bu başvurusuna süresinde cevap verilmemek suretiyle reddine ilişkin işlemin iptali ve maddi kayıplarının tazminine ilişkin açılmış ve devam ederken; idarece, ataması yapıldığı için, davacının dava ile elde etmek istediği amaç gerçekleşmiştir. Uyuşmazlığı ilk aşamada inceleyen Danıştay 12. Dairesi, davanın işlemin iptali istemine ilişkin kısmının konusu kalmadığı gerekçesiyle bu kısım hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiş, temyiz aşamasında da bu karar DİDDGK tarafından onaylanmıştır. Bkz. D.12.D., 15.05.1997, E. 1996/638, K. 1997/1091, DİDDGK, 07.05.1999, E. 1997/726, K. 1999/525, kararlar için bkz. COŞKUN-KARYAĞDI, s. 538.

Polis memuru olan eşinin yurtdışı görevi nedeni ile aylıksız izin talebinin reddi üzerine davacı astsubayın bu işlemin iptali için açtığı dava devam ederken, davalı idarece davacıya iki yıl müddetle aylıksız izin verildiği anlaşıldığından davanın kabulü mahiyetindeki bu idari tasarruf karşısında davanın esası hakkında bir karar verilmesine yer bulunmamaktadır. AYİM, 2.D. , 10.12.2001, E. 2001/657, K. 2001/889, AYİMKD, S. 17, C. 1, s. 370

⁴²⁴ D1D., 14.06.1991, E. 1991/203, K. 1991/351, DD., S. 84, s. 56

⁴²⁵ Yücel OĞURLU, İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma İdari Ceza Hukuku ve İdari Cezalara Karşı Başvuru Yolları, 2.B., Ankara, 2001, s. 194

Davalı idare, idari davalarda dava sırasında dava konusu işlemin geri alınması veya kaldırılması mümkün olduğundan davalı idare tarafından davanın kabulü yönünde başka bir irade beyanına gerek bulunulmamaktadır⁴²⁶.

Davayı kabulün dava süresince verilecek açık bir dilekçe ile yapılabileceği gibi davalı idarenin davayı kabul anlamına gelen ‘dava konusu işlemin’ kaldırıldığı veya ‘yapılan işlemde’ vazgeçildiği yönündeki beyanlar davalı idarenin davayı kabulü anlamına gelmektedir⁴²⁷.

Danıştay tarafından davalı idarenin davayı kabulü konusunda verdiği örnekler aslında davayı kabul sebebi değil, davanın sonuçsuz kalma sebebidir. İdare dava esnasında bir işlemi veya kararı geri alması, kaldırması hallerinde davayı kabul ettiği anlamına gelmemekle beraber dava sonuçsuz kaldığı için tam yargı davasında kabul yerine geçer⁴²⁸.

İdari işlemin idare tarafından sona ermesi yollarından biri geri almaktır, yapıldığı tarih ile geri alındığı tarih arasında meydana gelecek hukuki sonuçlar hükümsüzdür⁴²⁹. Aynı şekilde bir idari işlem başka bir idari işlemle hükümsüz hale getirilirse, yapıldığı andan itibaren hukuki bir suç doğurmaz⁴³⁰. Burada işlemin yapıldığı tarihten itibaren geçersiz kılınması, yapıldığı tarih ile geri alındığı tarih arasında meydana getirdiği hukuki durumlarda geçersiz sayılmalıdır⁴³¹. Yani idari işlemin geri alınması, sonuçları açısından, o işleme konu durumun mahkemece iptali gibidir⁴³².

---

⁴²⁶ Celal ERKUT, İdari Yargının Yeniden Yapılandırılmasında Yargılama Hukuku Kurallarının Etkinleştirilmesi Sorunu, 2001 Yılı Danıştay Sempozyumu, s. 96

⁴²⁷ KARAGÖZOĞLU, s. 45

⁴²⁸ ERMENEK, s. 191

⁴²⁹ Turgut TAN, İdari İşlemin Geri Alınması, Ankara, 1970, s. 5

⁴³⁰ GÜNDAY, s. 157

⁴³¹ Turan GÜNEŞ, Türk Pozitif Hukukunda Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri, Ankara, 1965, s. 171

⁴³² İsmet GİRİTLİ, Taygun AKGÜNER, İdare Hukuku Dersleri II, İstanbul, 1987, s. 168

6. DAVAYI KABULÜN SONUÇLARI

6.1 Kabul Kesin Hükümün Sonuçlarını Doğurur

Davayı kabulün en önemli amacı davayı sonlandırmasıdır⁴³³. Kabul, kesin hüküm gibi hukuki sonuçları doğurur (HMK m.311).

Davalının davayı kabul yolundaki irade açıklamaları, yazılı olarak işlem görüp kayda geçirilerek dosyasına katıldığı andan itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bu hüküm ve sonuçlar, kesin hükmün getirdiği hüküm ve sonuçlar gibidir⁴³⁴.

Kabul beyanının varlığını ve usulüne uygun olarak yapıldığını tespit eden, idari yargı yerince, kabul sebebiyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına⁴³⁵ karar verilir⁴³⁶.

“Uygulamada kabul beyanı halinde, mahkemeler, “davanın esası hakkında bir karar verilmeye yer olmadığına” karar vermektedirler. Bu şekilde karar verilmesi idari yargı kararlarının etkisi ve uygulaması aşamasında sorunlara neden olabilmektedir. Kabul beyanı ile, davalı idare davacın netice-i talebine rıza göstermektedir. Bu durumda, mahkeme davacının talebi doğrultusunda karar vermeli, davacının talebi mahkeme kararında açıkça belirtilmelidir. İdari mahkemenin davalı idarenin davayı kabul etmesi halinde “karar vermeye mahal olmadığı⁴³⁷” şeklinde karar vermesi, mahkemenin davacının kabul ile varlığı sübuta ermiş hakkını hükme bağlamaması, bu suretle davacının haklı isteğini askıda bırakması açılan davayı çözümlememesi anlamına gelmektedir⁴³⁸.”

⁴³³ ERMENEK, s.93

⁴³⁴ ZABUNOĞLU, C. II, s. 637

⁴³⁵ DİDDGK., 22.06.1973, E. 1970/580, K. 1973/543, karar için bkz. GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref - TAN, Turgut; İdari Yargılama Hukuku, C.2, Ankara, 2003, s. 1112

⁴³⁶ Resmi Gazete, 21.10.1985-18905: Haciz işleminin davalı idarece geri alınmasıyla, davanın konusu kalmadığından; dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, dosyanın işleminden kaldırılmasında isabet olmadığı hk. (kanun yararına bozma), D.6.D., 19.09.1985, E. 1985/610, K. 1985/1131, karar için bkz. CANDAN, s. 770

⁴³⁷ D11D., 15.03.2004, E. 2001/3117, K. 2004/1188, karar için bkz. DEMİRCİ, Ünal; Davadan Feragat ve Davayı Kabul, Maliye ve Sigorta Yorumları Dergisi, Y. 18, S. 421, s. 123

⁴³⁸ GÖZÜBÜYÜK,

Kabul, dava ve yargılama evresinde davayı sona erdiren işlemdir. Artık aynı dava tekrar açılmaz açılrsa da kesin hüküm nedeniyle iptal edilir. Çünkü kabul istemiyle uyuşmazlık sonlandırıldığından davanın konusu kalmamıştır⁴³⁹. Kısmi kabulde, kabul edilmeyen kısımda yargılama devam eder, dava sonunda kısmen kabulün olduğu kısımda ‘karara yer olmadığı’ belirtilir, kabul dışı kısımda gerekçeli karar yazılır⁴⁴⁰. Kabul edilen davada başka bir hukuka aykırılık tespit edilse bile bu eksiklik nedeniyle değil kabulden dolayı davaya son verilmelidir⁴⁴¹.

HMK m 311’de kastedilen maddi anlamda kesin hüküm diyen yazarlar bundan dolayı davanın tarafları konusu aynı olan yeni bir dava açamaz, açılırsa kesin hükümden dolayı reddedilir demektedirler⁴⁴².

6.2 Davayı Kabul Eden İdare Yargılama Giderlerine Mahkûm Olur

Kabul beyanında bulunan davalı idare, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini⁴⁴³ ödemeye mahkûm⁴⁴⁴ edilir⁴⁴⁵(HMK m. 312/1).

---

⁴³⁹ ZABUNOĞLU, C. II, s. 637

⁴⁴⁰ Karar için Bkz., KARAGÖZOĞLU, s. 48, D6D., 17.10.1973, E. 1970/1402, K. 1973/100

⁴⁴¹ CANDAN, s. 771

⁴⁴² PEKCANITEZ, ATALAY, ÖZEKES, s. 504, KURU, ASLAN, YILMAZ, s. 267, KURU, C. IV. S. 3727, ALANGOYA, s. 376, GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER, s. 766,

⁴⁴³ Yargılama giderleri: Başvurma, karar ve yürütmenin durdurulması harçları, posta giderleri, resmi dairelerden istenilen belgenin asıl ve suretlerinin tasdik harçları, keşif giderleri, bilirkişi ücret ve giderleri, duruşmaya katılanların, buldukları günlere ait seyahat ve ikamet giderleri, duruşma erteleme harcı, davanın önemine göre AAÜT gereği takdir olunacak vekalet ücretleri.

⁴⁴⁴ YHGK, 30.03.2012 tarih E. 2012/14-70, K. 2012/272

“Davalı, ilk yargılama oturumunda davayı kabul etmiştir. Mahkemece, kabul nedeniyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Hükmü, davalı temyiz etmiştir.....HUMK'nın 94. maddesinin 2. fıkrasına göre, hal ve vaziyeti ile aleyhine dava açılmasına sebebiyet vermemiş ve ilk yargılama oturumunda davacının iddiasını kabul etmiş olan davalı, Yasa'nın 423. maddesinde sözü edilen yargılama giderlerinden sorumlu tutulamaz. Somut olayda; davalının yargılama giderleriyle sorumlu tutulması açıklanan yasa kurallarına uygun düşmemiştir. Karar, bütün bu nedenlerle bozulmalıdır...” Kabul halinde yargılama giderinin kime yükleneceği konusu ise aynı Kanun'un (HUMK'nın) 94. maddesinde düzenlenmiş; maddenin 1. fıkrasında, "kural olarak davayı kabul eden tarafın mahkum olmuş gibi yargılama giderini ödemeye mecbur olduğu" kabul edilmiştir. Kural bu olmakla birlikte maddenin 2. fıkrasında da, "davayı kabul eden tarafın yargılama gideri ile sorumlu tutulmayacağı haller" sıralanmıştır. 1086 sayılı HMUK'nın 94/2. fıkrasında yer alan: "Şu kadar ki müddeaaaleyh hal ve vaziyeti ile aleyhine dava ikamesine sebebiyet vermemiş ve ilk muhakeme celsesinde de müddeinin iddiasını kabul etmiş ise masarifi muhakeme ile ilzam olunamaz," Hükmü dikkate alındığında, davalının yargılama giderinden sorumlu tutulmaması için iki şartın bulunması ve bu şartların, anılan hükümden "ve" bağlacı ile birleştirildiğine göre, birlikte gerçekleşmiş olması gereklidir. Yargılama giderinden sorumlu olmak istemeyen, kabul eden tarafın böyle bir neticeden istifade edebilmesi için

Davayı kabul eden davalı, davayı kaybetmiş gibi yargılama giderlerine⁴⁴⁶ mahkûm edilir⁴⁴⁷. Bir istisna olarak, davalı hal ve vaziyeti ile aleyhine dava açılmasına sebebiyet vermemiş ve ilk oturumda davacının iddiasını kabul etmiş ise yargılama giderlerinde sorumlu tutulamaz (HMK m.312/2). Bazı yazarlara göre ise idare ve idare edilen arasında doğan idari nitelikte bir uyuşmazlık varsa idarenin buna neden olan bir eylem veya işlemi vardır⁴⁴⁸.

Davalı idare, davacının açtığı davada istemini kabul etmişse, (HMK m. 312/1) hükmünce davalı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir.

İdari davada, davalı idare davayı kabul ediyorsa ve davacı vekil ile temsil ediliyorsa, AAÜT'ye göre belirlenecek vekalet ücretini davacının vekiline davalı idare ödemek zorundadır.

Harçlar kanununun 22. Maddesine göre davalı idare, davayı ilk celsede kabul ederse, karar ve ilam harcının üçte biri, daha sonra olursa üçte ikisi alınır. Davalı davayı sonuna kadar devam etmiş ve kaybetmiş gibi kabul edilerek oranlar belirlenir⁴⁴⁹. Bu ücretlendirilme bir başka deyişle ara karar verilmeden önce üçte bir ara karardan sonra üçte iki şeklinde belirlenir⁴⁵⁰.

6.3 Davayı Kabul Beyanı Üzerine Verilen Mahkeme Kararına Karşı Kanun Yollarına Başvurulabilir

Davayı kabul karma karakterli⁴⁵¹ bir hukuk işlem olduğundan hem maddi⁴⁵² hukuka hem de usul hukukuna⁴⁵³ ilişkin kurallar birlikte uygulanmaktadır. Davayı kabul bir usul işlemi iken, kabulün içeriği bir maddi hukuk işlemidir.

---

bu iki şartın da hadisede tahakkuk etmesi lazımdır (Postacıoğlu E. İlhan, 1975, Altıncı Bası, İstanbul, s. 481). O halde, mahkemece davalının yargılama gideriyle sorumlu tutulmasına ilişkin direnme kararı yerindedir.”

⁴⁴⁵ Davayı kabul eden tarafın, yargılama giderleri ile avukatlık ücreti ödemesi gerektiği hk. D9D., 28.08.1993, E. 1993/1583, K. 1993/3242, karar için bkz. CANDAN, s. 771

⁴⁴⁶ GÖZÜBÜYÜK, DİNÇER s. 775

⁴⁴⁷ CANDAN, s. 770

⁴⁴⁸ CANDAN, s. 771, YASİN, s. 183

⁴⁴⁹ KURU, C. IV. , s. 3708

⁴⁵⁰ CANDAN, s. 305

⁴⁵¹ TANRIVER, s. 334

⁴⁵² KILIÇOĞLU, s. 28

⁴⁵³ TANRIVER, İlamlı İcra, s. 106, ÜSTÜNDAĞ, s. 568

Davalının davayı kabulü sebebiyle verilen mahkeme kararı, yalnız usul hukukuna dayanan temyiz sebeplerinden dolayı bozulabilir⁴⁵⁴. Bu da usul hukukunun kurallarının yanlış uygulanmasından doğan bir durumdur.

---

⁴⁵⁴ Karma karakterli bir işlem olan davayı kabul, maddi hukuk işlemi olan içeriğine karşı, temyiz yoluna başvurulamaz. Çünkü maddi hukuk işlemi, maddi hukuk kurallarına göre iptal ettirilebilir. Bkz. , KURU, C. IV. , 3677

SONUÇ

HMK'nın 301-313. maddelerinde düzenlenen davadan feragat ve davayı kabul müesseseleri İYUK' un 31. maddesinin yaptığı yönlendirme nedeniyle idari yargılama usulünde uygulama sahası bulunmaktadır. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31.maddesi ile göndermede bulunulan Hukuk Muhakemeleri Kanununun 307.maddesinde, feragat, davacının, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir olarak tanımlanmış, 309. maddesinin 1. fıkrasında, feragat ve kabulün, dilekçeyle veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılacağı, 311.maddesinde de feragat ve kabulün, kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğuracağı kurala bağlanmıştır.

İdari yargıda iptal davası, kural olarak ilgililerin haklarını ve çıkarlarını korumanın yanında idarenin de hukuka uygun davranmasını gerçekleştirmeye yönelik davalardır. Bu özelliği ile iptal davalarının objektif ve soyut nitelikte bir dava türü olduğu teoride genel olarak ifade edilmekle birlikte, istisnai olarak, iptal davalarının subjektif ve somut nitelikte örneklerinin de olduğu uygulamada gözlenmektedir.

Sadece davacının kişisel çıkarını ihlal eden somut, subjektif nitelikteki işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda hüküm verildikten sonra karar kesinleşmeden davanın herhangi bir aşamasında davacının davasından feragat etmesinin kabul edilmesi gerekir. Zira bu gibi olaylarda kamu menfaati değil, bireysel menfaatin ihlali söz konusudur ve bireysel yararın olduğu hallerde ihlal edilen, kamunun yararı olmayıp bireyin yararı olduğundan, kendi hukuku üzerinde mutlak tasarruf yetkisine sahip olan bireyin davasından feragatinde de herhangi bir kısıtlama düşünülemez.

İptal davalarında, feragatin söz konusu olduğu uyuşmazlık konusu olaylarda, kamu yararı ve bireysel yarar ölçütünün belirlenmesinden sonra feragat hakkında karar vermek yerinde olacaktır. Her olayda davacının davayla ilişkisini iyi irdelemek gerekir. Örnekleme gerekir ise; davacı veya kurum ve kuruluşlar tarafından belde veya semt sakini sıfatıyla açılmış objektif nitelikteki bir iptal davasında kamu yararı ölçütü mutlak olduğundan, yerel mahkemece verilen karardan sonra davacının davasından feragat etmesi düşünülemez.

Davadan feragat, davacının mahkemeye yönelik tek taraflı bir irade beyanı ile talep sonucundan vazgeçmesidir. Feragat, davada tasarruf ilkesinin yansımalarından biridir. Hukuki nitelik itibarıyla feragat çift nitelikli bir işlemdir. Hem bir usul hukuku işlemi hem de bir maddi hukuk işlemidir. Bu yönüyle, feragat için hem maddi hukuka hem de usul hukukuna ilişkin kurallar birlikte uygulanacaktır.

İdari yargılama usulünde davadan feragat ve davayı kabul;

1. Feragat ve kabul yapılabilmesi için açılmış dava olmalı
2. Feragat ve kabul davanın her aşamasında yapılabilir
3. Feragatin yetkili kişi tarafından yapılması gerekir
4. Feragat ve kabul dilekçe ile yazılı veya yargılama esnasında sözlü olarak yapılır
5. Şartlı feragat ve şartlı kabul mümkün değildir
6. Kısmi feragat ve kabul mümkündür
7. Feragat ve kabul kesin hüküm sonucunu doğurur
8. Feragat ve kabul karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir
9. Feragat ve kabul davanın görülmekte olan yargı yerine yapılır
10. Feragat ve kabulden rücu edilemez

Davayı kabul davaya son veren diğer bir taraf işlemi olup, davalının davacının talep sonucunu mahkemeye yönelik tek taraflı irade beyanı ile kabul etmesidir. Davayı kabul de davadan feragat gibi talep sonucuna ilişkin kısmen ya da tamamen yapılabilir.

Kabulün özellikleri ise, kesin ve açık olarak yapılması gereği zımni olarak yapılamaması, davacının kabulüne bağlı olmaması, kabulden rücu edilememesi ve yetkili tarafından yapılması gerekli olan kabulün kesin hükmün hukuki sonuçlarını doğurmasıdır.

Davayı kabul hukuki niteliği itibarı ile hem maddi hukuka hem de usul hukukuna dayanan karma karakterli bir işlemdir. Bu işleme her iki hukuk dalı da birlikte uygulanır.

Davayı kabul eden davalı yargılama giderlerine mahkûm olur. Davayı kabul eden vekilin vekâletnamesinde bu konuda verilmiş özel bir yetkinin olması gerekmektedir.

Feragat ve kabul hususunda yukarda yaptığımız açıklamalar medeni yargılama usulü ile idari yargılama usulü arasında feragat ve kabulün uygulanması ile ilgili bir farklılık oluşturmeyen konulara ilişkindir.

KAYNAKÇA

- Akyolaslan, Leyla; Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, Ankara, 2011
- Alan, Nuri; Hukukla Kırkbir Yıl, Ankara, 2003
- Alangoya, Yavuz; Medeni Usul Hukuku Esasları, 3. B., İstanbul, 2003
- Alangoya, Yavuz – Yıldırım, Kamil – Yıldırım, Nevhis; Medeni Usul Hukuku Esasları, 4. B., İstanbul, 2004
- Alangoya, Yavuz; İdari Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Davayı Kabul, AÜEHFD
- Ansay, Sabri Şakir; Hukuk Yargılama Usulleri, 7. B., Ankara, 1960
- Aral, Kenan; Danıştay Muhakeme Usulü, Ankara, 1965
- Arslan, Ahmet – Sınmaz, Emin – DüNDAR, Tuncay; İdari Yargılama Usulü ile İlgili Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu Kararları, Ankara, 2005
- Aslan, Zehreddin – Berk, Kahraman; İdare Hukuku ve İdari Yargıya İlişkin Temel Kanunlar, 2. B., İstanbul, 2003
- Aslan, Kudret; Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, Ankara, 1999
- Atay, E. Ethem; İptal Davasının Nitelikleri ve İptal Kararlarının Uygulanması, Sempozyum, Danıştay ve İdari Yargı Günü 139. Yıl, 11 Mayıs 2007
- Azrak, Ali Ülkü; İptal Davalarının Objektif Niteliği Üzerine Düşünceler, ONAR Armağanı, İstanbul, 1977
- Bal, Yakup – Karabulut, Mustafa – Şahin, Yahya; Danıştay 10. Daire Kararları, Ankara, 2003
- Bilge, Necip; Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 2. B., Ankara, 1967
- Bozkurt, Argun; İş Yargılaması Usul Hukuku, Ankara, 1999
- Candan, Turgut; Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu, Ankara, 2006
- Coşkun, Sabri – Karyağdı, Müjgan; İdari Yargılama Usulü, Ankara, 2001
- Çağlayan, Ramazan; İdari Yargılama Hukuku, Ankara, 2011
- Çağlayan, Ramazan; İdari Yargıda Kanun Yolları, Ankara, 2002
- Çağlayan, Ramazan; İdari Yargı Kararlarının Sonuçları ve Uygulanması, 2.B., Ankara, 2001
- Çakmak, Münci; İdari Yargıda Davadan Feragat, AÜHFD., C.53, S.1, Ankara, 2004

- Çırakman, Erol; Hukuk Yargılama Usulünün İdari Yargıda Uygulanması, İdari Yargıda Son Gelişmeler Sempozyumu, Ankara, 10-11-12 Haziran 1982
- Demirci, Ünal; Davadan Feragat ve Davayı Kabul, Maliye ve Sigorta Yorumları Dergisi, Y.18, S. 421
- Demirkol, Selami – Tekin, Önder – Toktaş, Nihat; Danıştay İdari Dava Daireleri Karar Özetleri, 1.B., Ankara, 2002
- Dinç, M. İlhan - Candan, Turgut; İdari Yargılama Usulünde Davanın İhbarı, DD., S. 84-85
- Duran, Lütfi; İdare Hukuku Ders Notları, İstanbul, 1982
- Dursun, Hasan; Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Feragat ve Kabul, Ankara, 2009
- İlter Erdemir, Hukuk Usulü Kanunu Şerhi, Ankara, 1998
- Ergen, Cafer; İdari Yargılama Usulü Kanunu Şerhi, Ankara, 2008
- Erkut, Celal; İdari Yargının Yeniden Yapılandırılmasında Yargılama Hukuku Kurallarının Etkinleştirilmesi Sorunu, 2001 Yılı Danıştay Sempozyumu, Ankara, 11 – 12 Mayıs 2001
- Erkut, Celal; İptal Davasının Konusunu Oluşturması Bakımından İdari İşlemin Kimliği, Ankara, 1990
- Ermenek, İbrahim; Medeni Usul Hukukunda Davayı Kabul (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001
- Giritli, İsmet - Akgüner, Tayfun; İdare Hukuku Dersleri II, İstanbul, 1987
- Gözler, Kemal; İdare Hukuku Dersleri, 6.B., Bursa, 2007
- Gözübüyük, A. Şeref; Yönetim Hukuku, 24.B., Ankara, 2006
- Gözübüyük, A. Şeref - Dinçer, Güven; İdari Yargılama Usulü, 1.B., Ankara, 1996
- Gözübüyük, A. Şeref – Dinçer, Güven; Yönetimsel Yargı, Ankara, 1996
- Gözübüyük, A. Şeref - Tan, Turgut; İdari Yargılama Hukuku, C. 2, Ankara, 2003
- Gülan, Aydın; Conseil d'Etat 'nın Kamu Yararı Kavramına Yaklaşımı, 2000 Yılında İdari Yargı Sempozyumu, Ankara, 11 – 12 Mayıs 2000
- Gürdoğan, Burhan; Davaya Vekalette Özel Mezuniyeti Gerektiren Haller, Temsil ve Vekalette İlişkin Sorunlar Sempozyumu, MHAD, S. 17, İstanbul, 1977

- Günday, Metin; Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin İdari Yargıda Uygulanma Alanı, 2001 Yılı Danıştay Sempozyumu, Ankara, 11 – 12 Mayıs 2001
- Günday, Metin; İdare Hukuku, 5.B., Ankara, 2002
- Günday, Metin; İdari Yargı Temel Kanunları ve İlgili Mevzuat, 7.B., Ankara, 2005
- Güneş, Turan; Türk Pozitif Hukukunda Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri, Ankara, 1965
- Hondu, Selçuk; İdari Yargılama Usulünde Duruşma Yapılması ve Uygulamadaki Durum, DD., S. 89
- Kalabalık, Halil; İdari Yargılama Usulü Hukuku Mevzuat ve Soru İlaveli, 2. B., Sakarya, 2006
- Karagözoğlu, H. Fevzi; Danıştay Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Kabul, Ankara, 1975
- Karavelioğlu, Celal; Açıklama ve En Son İçtihatlarla İdari Yargılama Usulü Kanunu, C. 2, Ankara, 2009
- Kayar, Nihat; Yönetmelik Yargılama Yöntemi ve Yönetmelik Yargıda Özel Durumlar, Bursa, 2010
- Kılıçoğlu, Ahmet; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2.B., Ankara, 2002
- Kuru, Baki; Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. B., İstanbul, 2001
- Kuru, Baki - Arslan, Ramazan - Yılmaz, Ejder; Medeni Usul Hukuku, 17.B., Ankara, 2006
- Müderrişoğlu, Hakkı; Danıştay Kanunu ve Danıştay Yargılama Usulü, 1.B., Ankara, 1978
- Odyakmaz, Zehra; İdari Yargı İle İlgili Öneriler, 2001 Yılı Danıştay Sempozyumu, Ankara, 11 – 12 Mayıs 2001
- Oğurlu, Yücel; İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma İdari Ceza Hukuku ve İdari Cezalara Karşı Başvuru Yolları, 2.B., Ankara, 2001
- Onar, Sıddık Sami; İdare Hukukunun Umumi Esasları, 3. B., C. 3, 1966
- Oytan, Muammer; İptal Davalarında İdari Yargı Denetiminin İlke ve Kuralları, Ankara, 1999
- Önen, Ergun; Feragat ve Kabul Kesin Hüküm Teşkil Etmez, ABD., 1976/1, S. 26-39
- Önen, Ergun; İnşai Dava, Ankara, 1981

- Önen, Ergun; Medeni Yargılama Hukuku, Ankara, 1999
- Önen, Ergun; Medeni Yargılama Hukukunda Sulh, Ankara, 1972
- Özbay, İlhan; Günışığında Yönetim, İstanbul, 1994
- Özbay, İlhan; Hakem Kararlarının Temyizi, Ankara, 2004
- Özekes, Muhammet; Medeni Usul hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara, 2003
- Öztan, Bilge; Medeni Hukukun Temel Kavramları, 22. B., Ankara, 2006
- Pekcanitez, Hakan; Medeni Usul Hukukunda Fer'i Müdahale, Ankara, 1992
- Pekcanitez, Hakan – Atalay, Oğuz – Özekes, Muhammet; Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2008
- Postacıoğlu, İlhan; Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6.B., İstanbul, 1975
- Sirmen, Lale; Türk Özel Hukukunda Şart, Ankara, 1992
- Şener, Esat; Hukuk Sözlüğü, Ankara, 2001
- Tan, Turgut; İdari İşlemin Geri Alınması, Ankara, 1970
- Tanrıver, Süha; Mahkeme Huzurunda Yapılan Kabuller, AÜHFD, S.1, 1996
- Tanrıver, Süha; Medeni Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı, Ankara, 2007
- Tanrıver, Süha; İlamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara, 1996
- Tanrıver, Süha; Şartlı Hüküm Kavramı ve Verilip Verilemeyeceği Sorunu, BATİDER, 1998/2, S. 45-50
- Telli, Semih, Tekin; İdari Yargıda Kesin Hüküm, İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler III, Ankara, 1980, s.105
- Uler, Yıldırım; İdari Yargıda İptal Kararlarının Sonuçları, Ankara, 1970
- Üstündağ, Saim; Medeni Yargılama Hukuku, C. I-II, 7.B., İstanbul, 2000
- Yasin, Melikşah; İdari Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Davayı Kabul, Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.VIII, S. 3 – 4, Erzincan, 2004
- Yayla, Yıldızhan; İdare Hukuku, İstanbul, 2009
- Yayla, Yıldızhan; İdari Yargılamanın Özelliği, Atatürk'ün 100. Doğum Gününü Kutlama Sempozyumu, Ankara 15 – 16 Mayıs, 1981
- Yenice, Kazım – Esin, Yüksel; İdari Yargılama Usulü Kanunu, Ankara, 1983

Yılmaz, Ejder; Hukuk Sözlüğü, 5.B., Ankara, 1996

Yılmaz, Ejder; Medeni Yargılama Hukukunda Islah, Ankara, 1982

Yılmaz, Ejder – YILMAZ, Ümit; Hukuk Rehberi, C. I, Ankara, 1995

Yüzyıl Boyunca Danıştay; 2.B., Ankara, 1986

Zabunoğlu, Yahya Kazım, İdare Hukuku, C. II, Ankara, 2012